

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ СТОЛИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА
ГРІНЧЕНКА
ФАКУЛЬТЕТ ПРАВА ТА МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН

Кафедра міжнародних відносин
Спеціальність 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні
студії»
Освітня програма 291.00.02 «Регіональні студії»

БАКАЛАВРСЬКА РОБОТА
на тему:
ЛИТВА ТА УКРАЇНА СЕРЕД ЗОВНІШНЬОПОЛІТИЧНИХ
ПРІОРИТЕТІВ РЕСПУБЛІКИ ПОЛЬЩА

Студентки 4 курсу
денної форми навчання
Близнюк Марії
Андріївни

Науковий керівник:
канд. політ. наук,
доцент кафедри
міжнародних відносин
Лісовська М.М.

Київ – 2026

ЗМІСТ

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ	3
ВСТУП	4
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ДОСЛІДЖЕННЯ	
1.1. Стан наукової розробки проблеми та джерельна база дослідження	7
1.2. Понятійно-категоріальний апарат та методи дослідження	12
РОЗДІЛ 2. УКРАЇНА В ПОЛЬСЬКИХ ЗОВНІШНЬОПОЛІТИЧНИХ ІНТЕРЕСАХ	17
2.1. Економічний вимір співробітництва Польщі та України	17
2.2. Розвиток енергетичної співпраці між Польщею та Україною	32
2.3. Військово-політичне співробітництво Польщі та України в умовах російсько-української війни	46
РОЗДІЛ 3. ЛИТВА ЯК СТРАТЕГІЧНИЙ ПАРТНЕР РЕСПУБЛІКИ ПОЛЬЩА	58
3.1. Безпековий вимір співпраці між Польщею та Литвою в рамках НАТО	58
3.2. Транскордонне співробітництво як інструмент регіональної взаємодії Польщі та Литви	68
3.3. Основні пріоритети економічного співробітництва Республіки Польща та Литви	78
ВИСНОВКИ	87
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ	91

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ

АЕС	Атомна електростанція
ВВП	Валовий внутрішній продукт
«ДНР»	«Донецька Народна Республіка»
ЕРУ	«Енергетичні ресурси України»
ЄОТС	Європейське об'єднання територіального співробітництва
ЄС	Європейський Союз
ЗПГ	Зріджений природний газ
«ЛНР»	«Луганська Народна Республіка»
НАТО	Північноатлантичний альянс
ПІІ	Прямі іноземні інвестиції
РФ	Російська Федерація
США	Сполучені Штати Америки
TEN-T	Транс'європейські транспортні мережі
ENTSO-E	European Network of Transmission System Operators for Electricity

ВСТУП

Актуальність теми дослідження зумовлена суттєвими трансформаціями, яких зазнало польсько-українське та польсько-литовське партнерство внаслідок різкого загострення безпекової ситуації в регіоні Східної Європи. Литовська Республіка та Україна є важливими союзниками Республіки Польща, оскільки співробітництво з цими державами дозволяє їй безперешкодно реалізувати свої зовнішньополітичні цілі в межах регіону. Таке партнерство насамперед сприяє зміцненню позицій Польщі на міжнародній арені, зокрема у Європейському Союзі, та її становленню як регіонального лідера. Натомість Україна вбачає у Республіці Польща свого ключового стратегічного союзника, здатного інтегрувати її у євроатлантичний простір. Саме тому необхідність вивчення цієї теми є важливою для розуміння динаміки сучасних польсько-українських відносин та визначення місця і статусу України в зовнішній політиці Польщі. Водночас особливості польсько-литовського співробітництва можуть слугувати прикладом для польсько-українського партнерства, оскільки ефективна взаємодія Польщі і Литви у безпековій, економічній і регіональній сферах демонструють певні можливості для формування стійких локальних союзів в умовах сучасних геополітичних викликів.

Об'єктом дослідження є зовнішньополітичні пріоритети Республіки Польща.

Предметом дослідження є особливості реалізації зовнішньополітичних пріоритетів Республіки Польща щодо Литви та України.

Мета дослідження – комплексне дослідження місця та ролі України й Литви в системі зовнішньополітичних пріоритетів Республіки Польща, а також визначення ключових векторів їхньої взаємодії.

Відповідно до поставленої мети виділено наступні завдання роботи:

- дослідити стан наукової розробки проблеми та сформулювати теоретико-методологічний базис для вивчення зовнішньополітичних пріоритетів Польщі;

- проаналізувати економічний та енергетичний вимір співробітництва Польщі та України;
- визначити основні напрями військово-політичного співробітництва та обсяги безпекової допомоги Польщі Україні в умовах російської агресії;
- розкрити зміст стратегічного партнерства Польщі та Литви;
- визначити ключові напрями енергетичної та інфраструктурної співпраці Республіки Польща та Литви.

Теоретичне значення роботи полягає у комплексному аналізі місця і статусу України та Литви в системі зовнішньополітичних інтересів Республіки Польща в умовах сучасних геополітичних змін. Результати дослідження можуть сприяти кращому розумінню особливостей регіонального, економічного, оборонного та енергетичного співробітництва між зазначеними державами, а також можуть допомогти визначити роль Польщі у системі безпеки Східної Європи. Крім того, робота також дає можливість оцінити минулий і сучасний стан партнерства.

Натомість **практичне значення роботи** полягає у можливості використання отриманих внаслідок дослідження результатів для поглибленого аналізу еволюції, а також сучасного стану та перспектив розвитку зовнішньополітичних відносин Республіки Польща з Україною та Литовською Республікою. Здобуті знання можуть допомогти детальніше зрозуміти сутність зовнішньої політики Польщі і визначити головні способи її реалізації, пріоритети, цілі та інтереси уряду держави. З огляду на всю складність відносин між Польщею і Україною, результати дослідження можуть висвітлити позитивні аспекти двостороннього співробітництва й сформувані неупереджену думку про нього. Крім того, деякі матеріали роботи можуть бути використані у процесі підготовки аналітичних довідок, експертних оцінок і прогнозів щодо подальшого розвитку польсько-українських і польсько-литовських відносин. Результати також можуть бути застосовані у навчальному процесі, зокрема під час викладання дисциплін, пов'язаних із міжнародними відносинами та політологією.

Робота складається зі вступу, переліку умовних скорочень, трьох розділів, перший з яких поділений на два підрозділи, а два інші – на три, висновків та списку використаних джерел і літератури (84 матеріали). Загальний обсяг роботи становить 103 сторінки.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

1.1. Стан наукової розробки проблеми та джерельна база дослідження

Питання співробітництва Республіки Польща з державами Східної Європи, зокрема з Україною та Литовською Республікою, набула значної актуальності в умовах повномасштабної агресії Російської Федерації проти України, глобальних політичних трансформацій у міжнародному середовищі, а також загального погіршення безпекової ситуації в регіоні. Так, ґрунтовне дослідження й аналіз зовнішньополітичної діяльності Польщі дозволяє глибше зрозуміти її роль у формуванні нової оборонної, енергетичної, регіональної і економічної політики Східної Європи та визначити основні інтереси й пріоритети двосторонньої співпраці Республіки з Україною і Литвою. З огляду на те, що розуміння усієї специфіки такого партнерства дає можливість оцінити його поточний стан, порівняти з попереднім, виявити найбільші досягнення у різних вимірах та спрогнозувати його подальший розвиток, тема співробітництва Польщі з вище наведеними державами є доволі поширеною як серед вітчизняних дослідників, так і серед іноземних.

Детальним дослідженням розвитку польсько-українського економічного партнерства займався докторант Інституту політології та міжнародних відносин Ягеллонського університету П. Куспис¹. У своїй науковій праці він охарактеризував основні виклики, з якими зіткнулися Республіка Польща та Україна на початку 1990 років, окреслив основні переваги, недоліки й особливості економічного співробітництва між двома країнами у період з кінця минулого століття по 2008 рік, а також ретельно розглянув кожен вимір партнерства: інвестиційний, енергетичний, торговельний, інфраструктурний та інституційний.

Важливою у цьому контексті є також аналітична доповідь «Стан і перспективи стратегічного партнерства Польщі та України. Погляд з Польщі та

---

¹ Kuspys P. Economic Cooperation Between Poland and Ukraine. *Gospodarka Narodowa*. 2008. Т. 223, № 4. С. 41–57. URL: <https://doi.org/10.33119/GN/101307>

України», яку підготувала Міжнародна група з дослідження польсько-українських відносин у складі працівників Інституту політичних наук і адміністрування Університету Марії Склодовської-Кюрі, Інституту Центральної Європи у Любліні й Інституту міжнародних відносин КНУ ім. Тараса Шевченка². Робота містить великий обсяг інформації про поетапний розвиток політичного, соціально-економічного й безпекового співробітництва Республіки Польща та України. Примітним є те, що автори також надали певні рекомендації і пропозиції для вирішення низки проблем, притаманних сучасному польсько-українському діалогу.

Роль Польщі в російсько-українській війні дослідили Ю. Константинова та Д. Зименко³. Зокрема у своїй статті вони порівняли характер і рівень оборонного партнерства Республіки й України до 2022 року та після. Їхня наукова праця допомогла зрозуміти, наскільки істотних змін зазнала польсько-українська співпраця з моменту початку повномасштабного вторгнення Російської Федерації.

Натомість над аналізом польсько-литовського співробітництва працювали П. Бжозовський, А. Маларевич-Якубув і Є. Грабовецький⁴. Вони, своєю чергою, розглянули транскордонний та економічний аспекти міждержавного партнерства. Було детально описано стан співпраці між Литвою і Польщею як до їхнього вступу до Європейського Союзу, так і після; а також продемонстровано, як російська агресія проти України впливає на регіональне співробітництво двох Республік і трансформує його.

Вагоме значення для дослідження ролі Литви в зовнішньополітичній діяльності Польщі також мають короткі аналітичні статті, опубліковані на офіційному вебсайті Інституту Центральної Європи у Любліні та Польського

---

² Pietraś M., Baluk W., Perepelytsya H. *Międzynarodowy Zespół Badań Stosunków Polski i Ukrainy. Raport Stan i perspektywy partnerstwa strategicznego Polski i Ukrainy. Punkt widzenia Polski i Ukrainy.* Lublin 2022.

³ Konstantynova Y., Zymenko D. Strategic partnership between Ukraine and Poland during the russian-ukrainian war. *Bulletin of Mariupol State University Series History Political Studies.* 2024. Vol. 15, no. 39. P. 76–84.

⁴ Brzozowski P., Malarewicz-Jakubów A., Grabowiecki J. Borders Are Scars of History. Selected Legal and Economic Aspects of Cross-Border Cooperation at the Polish-Lithuanian Borderland. *Studies in Logic, Grammar and Rhetoric.* 2025. Vol. 70, no. 1. P. 977–1001.

Інституту міжнародних справ. Так, приміром, публікація М. Големб'ювської⁵ дозволила дізнатися більше інформації про особливості економічного співробітництва Польщі та Литви, а робота К. Раць⁶ — про взаємодію держав у військовій сфері з 1997 по 2016 рік, зокрема в межах Північноатлантичного альянсу та «LITPOLUKRBRIG».

Оскільки аналіз польсько-литовського та польсько-українського двостороннього партнерства є комплексним і потребує залучення в достатній кількості широкого спектру джерел, який міг би забезпечити актуальною і розгорнутою інформацією, під час проведення дослідження було використано джерельну базу різного типу. У зв'язку з цим було виділено шість основних груп джерел.

До першої групи віднесено **національне законодавство, стратегічні й офіційні документи уряду Республіки Польща**. Серед них головні: Стратегія національної безпеки Республіки Польща 2014 року (*Strategia Bezpieczeństwa Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej 2014*), Стратегія зовнішньої політики Польщі 2017-2021 років (*Strategia polskiej polityki zagranicznej na lata 2017-2021*), Інформація Міністра закордонних справ про зовнішньополітичні завдання Польщі у 2024 році (*Informacja Ministra Spraw Zagranicznych o zadaniach polskiej polityki zagranicznej w 2024 r.*), Інформація Міністра закордонних справ про зовнішньополітичні завдання Польщі у 2025 році (*Informacja Ministra Spraw Zagranicznych o zadaniach polskiej polityki zagranicznej w 2025 r.*), Стратегія національної оборони Республіки Польща 2025 року (*Strategia Bezpieczeństwa Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej 2025*) та Стратегія зовнішньої політики Польщі на 2026-2030 роки (*Strategia polskiej polityki zagranicznej na lata 2026-2030*). Наведені документи слугують фундаментальною основою всього дослідження і допомагають охарактеризувати ключові засади польської зовнішньої політики.

---

⁵ Polska kluczowym partnerem gospodarczym Litwy. *Instytut Europy Środkowej*. 2024. 26 лют. URL: <https://ies.lublin.pl/komentarze/kies-1062/>

⁶ Potencjał współpracy polsko-litewskiej w dziedzinie bezpieczeństwa. *Polski instytut spraw międzynarodowych*. 2016. 5 лют. URL: https://pism.pl/publikacje/Potencja_wsp_pracy_polsko_litewskiej_w_dziedzinie_bezpiecze_stwa

Другу групу становлять **міждержавні договори та угоди**, зокрема: Угода про торгівлю та економічне співробітництво між Польщею та Україною, оновлена Угода між Урядом Республіки Польща та Кабінетом Міністрів України про економічне співробітництво від 2005 року, Угода про поглиблену та всеохопну зону вільної торгівлі з Європейським Союзом, Меморандум про співробітництво між Польщею та Україною у сфері енергетики 2024 року, низка угод, укладених Міністерством національної оборони Республіки Польща та Міністерством національної оборони Литовської Республіки, Угода між Урядом Республіки Польща та Урядом Литовської Республіки про транскордонне співробітництво, а також Договір про дружні відносини і добросусідське партнерство Польщі та Литви. Така широка договірно-правова база, своєю чергою, свідчить про високий рівень інституціоналізації двосторонніх відносин та визначає головні принципи й положення співробітництва, які були розкриті та проаналізовані в процесі дослідження.

Третя група — **матеріали офіційних веб-сайтів державних установ**. Так, було використано урядовий інформаційний портал Республіки Польща⁷ — а насамперед сторінки таких центральних органів виконавчої влади, як Міністерство закордонних справ, Міністерство енергетики, Міністерство національної оборони та Міністерство розвитку та технологій. Також було задіяно веб-сайт Канцелярії Президента Республіки Польща й Збройних сил Польщі. Було використано й інтернет-сторінки Міністерства закордонних справ України та Посольства Литовської Республіки в Польщі. Зазначені джерела дозволили з'ясувати інформацію про сучасний стан економічного, енергетичного, оборонного та регіонального партнерства Республіки з Україною і Литвою, адже вони містили відомості про практичну взаємодію між країнами.

Четверту групу становлять **матеріали урядових та неурядових інституцій**, які складаються з низки звітів, рапортів, статутів і програм. Серед них, наприклад: Програма «Interreg Lithuania-Poland 2021-2027», Меморандум

---

⁷ Portal Gov.pl. Gov.pl. URL: <https://www.gov.pl/>

Форуму енергетики та клімату Спільки підприємців і роботодавців (ZPP) за 2023 рік, Статут Міжурядової польсько-литовської комісії з питань транскордонної співпраці та Протокол її XXII засідання, а також Звіт про діяльність Польсько-української господарчої палати 2019-2023 років. Ці джерела надають дані про діяльність певних ініціатив, їхні досягнення та вплив на стан двосторонньої співпраці.

До п'ятої групи віднесено **матеріали веб-сайтів державних і недержавних організацій та ініціатив**. Офіційні веб-сторінки таких організацій, як Північноатлантичний альянс, Польсько-українська господарча палата та Енергетичні ресурси України, або ж ініціатив, як-от «Interreg Poland-Lithuania», «Східний щит» та «LITPOLUKRBRIG», доповнили дослідження інформацією про функціонування і роботу установ.

Шоста група — **матеріали періодичної преси**. Зважаючи на те, що сучасному співробітництву Польщі з Литовською Республікою та Україною притаманна надзвичайна динамічність, новинні статті від таких ЗМІ, як Суспільне Новини, Business Insider, Reuters, BBC та Укрінформ, дозволили проаналізувати динаміку та розвиток потрібних аспектів партнерства. Вони доповнили попередньо знайдені на урядових інформаційних порталах відомості ширшим контекстом, а також забезпечили актуальною інформацією про перебіг політичних подій.

Таким чином, сформована джерельна база, що охоплює як наукові дослідження, так і матеріали періодичної преси, створила належне підґрунтя для комплексного та всебічного аналізу проблеми співробітництва Республіки Польща з державами Східної Європи. Водночас, попри значну кількість публікацій, присвячених темі польсько-українського та польсько-литовського партнерства, питання та особливості безпекової, економічної і енергетичної співпраці на сучасному етапі є мало дослідженими. Наявні роботи недостатньою мірою висвітлюють окремі аспекти міждержавної взаємодії, що зумовлює необхідність всебічного аналізу зазначеної проблематики.

1.2. Понятійно-категоріальний апарат та методи дослідження

З огляду на те, що аналіз зовнішньополітичного співробітництва Республіки Польща з Україною та Литовською Республікою вимагає чіткого визначення понятійно-категоріального апарату, слід уточнити зміст понять, використаних у подальшому дослідженні.

Протягом дослідження економічного виміру партнерства неодноразово вживався термін «економічне співробітництво», який уособлює форму міждержавної взаємодії, спрямовану на підтримання постійних стабільних економічних зв'язків та на сталий обмін товарами, капіталом і послугами.

У контексті інвестиційних питань було використано поняття «прямі іноземні інвестиції», під яким розуміється вкладення великого капіталу одного іноземного інвестора в підприємство або окремий проєкт іншої країни з метою встановлення довгострокового контролю над ним та участі в управлінні його діяльністю.

Під час аналізу стану енергетичної співпраці доводилося часто вживати ключове поняття «енергетичне співробітництво». Воно означає форму взаємодії між країнами, орієнтовану на узгоджену експлуатацію, розвиток і обмін енергетичними ресурсами, технологіями та інфраструктурою, дотичними до них.

Зважаючи на те, що в роботі детально досліджувалося питання диверсифікації енергетичних ресурсів держав, слід надати тлумачення і цьому терміну. Диверсифікація енергетичних ресурсів — це поступове розширення та урізноманітнення маршрутів чи джерел постачання енергоресурсів з метою підвищення енергетичної безпеки країни й зменшення залежності від окремих видів палива або ж ринку.

Оскільки Республіка Польща зобов'язалася дотримуватися енергетичної політики Європейського Союзу, вона активно експлуатує «зелену енергетику» — екологічну систему виробництва електроенергії, яка передбачає використання відновлювальних джерел енергії, як-от вітрових електростанцій, сонячних панелей, гідроелектростанцій тощо.

Актуальним у контексті зовнішньополітичної діяльності Польщі в 2014-2021 роках було вживання терміну «м'яка сила» (*soft power*). М'яка сила уособлює здатність держави досягати потрібних цілей дипломатичних шляхом, а не через примус чи певний політичний тиск.

Натомість протилежним є поняття «peace through strength» (*мир через силу*), яке передбачає вирішення військових конфліктів шляхом застосування примусу, мілітарної міці й сили.

Дотичним до цієї теми є термін «оборонне співробітництво». Оборонне співробітництво — це форма міждержавного партнерства, спрямована на спільну координацію дій у сфері військово-технічної, стратегічної та оперативної взаємодії.

Наступний термін, який було вжито під час опису регіонального співробітництва Польщі з Литовською Республікою, — це «транскордонне співробітництво». Воно, своєю чергою, передбачає поглиблене співробітництво прикордонних територій і територіальних громад з метою спільного вирішення соціально-економічних, інфраструктурних, екологічних та безпекових проблем у регіоні.

Було згадано і «транс'європейські транспортні мережі» — масштабний проєкт Європейського Союзу, який уособлює комплексну систему автомобільних, залізничних і водних шляхів, що сполучають найвіддаленіші регіони Європи з іншими.

Таким чином, зазначений понятійно-категоріальний апарат допомагає детальніше розкрити зміст ключових напрямів дослідження і дозволяє окреслити теоретичні рамки, у межах яких проводиться аналіз процесів політичної взаємодії Республіки Польща з іншими країнами на міжнародній арені.

Задля здійснення якісного аналізу зовнішньополітичного співробітництва Республіки Польща з Україною та Литовською Республікою було застосовано низку загальнотеоретичних, філософських і прикладних методів дослідження.

Дослідження передусім ґрунтується на аналітичному методі, який посприяв формуванню уявлення про загальні засади реалізації зовнішньої політики Польщі, про її основні економічні, регіональні й стратегічні інтереси, а також про практичні способи, за допомогою яких держава досягає визначених цілей і взаємодіє зі своїми союзниками. Так, аналіз співробітництва Польщі та України в економічному, енергетичному, політичному, транскордонному та оборонному вимірах допоміг зрозуміти, ким саме для Республіки є українська та литовська сторони (стратегічними чи другорядними партнерами) і яку значущість для неї має наявність тісних контактів різного виду з країнами-сусідками. Метод синтезу, своєю чергою, структурував здобуті знання і змалював цілісне бачення ситуації в регіоні Центрально-Східної Європи.

Було використано історичний метод задля зображення спільного минулого Республіки Польща, України й Литви; того, як раніше сформовані традиції міждержавного співробітництва в межах однієї федерації — Речі Посполитої — впливають на сучасне партнерство, а також для простеження становлення і розвитку двосторонніх польсько-українських і польсько-литовських відносин у період з кінця минулого століття до 2026 року. У цьому також допоміг метод порівняння, який передбачав зіставлення колишнього стану співпраці із сучасним. Наприклад, порівняння характеру мілітарного співробітництва Польщі та України до 2022 року та після нього дало зрозуміти, як саме і з яких причин воно трансформувалося за цей час. Зіставлення Стратегій зовнішньої політики Польщі 2017-2021 та 2026-2030 років допомогло зафіксувати позитивну зміну статусу Литви й України в регіональній політиці Республіки. Крім того, цей метод посприяв точному визначенню, у яких практичних справах має перевагу Польща, а в яких навпаки — Україна чи Литва.

Метод індукції було застосовано з метою масштабування і узагальнення певних раніше проаналізованих випадків — наприклад, було досліджено, яким чином співпраця Польщі та Литовської Республіки в питаннях розбудови прикордонної дорожньої і залізничної інфраструктури позначається на

загальному стані ТЕН-Т; як інтенсифікація енергетичного партнерства Республіки Польща та України свідчить про позитивні тенденції у двосторонньому співробітництві в сфері енергетики. Натомість метод дедукції дав протилежний результат. Приміром, за допомогою нього було з'ясовано як концептуальні ідеї Східного партнерства впливають на економічну політику Польщі щодо України.

Важливим під час проведення дослідження стало застосування кейс-стаді. Було проаналізовано такі окремі ініціативи, проекти та програми міждержавного співробітництва, як-от «Interreg Poland-Lithuania», різноманітні військові навчання Північноатлантичного альянсу, будівництво газових та нафтових інтерконекторів, а також інфраструктурних проектів Via Baltica, Rail Baltica та Via Carpatia.

Останній метод — це контент-аналіз. Його було застосовано під час детального аналізу великої кількості урядових документів Республіки Польща, зокрема стратегій ведення зовнішньої політики та національної оборони, наукових статей, матеріалів періодичної преси та звітів і офіційних документів певних державних і недержавних установ.

Отже, підсумовуючи, можна стверджувати, що тема співробітництва Республіки Польща з Україною та Литовською Республікою є дуже поширеною серед вітчизняних та іноземних дослідників. Такий високий інтерес до цієї тематики пояснюється насамперед складністю безпекової ситуації в регіоні Східної Європи, а також поступовим відродженням історичних традицій польсько-литовсько-української співпраці.

Задля якісного аналізу теми була використана чимала кількість джерел інформації, зокрема офіційні документи урядів Республіки Польща, Литовської Республіки та України, звіти, меморандуми, статuti та програми неурядових і урядових організацій та установ, державні й не тільки веб-сайти, а також матеріали періодичних медіа. Джерельну базу, своєю чергою, доповнює методологічна (серед неї: метод аналізу та синтезу, дедукції та індукції, історичний метод, порівняння, кейс-стаді й контент-аналіз), яка посприяла

різнобічному й комплексному аналізу особливостей зовнішньополітичної діяльності Республіки Польща в Східній Європі.

РОЗДІЛ 2

УКРАЇНА В ПОЛЬСЬКИХ ЗОВНІШНЬОПОЛІТИЧНИХ ІНТЕРЕСАХ

2.1. Економічний вимір співробітництва Польщі та України

Становлення економічного співробітництва між Республікою Польща та Україною відбувалося в умовах серйозних трансформацій, яких зазнали обидві держави наприкінці ХХ століття. Україна, яка тоді перебувала в стані глибокої соціально-економічної кризи, спричиненої розривом радянських виробничих ланцюгів і скороченням промислового виробництва, почала встановлювати дипломатичні відносини з країнами, що підтримали її суверенітет. Цей процес передусім був зумовлений потребою у формуванні нових міждержавних зв'язків задля стабілізації національної економіки та подолання складної геополітичної невизначеності. У цьому контексті однією з перших таких держав стала Республіка Польща, позаяк мала значну історичну спорідненість з Україною, а також сприятливе для активного й безперешкодного товарообігу географічне положення. Прагнення Польщі інтегруватися до Європейського Союзу, її поступове входження на загальноєвропейський ринок створювали для України додаткові можливості адаптації до західних стандартів через формат двостороннього співробітництва. Ці фактори визначили інтенсивний розвиток дипломатичних та економічних взаємовідносин між двома країнами на початку 1990 років.

Показовим є те, що вже у жовтні 1991 року сторони підписали перші домовленості економічного характеру — Угоду про торгівлю та економічне співробітництво, у якій було викладено основні засади економічної співпраці, а також форми прямих контактів між підприємствами обох країн⁸. Через декілька місяців — у січні 1992 року — було офіційно встановлено дипломатичні відносини та закладено договірно-правову основу партнерства.

Додатково впродовж 90 років минулого століття між Польщею та Україною було укладено низку міжурядових домовленостей, які переважно охоплювали деталі міжнародного перевезення вантажів (регулярного й

⁸ Kuspys P. Economic Cooperation Between Poland and Ukraine. *Gospodarka Narodowa*. 2008. Т. 223, № 4. С. 41–57. URL: <https://doi.org/10.33119/GN/101307>

нерегулярного), а також розвиток авіа- й залізничного сполучення. Це, безперечно, свідчило про взаємну зацікавленість сторін у формуванні якісної нормативно-правової бази двосторонніх відносин і константувало перехід від декларативного політичного партнерства до практичної економічної взаємодії.

Однак у 2004 році, коли Республіка Польща здобула статус країни-члена Європейського Союзу, правова база економічних відносин істотно змінилася. Відтоді вона набула ширшого формату: багато механізмів стали регулюватися не тільки двосторонніми угодами, а й тими, що були укладені між Україною та ЄС. Так, у 2004 році було підписано додатковий Протокол про розширення Угоди про партнерство і співробітництво між Україною та Європейським Союзом, а у 2005 році — нову Угоду між Урядом Республіки Польща та Кабінетом Міністрів України про економічне співробітництво. Остання, своєю чергою, доповнила перелік взаємних зобов'язань, але не повпливала на особливості співпраці, оскільки структура товарообігу не змінилася. У ній було погоджено питання інтенсифікації економічних відносин у сфері послуг, інвестицій та інновацій, розвиток енергетичної інфраструктури і транспортної системи, і покращення фінансової безпеки підприємств⁹.

Попри те, що Польща була другим ключовим торговельним партнером України після Співдружності Незалежних Держав, початковий етап економічної співпраці характеризувався насамперед відсутністю стабільності й певною асиметрією. Присутність Республіки на українському ринку була значно більшою, ніж присутність України на польському. Натоді Польща експортувала в Україну продукцію легкої і електротехнічної промисловості, паливо й електроенергію; Україна зі свого боку забезпечувала Польщу продуктами харчової промисловості, сировиною для хімічної і металургійної індустрії та чорними металами. Крім того, з огляду на те, що на той момент Україна не була спроможна задовольнити свій внутрішній попит важким сільськогосподарським обладнанням, польські підприємці-інвестори охоче відкривали на її території заводи з серійного виробництва комбайнів і

⁹ Kuspys P. Economic Cooperation Between Poland and Ukraine. *Gospodarka Narodowa*. 2008. Т. 223, № 4. С. 42. URL: <https://doi.org/10.33119/GN/101307>

тракторів. Завдяки такій діяльності вартість польського капіталу в Україні щорічно зростала приблизно на 9 мільйонів доларів¹⁰, а кількість інвестицій непомірно збільшувалася — особливо в банківській сфері.

Водночас активність українських підприємців на польському ринку була майже непомітною. Тодішня інвестиційна нерівномірність передовсім пояснювалася скрутним економічним становищем, у якому опинилися громадяни держави, та гіперінфляцією. До того ж ситуація ускладнювалася комплексною правовою системою Польщі і жорсткою моделлю фінансової прозорості, якої тоді ще не було в Україні. Отож частка українського капіталу в Республіці станом на 2003 рік заледве перевищувала 300 000 доларів США. Значного успіху було досягнуто лише через два роки, коли українська компанія «АвтоЗАЗ» зацікавилася варшавським заводом з виробництва легкових автомобілів, а корпорація «Індустріальний союз Донбасу» заволоділа активами металургійного комбінату в Ченстохові та заводом вогнетривких матеріалів у Хшанові.

Натомість сучасному стану економічного співробітництва Республіки Польща й України притаманний доволі високий рівень інвестиційних потоків. За 34 роки своєї незалежності Україна зазнала кардинальних реформ, результати яких яскраво відобразилися на польсько-українському двосторонньому партнерстві. Однак офіційна інформація про загальну суму українських інвестицій у Польщі на сьогодні відсутня, адже її тривалий час не оновлювали; проте голова Асоціації українського бізнесу в Республіці Польща оцінює її в 1 мільярд євро¹¹. Також зазначається, що охарактеризувати фактичний стан українських інвестицій досить складно здебільшого через проблему ідентифікації держави походження капіталу компаній, зареєстрованих в «офшорних зонах», які інвестують у Польщу не від імені

---

¹⁰ Там само. С. 50.

¹¹ Ukrinform. Українські інвестиції в Польщі становлять понад €1 мільярд - експерт. *Укрінформ* - актуальні новини України та світу. 2024. 14 берез. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/3839822-ukrainski-investicii-v-polsi-stanovlat-ponad-1-milard-ekspert.html>

українських суб'єктів, а від іноземних¹². Втім, цифра, названа Асоціацією, цілком може відповідати реальності, оскільки після початку повномасштабної війни багато українських підприємств відкрили свої філії за кордоном, а мігрантами було засновано новий бізнес.

Польща не стала винятком. Відомо, що після 2022 року українці заснували близько 13 000 компаній у Республіці, лєвова частка яких є малим бізнесом, а капітал усіх підприємств становить майже 2 мільярди доларів¹³. Разом із тим у 2023 році був зафіксований випадок придбання українським підприємцем пакету акцій компанії Baltchem, що спеціалізується на зберіганні й перевалці нафтопродуктів. Також була помічена діяльність Coal Energy S.A., головним виконавчим директором якої є українець Віктор Вишневецький, на польському ринку: компанія має намір видобути 25 мільйонів тонн вугілля у шахті, розташованій у місті Забже на півдні Польщі.

Варто зазначити і на поступовій експансії таких українських компаній, як служба доставки «Нова Пошта», що створила цілу мережу відділень у деяких містах Польщі, пекарні «Львівські круасани» й «Milk Bar», та ресторан «Чорноморка». Усім цим чотирьом компаніям вдалося не тільки зберегти, а й міцно закріпити свої позиції на польському ринку, відомому своїм протекціонізмом і великою конкуренцією, яку зазвичай становлять місцеві вітчизняні виробники.

Дані про польські інвестиції, своєю чергою, є точними — за ними уважно стежать. Статистичні відомості про прямі іноземні інвестиції (ПІІ) свідчать, що наприкінці 2023 року загальна вартість капіталовкладення в Україну з боку Польщі сягнула 780 мільйонів доларів¹⁴, а сама держава опинилася на десятому

---

¹² Pietraś M., Baluk W., Perepelytsya H. *Międzynarodowy Zespół Badań Stosunków Polski i Ukrainy*. Raport Stan i perspektywy partnerstwa strategicznego Polski i Ukrainy. Punkt widzenia Polski i Ukrainy. Lublin 2022.

¹³ Українці відкрили у Польщі майже 30 000 компаній: 10 найбільших за капіталом. *LIGA.net*. 2025. 21 лип. URL: <https://biz.liga.net/ua/all/all/novosti/ukraintsi-vidkryly-u-polshchi-mayzhe-30-000-kompaniy-desiat-naybilshykh-za-kapitalom>

¹⁴ Inwestycje zagraniczne w Ukrainie: szanse i możliwości w cieniu wyzwań. *PFR Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych (PFR TFI)*. 2025. 25 берез. URL: <https://www.pfrtfi.pl/artukul/inwestycje-zagraniczne-w-ukrainie-szanse-i-mozliwosci-w-cieniu-wyzwan>

місці в рейтингу іноземних інвесторів. Наразі найпопулярнішими напрямками інвестування серед польських підприємців є ІТ-сектор, оборонно-промисловий комплекс, нерухомість, сільськогосподарська галузь та фінансово-банківська сфера. Остання привертає до себе багато уваги банкірів Республіки, позаяк Польща вже має успішно реалізований інвестиційний проєкт у цьому секторі. Йдеться про РКО Bank Polski, зареєстрований в Україні як Kredobank. Він має 65 відкритих відділень на території держави та входить до 15-ти системно важливих банків України¹⁵. Успіх Кредобанку спонукає владу Польщі спробувати одержати частки капіталу в Укрексімбанку або Ощадбанку.

У 2025 році було констатовано, що Республіка Польща посіла третє місце за кількістю нового бізнесу, відкритого в Україні після подій 2022 року, перевершивши в цій справі Велику Британію, Німеччину й Сполучені Штати Америки. Більшість польських компаній базується у таких містах, як Київ та Львів, зокрема у його області; проте нещодавно Польща повідомила про свої наміри розширити зону свого фінансового впливу й на південь України. Було зроблено заяву про перспективу придбання або ж орендування порту в Одесі для забезпечення прямого виходу до акваторії Чорного моря¹⁶. Така ініціатива обумовлюється бажанням Республіки отримати змогу безпосередньо експортувати власне зерно до країн африканського континенту. Крім того, уряд Польщі розмірковує над варіантом винайму 500 тисяч гектарів сільськогосподарських ділянок в Україні¹⁷.

Цікавим є те, що до початку повномасштабної війни інвестиційні показники були зовсім іншими: через недоопрацьовану правову базу, незадовільну роботу судових органів та високий рівень корупції польським підприємцям доводилося відмовлятися від співробітництва з Україною та переорієнтовувати потоки інвестицій в інші держави. Цей факт підтверджує

---

¹⁵ Polska rozważa przejęcie banku w Ukrainie. Ryzykowny moment czy idealne okno?. *Business Insider Polska*. 2026. 20 лют. URL: <https://businessinsider.com.pl/finanse/polski-rzad-rozwaza-wejscie-na-ukrainski-rynek-bankowy-trudno-o-lepszy-moment/s16efhv>

¹⁶ У Польщі планують отримати доступ до Чорного моря через український порт. *Суспільне новини*. 2025. 6 квіт. URL: <https://suspilne.media/988139-u-polsi-planuut-otrimati-dostup-do-cornogo-mora-cerez-ukrainskij-port/>

¹⁷ Там само.

думку про те, що попри всі несприятливі для ведення бізнесу обставини, сьогодні Польща виявляє більший, хоч і не надто великий, інтерес до українського ринку, ніж кілька років тому. Так, під час свого звернення до Сейму в 2024 році Міністр закордонних справ Республіки Радослав Сікорський заявив, що польські компанії повинні відіграти провідну роль у відновленні української економіки та інфраструктури¹⁸. У зв'язку з цим Польща стала першою державою, яка запровадила низку спеціальних правил і привілеїв для вітчизняного бізнесу, аби заохотити його якомога активніше інвестувати в Україну. Сюди відносять страхування капіталовкладень від ризиків, що можуть бути спричинені військовими діями.

Зважаючи на те, що інвестиційна співпраця є важливим виміром економічного партнерства Республіки Польща та України, польські аналітики виділяють декілька стратегічних напрямків такої взаємодії, які мають чималий потенціал стати провідними у майбутньому. Серед них, приміром: участь польського капіталу в модернізації та відновленні української економіки, відбудова територій, зруйнованих внаслідок збройної агресії Російської Федерації та будівництво логістичних хабів, здатних поживити товарообіг між Європейським Союзом і Східною Європою.

Другим, не менш вагомим прикладом реалізації економічного співробітництва України та Польщі, який слід розглянути, є торгівля. До 2014 року Європейський Союз був хоч і важливим, та не пріоритетним торговельним партнером України: основними споживачами її продукції були Росія і країни азійського регіону. Однак після окупації Російською Федерацією Криму, Донецької і Луганської областей, геополітичні й передусім зовнішньоекономічні орієнтири України змінилися — вони змістилися у бік Заходу. Внаслідок цього у 2016 році набула чинності Угода про поглиблену та всеохопну зону вільної торгівлі з Європейським Союзом (оновлена у 2025). Такі трансформації, безсумнівно, позитивно вплинули на товарообіг між Польщею і Україною, адже українська інтеграція з ЄС дозволила Республіці

---

¹⁸ Informacja ministra spraw zagranicznych o zadaniach polskiej polityki zagranicznej w 2024 roku. *Ministerstwo spraw zagranicznych*. 2024. 25 квітн. С. 1-29.

посилити власну присутність на ринку сусідньої країни. Варто також зазначити і на тому, що, згідно з Стратегією зовнішньої політики Польщі 2017-2021 років, зміцнення економічних зв'язків з українською стороною є невід'ємною складовою зовнішньополітичної кампанії Польщі в межах Східного партнерства.

Отож наразі Республіка є державою-домінантом на ринку України — вона йде попереду Німеччини, Чехії, Болгарії, Угорщини, Румунії та Словаччини. У звіті Департаменту досліджень та аналізу Банку національної економіки Польщі зазначається, що вартість польського експорту до України зросла з 3,1 мільярдів євро у 2014 році до 11,8 мільярдів євро у 2024¹⁹.

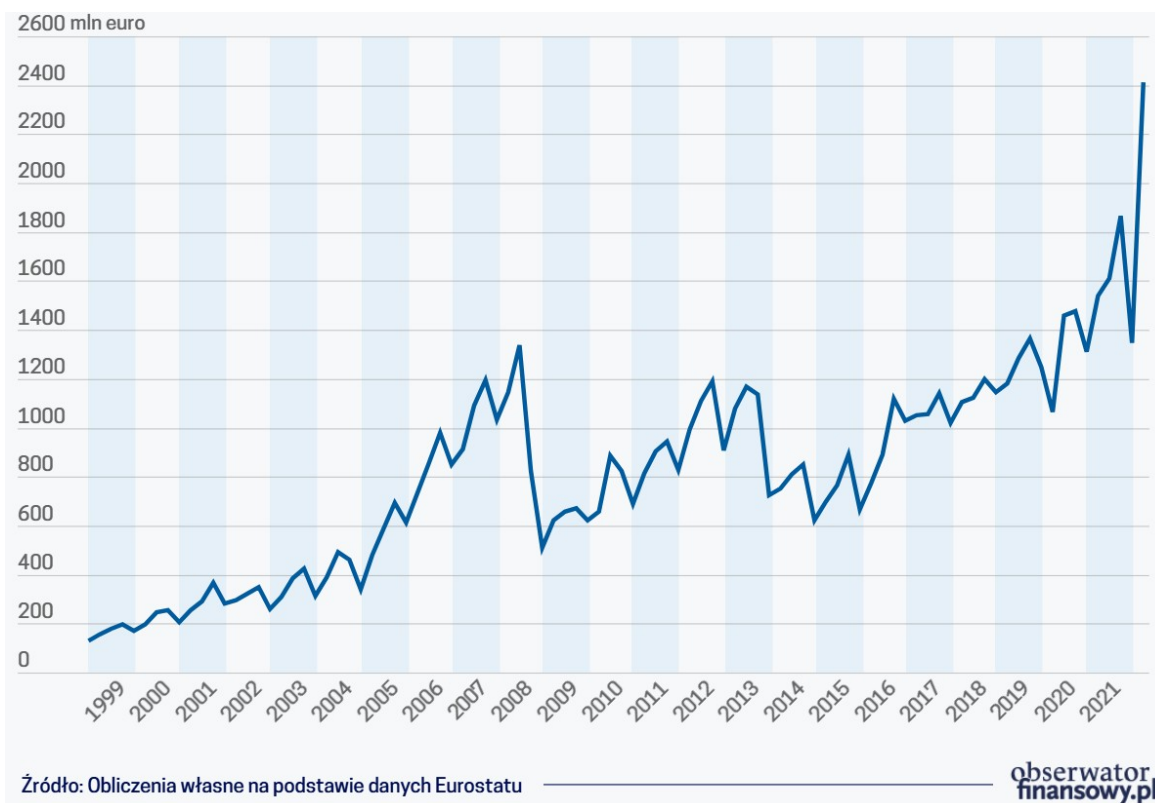

Рисунок 1.1. Вартість польського експорту в Україну²⁰.

Найбільший прогрес припав на 2021-2023 роки: тоді експорт товарів з Республіки виріс на 80%, і, враховуючи прогнози польських економістів, така

¹⁹ Gospodarcze powiązania Polski i Ukrainy – czy migracja zwiększa handel - Trade.gov.pl. Trade.gov.pl. 2025. 21 берез. URL: <https://www.trade.gov.pl/wiedza/gospodarcze-powiazania-polski-i-ukrainy-czy-migracja-zwieksza-obroty-handlowe/>

²⁰ Mroczek W. Wojenny wzrost polskiego eksportu do Ukrainy. Obserwator finansowy. 2022. 13 верес. URL: <https://www.obserwatorfinansowy.pl/bez-kategorii/rotator/wojenny-wzrost-polskiego-eksportu-do-ukrainy/>

тенденція буде зберігатися й надалі. Структуру поточного експорту переважно складають мінеральні продукти, зброя та боєприпаси, транспортне та машинне обладнання, автомобільні запасні частини, продукція хімічної та енергетичної промисловості й електричні пристрої²¹. Також у 2025 році на український ринок було поставлено великий обсяг агропродовольчих товарів, загальна сума яких оцінюється в 1 мільярд євро. Тож, незважаючи на триваючу повномасштабну війну, сьогодні Україна посідає сьоме місце у рейтингу отримувачів польського експорту (раніше — 15-те), а статистичні показники стали кращими за довоєнні. З огляду на це, Павел Слівовський — виконувач обов'язків директора Польського економічного інституту — вважає за потрібне вдосконалити та модернізувати транспортну інфраструктуру на польсько-українському кордоні, аби отримати більші економічні вигоди у найближчому майбутньому²². Крім того, він заявив, що Республіці безумовно слід скористатися нагодою, пов'язаною з відбудовою України: оскільки польські виробники будівельних матеріалів не здатні конкурувати з іншими суб'єктами на європейському ринку, вони потенційно можуть мати чималий зиск у державі, цивільна інфраструктура якої зазнає великих руйнувань через ворожі обстріли.

Поза увагою не можна залишити й імпорт товарів з України до Польщі. Як продемонстровано на рис. 1.2. за останні десять років він виріс більше ніж удвічі — з 1,7 мільярдів євро у 2014 році до 4,4 мільярдів євро у 2024²³.

Рис. 1.2. Географічна структура експорту товарів ЄС в Україну та імпорту української продукції до Союзу²⁴.

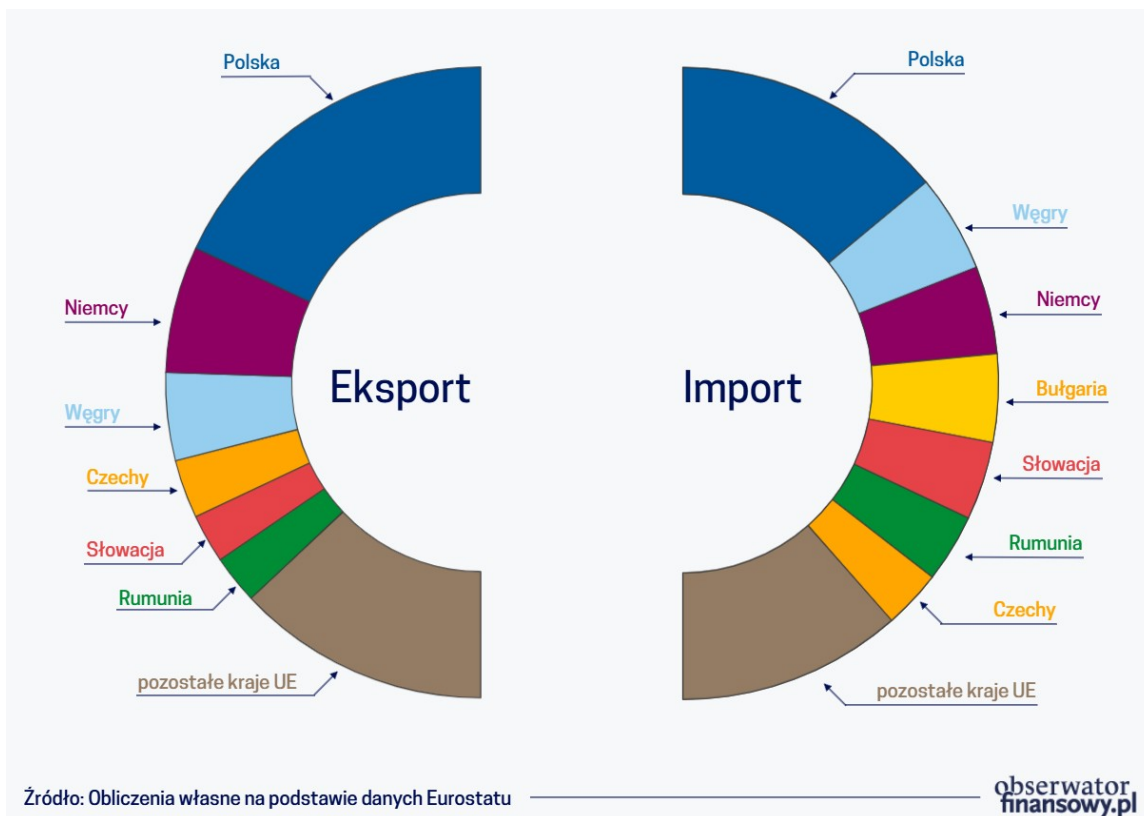
---

²¹ Czekala B. Nowa umowa handlowa UE–Ukraina po 2025 roku. Co czeka polskie rolnictwo?. *Topagrar.pl – portal rolniczy. Wiadomości rolnicze, komentarze, prognozy*. 2025. 5 груд. URL: <https://www.topagrar.pl/articles/zarzadzanie/nowa-umowa-handlowa-ue-ukraina-po-2025-roku-co-czeka-polskie-rolnictwo-2554750>

²² Dynamiczny wzrost polskiego eksportu na Ukrainę w latach 2021–2024 - *Trade.gov.pl*. *Trade.gov.pl*. 2025. 29 січ. URL: <https://www.trade.gov.pl/aktualnosci/dynamiczny-wzrost-polskiego-eksportu-na-ukraine-w-latach-2021-2024/>

²³ Gospodarcze powiązania Polski i Ukrainy – czy migracja zwiększa handel - *Trade.gov.pl*. *Trade.gov.pl*. 2025. 21 берез. URL: <https://www.trade.gov.pl/wiedza/gospodarcze-powiazania-polski-i-ukrainy-czy-migracja-zwieksza-obroty-handlowe/>

²⁴ Mroczek W. Wojenny wzrost polskiego eksportu do Ukrainy. *Obserwator finansowy*. 2022. 13 верес. URL: <https://www.obserwatorfinansowy.pl/bez-kategorii/rotator/wojenny-wzrost-polskiego-eksportu-do-ukrainy/>

Після того, як Республіка відмовилася від російської та білоруської сировини, їй довелося шукати альтернативні держави-постачальники. Нею стала Україна — насамперед завдяки своєму близькому географічному положенню. Отож Польща імпортує вугілля, алюміній, мінеральні продукти, сталь, рослинні та тваринні жири, олію та зерно, а також продукти харчування. Проте співвідношення імпорту та експорту не є однаковим: польська сторона купляє втричі менше товарів, ніж продає.

Важливою у питанні українського імпорту та торгівлі загалом є ситуація з блокадою польсько-українського кордону. У 2022 році Європейський Союз вирішив скасувати мита на товари з України та запровадив «транспортний безвіз» до березня 2027 року²⁵. Головна мета — допомогти державі у підтримці відносної економічної стабільності. Таке рішення не сподобалося польським фермерам, адже, за їхніми словами, запровадження торговельних пільг сприяє посиленню товарообігу між Україною та Союзом й у такий спосіб послаблює

²⁵ Україна та Європейський Союз продовжили “транспортний безвіз”. *Міністерство розвитку громад та територій України*. 2025. 25 верес. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/ukraina-ta-ievropeiskyi-soiuz-prodovzhyly-transportnyi-bezviz>

позиції сільськогосподарської продукції Польщі на ринку ЄС. У результаті в листопаді 2023 року ними було оголошено протест. Пропускні пункти на кордоні з Україною були заблоковані, що фактично паралізувало всі вантажні перевезення. До того ж було пошкоджено вагон із зерном поруч з пунктом «Медика-Шегині». Невдовзі стало відомо і про смерть трьох українських водіїв.

Реакція на ситуацію з боку уряду Республіки була майже відсутня: вона обмежувалася лише певними закликами до припинення блокади та спробами провести переговори з фермерами. Загальні збитки, нанесені Україні за перші два місяці протестів, оцінюються у 1,5 мільярд євро; обсяги експорту агрокультур скоротилися приблизно на 40%²⁶. Польщі також не вдалося уникнути наслідків: у 2024 році транзит зерна у портах «Гданськ» та «Щецин» знизився на 17% і 22% відповідно, що зменшило їхню експлуатаційну спроможність²⁷. Дієвих рішень у цій ситуації поки що не було запроваджено — вона й надалі лишається невизначеною і нерозв'язаною.

Наведена вище проблема спонукає проаналізувати та оцінити стан транскордонного співробітництва Республіки Польща та України. Станом на лютий 2026 року на міждержавному кордоні функціонує 6 залізничних пунктів пропуску та 9 автомобільних, які характеризуються недостатнім рівнем інфраструктурного розвитку, низькою пропускною здатністю, повільними митними та прикордонними процедурами. Неодноразово були зафіксовані й випадки системних збоїв у базах даних контрольно-пропускних пунктів, що раз у раз зупиняло вантажні перевезення. Отже, протести польських фермерів лише вагомо ускладнили вже наявну проблему.

У зв'язку з цим представники Польщі та України наголошують на потребі подвоєння кількості додаткових пропускних переходів. Задля цього було створено низку спільних проєктів та ініціатив. Так, наприклад, у межах

---

²⁶ Ukrinform. Українська економіка втратила понад €1,5 мільярда внаслідок блокади західних кордонів - експерт. *Укрінформ - актуальні новини України та світу*. 2024. 23 січ. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/3817296-ukrainska-ekonomika-vtratilaponad-15-milarda-vnaslidok-blokadi-zahidnih-kordoniv-ekspert.html>

²⁷ Логістичні фірми Польщі зазнають збитків через брак українського зерна. *U.P.M.P.* 2025. 30 лип. URL: <https://upmp.news/ua-in-polish/logistychni-firmy-polshhi-zaznayut-zbytkiv-cherez-brak-ukrayinskogo-zerna/>

програми «Interreg NEXT Poland – Ukraine 2021-2027», метою якої є розвиток двостороннього транскордонного співробітництва, планується оптимізація процесу обслуговування пропускних пунктів, інтенсифікація інтермодальної мобільності, яка також передбачає покращення доступу України до транс'європейських транспортних мереж (TEN-T). Крім того, 21 грудня 2024 року було відкрито оновлений автомобільний пункт пропуску «Нижанковичі-Мальховичі», розрахований на вантажівки, вагою до 3,5 тонн²⁸. На ньому запроваджено колективний контроль: до роботи залучені як польські, так і українські митники й працівники прикордонної служби. Ще один яскравий приклад співробітництва: наприкінці 2025 року польський залізничний вантажний перевізник Grupa Azoty «KOLTAR» підписав угоду з Укрзалізницею, спрямовану на вдосконалення процедури обробки поїздів і сприяння безперервності залізничних перевезень між двома державами²⁹.

Вважається, що використання скринінгових технологій, зокрема рентгенівського контролю, якісне співробітництво митних органів Республіки Польща та України в межах відповідних програм Всесвітньої митної організації³⁰, збільшення вантажних перевезень іншими видами транспорту та спільний контроль пунктів пропуску можуть істотно поліпшити сучасний стан транскордонної співпраці. Однак варто зазначити, що реалізація схожих проєктів в умовах повномасштабної війни буде очікувано повільною і нелегкою справою.

Інший показовий приклад економічного співробітництва між Польщею і Україною — вплив українських мігрантів на економіку Республіки. Нині в цій країні офіційно проживає близько 1,5 мільйона громадян України³¹. Попри всі спекуляції місцевих українофобних політичних партій, рівень

²⁸ На українсько-польському кордоні відкрили пункт пропуску "Нижанковичі — Мальховичі". *Суспільне Львів*. 2024. 21 груд. URL: <https://suspilne.media/lviv/907829-na-ukrainsko-polskomu-kordoni-vidkrili-punkt-propusku-nizankovici-malhovici/>

²⁹ Cech L. Grupa Azoty Koltar directly cooperates with UZ.RAILMARKET.com. *RAILMARKET.com*. 2026. 1 січ. URL: <https://railmarket.com/news/freight-rail/45540-grupa-azoty-koltar-secures-direct-cooperation-with-ukrainian-railways-at-key-border-crossings-with-poland>

³⁰ Pietraś M., Baluk W., Perepelytsya H. *Międzynarodowy Zespół Badań Stosunków Polski i Ukrainy*. Raport Stan i perspektywy partnerstwa strategicznego Polski i Ukrainy. Punkt widzenia Polski i Ukrainy. Lublin 2022. С. 60.

працевлаштування серед українських мігрантів є вдосталь високим. Найчисленнішу групу іноземних працівників на польському ринку праці становлять саме українці — 857 100 осіб³². Більше того, за 2022-2025 роки мігранти з України принесли 78 мільярдів євро до польського ВВП — це у вісім разів більше за всю допомогу, виділену урядом Республіки для України та біженців³³. Присутність українських мігрантів також активізувала товарообіг між Польщею та Україною й збільшила кількість фінансових переказів³⁴. Загалом такі тенденції є доволі вигідними для Польщі, зважаючи на всі демографічні та економічні проблеми, з якими їй довелося зіштовхнутися.

Не менш важливою є роль Польсько-української господарської палати (PUIG) — торгово-промислової палати, штаб-квартира якої знаходиться у місті Варшава. Вона була створена в 1992 році з метою підтримки розвитку економічних відносин між Республікою Польща та Україною. Серед головних цілей Палати виділяють наступні: співробітництво з українськими, польськими та іноземними бізнес-організаціями регіонального й глобального масштабу; надання допомоги компаніям-членам Палати; формування позитивного іміджу обох держав; створення майданчиків для представництва польських інвесторів в Україні і навпаки³⁵. Членство в Палаті надає підприємцям можливість просувати свої інтереси або ж відкривати новий бізнес, брати участь у спеціальних навчальних заходах і зустрічах, а також підтримувати контакт з урядом України та Польщі й господарськими організаціями³⁶.

---

³¹ Ukraine Refugee Situation in Poland. *Operational Data Portal*. 2026. 10 лют. URL: <https://data.unhcr.org/en/situations/ukraine/location/10781>

³² Чи витримає економіка Польщі без українців? Фахівці не мають сумнівів. *inPoland.net.pl*. 2026. 23 лют. URL: <https://inpoland.net.pl/novosti/poland/chi-vitrimaeh-ekonomika-polshhi-bez-ukra%D1%97nciv-fakhivci-ne-mayut-sumniviv/>

³³ Українці принесли Польщі 328,6 млрд злотих: у 8 разів більше, ніж країна витратила на допомогу Україні. *MEGA*. 2026. 26 лют. URL: <https://mega.if.ua/ukrayinczi-prynesly-polshhi-3286-mlrd-zlotyh-u-8-raziv-bilshe-nizh-krayina-vytratyla-na-dopomogu-ukrayini/>

³⁴ BGK: Wpływ migrantów z Ukrainy na polską gospodarkę. Bank Gospodarstwa Krajowego. 2025. 11 берез. URL: <https://www.bgk.pl/aktualnosc/bgk-wplyw-migrantow-z-ukrainy-na-polska-gospodarke-1/>

³⁵ Інформація про Палату – Польсько-Українська Господарча Палата. *Polsko-Ukraińska Izba Gospodarcza – Supporting business relations in Poland and Ukraine*. URL: <https://pol-ukr.com/uk/informacje-o-izbie/>

³⁶ Там само.

У звіті діяльності Польсько-української господарської палати за 2019-2023 роки перелічуються її основні досягнення. Зокрема відомо про соціальну кампанію «Партнерство та працевлаштування», яка після 24 лютого 2022 року набула більших масштабів: за допомогою колективного координування дій з партнерськими організаціями й органами місцевого самоврядування сьогодні Палата активно підтримує біженців — сприяє вивченню польської мови та відкриттю нових підприємств на ринку Польщі³⁷. Задля цього було засновано Центр бізнес-консультацій. Він, своєю чергою, допомагає українцям безпечно та законно переміщати свій бізнес до Республіки.

Відомо, що в 2019-2021 роках Польсько-українською господарською палатою було організовано низку важливих заходів, а саме: конференція LublInvest 2019 (присвячена транскордонній співпраці Європейського Союзу з державами Східного партнерства), XII Міжнародних форум «Польсько-українські бізнес-дні» (обговорювався стан торговельно-економічного, інвестиційного й енергетичного співробітництва Польщі та України), польсько-українські онлайн-зустрічі для IT-індустрії, інтермодальний транспортний форум FRACHT і конференція «Pharma Ukraine on-line» (було проаналізовано можливості й переваги співробітництва обох сторін у фармацевтичному секторі). На період з березня по травень 2026 року Палатою заплановано проведення 14 міжнародного транспортного форуму FRACHT, Європейського економічного конгресу та 18 Балтійського бізнес-форуму.

Слід вказати й на інші проекти Палати, як-от: Польсько-український економічний портал eDIALOG (онлайн-портал, який містить інформацію про економічне становище України та його особливості), Балтік Бізнес Форум (конференція, яка відбувається щороку задля обміну досвідом у галузі місцевого самоврядування), Форум вантажних інтермодальних перевезень (забезпечує підприємства майданчиком для бізнес-переговорів) або ж міжнародна конференція «Agro&Food Security Forum», яка проходила у 2022

---

³⁷ Звіт про діяльність Польсько-української господарчої палати 2019-2023. Варшава : Polsko-Ukraińska Izba Gospodarcza, 2023. 59 с.

та 2024 роках і порушувала питання логістики, продовольчої безпеки в Україні й експорту сільськогосподарської продукції.

Робота Польсько-української господарської палати доповнюється і функціонуванням її власних бізнес-центрів. Так, з боку Польщі діє Польський бізнес-центр у Києві (ПБЦ), який репрезентує польські компанії та їхні інтереси на українському ринку, а з боку України — Український Бізнес Центр (УБЦ), що допомагає українським компаніям вийти на загальноєвропейський ринок³⁸. Існують також Центр бізнес консультацій (ЦБК) і Центр аналізу ринку (ЦАР).

Зважаючи на те, що наразі економічне співробітництво Польщі та України реалізується в умовах повномасштабної війни, його майбутнє є дещо нечітким. Це змушує польських експертів переглянути стратегію подальшої економічної співпраці з українською стороною на 2026-2027 роки. Повернення Дональда Трампа до влади у Сполучених Штатах Америки і слабка та водночас невизначена політика Європи призвели до формування економістами Республіки трьох основних сценаріїв закінчення війни. Перший — збереження статусу-кво на фронті, другий — тимчасове перемир'я, і третій — військова поразка України та поширення впливу Росії на частину її земель³⁹. На думку Анджея Шмігеля — голови команди зі співробітництва з Україною в польському Бізнес центр клубі, — для Польщі економічно найвигіднішим, хоч і цинічним, є перший варіант: через нестабільну безпекову ситуацію потік українських трудових мігрантів і капіталовкладень до Республіки збільшиться. Подібними до цих є наслідки, спричинені третім варіантом. Натомість другий сценарій передбачає відтік українських біженців — а, відповідно, й робочої сили — з Польщі, що, безперечно, негативно вплине на її ринок. Проте примноження кількості польських інвестицій в Україну може це компенсувати.

Підсумовуючи, можна впевнено стверджувати, що сучасний стан економічного співробітництва Республіки Польща та України значно різниться

---

³⁸ Звіт про діяльність Польсько-української господарчої палати 2019-2023. С. 7-8.

³⁹ Prognozy dla polskiej gospodarki w związku z wojną w Ukrainie na lata 2026 i 2027 - BCC. BCC. 2025. 5 груд. URL: https://www.bcc.org.pl/opinie_ekspertow/prognozy-dla-polskiej-gospodarki-w-zwiazku-z-wojna-w-ukrainie-na-lata-2026-i-2027/

від того, яким він був наприкінці ХХ століття та на початку 2000. На сьогодні йому притаманний активний товарообіг (переважно на користь польської сторони), висока інвестиційна залученість й інтенсифікація транскордонної співпраці. Польща зацікавлена в підтримці тісних і непохитних економічних відносин з Україною, адже вона є своєрідним логістичним хабом, який сполучає ринки Європейського Союзу та Азії. Реалізація економічної політики також підкріплюється жвавою діяльністю Польсько-української господарської палати та взаємодією між підприємцями в межах різноманітних форумів і конференцій. Однак співпраця не є цілком ідеальною: спостерігаються певні проблеми в роботі контрольно-пропускних пунктів, які безпосередньо впливають на швидкість вантажних перевезень, а також наявні невирішені політичні питання, як-от зіткнення економічних інтересів обох країн на загальноєвропейському ринку. Зважаючи на всі можливі наслідки російсько-української війни, і на те, як вони можуть позначитися на економічному співробітництві, польські експерти-економісти покладаються на два варіанти: збереження позицій українських мігрантів на польському ринку в майбутньому та можливість інвестувати у повоєнну відбудову України.

2.2. Розвиток енергетичної співпраці між Польщею та Україною

Відколи Україна проголосила свою незалежність, а Республіка Польща сповістила про наміри інтегруватися до Європейського Союзу та Північноатлантичного альянсу, перед обома державами постало нагальне питання зменшення своєї залежності від російських енергетичних ресурсів. Метою було уникнути небажаних маніпуляцій і політичного тиску з боку РФ. Тож, зважаючи на те, що проблеми були досить однаковими, урядами країн було погоджено рішення діяти разом. Так, першим спільним кроком до диверсифікації постачання енергоресурсів стало заснування у листопаді 1999 року компанії Dewon S.A. — приватного акціонерного товариства, яке займалося видобутком природного газу та нафти в Україні, зокрема у Полтавській області. Втім, згодом воно зупинило свою діяльність через

численні фінансові суперечки між польською та українською сторонами і виведення з експлуатації потрібних родовищ.

У 2003 році було підписано угоду про співробітництво між «Нафтогаз України» та «Polskie Górnictwo Naftowe i Gazownictwo» (PGNiG; Польська нафтова і газова компанія), яка передбачала отримання Республікою 2,67 мільярдів кубічних метрів природного газу з України — це становило приблизно 20% від загальної структури поставок газу до Польщі⁴⁰. Вже наступного року компанії домовилися про постачання палива до Грубешівського регіону, що знаходиться на сході Польщі й довгий час вважався негазифікованим. Така ініціатива мала забезпечити Грубешів і сусідні селища достатньою кількістю природного газу (загальний обсяг — 17,5 мільйонів кубічних метрів до кінця 2007 року). Задля досягнення цих цілей було побудовано газопровід Устилуг-Грубешів.

Визначним енергетичним проєктом Польщі та України мав стати нафтопровід «Одеса-Броди» — магістральний трубопровід, побудований у 2002 році. Він з'єднав чорноморський порт «Південний» із містом Броди. В майбутньому планувалося розширення нафтопроводу до інтернаціональних масштабів: мала бути створена лінія «Одеса-Броди-Плоцьк-Гданськ», яка могла б безперешкодно поставляти каспійську нафту до Центральної Європи. Для цього в листопаді 2003 року було підписано Угоду між Кабінетом Міністрів України та Урядом Республіки Польща щодо використання потужностей системи транспортування вуглеводнів «Одеса-Броди» та її інтеграції з польськими потужностями⁴¹. Водночас жодних конкретних положень у цьому документі викладено не було, тож сам проєкт спочатку мав більше декларативний характер (окрім того, що в 2004 році було засновано спеціальне польсько-українське підприємство «Sarmatia» для його реалізації).

Розбудові трубопроводу завадила Російська Федерація, яка не хотіла втрачати контроль над енергетичним ринком Європейського Союзу і прагнула

---

⁴⁰ Kuspys P. Economic Cooperation Between Poland and Ukraine. *Gospodarka Narodowa*. 2008. Т. 223, № 4. С. 53. URL: <https://doi.org/10.33119/GN/101307>

⁴¹ Там само. С. 53.

продовжити постачати до країн-членів свою сировину. До того ж нафтопровід досить довгий час простоював, чим додатково й скористалася Москва. В 2004 році «Одеса-Броди» почали експлуатувати в реверсному режимі: російська нафта транспортувалася з Бродів до чорноморського терміналу й потім доставлялася танкерами до Середземноморських держав. Внаслідок цього будівництво інтернаціонального трубопроводу постійно відкладали, аж допоки в 2013 році уряд Республіки Польща не відмовився фінансувати проєкт і не визнав його «резервним».

Проте в 2023 році магістральним нафтопроводом «Одеса-Броди» зацікавилось акціонерне товариство «Польський нафтовий концерн «Орлен». З огляду на всі обставини, — широкомасштабна збройна агресія РФ, накладання Європою санкцій на агресора та відмова від російських енергоресурсів — відновлення реалізації проєкту може допомогти державам Європейського Союзу суттєво зменшити обсяг споживання сировини, придбаної в Росії. «Одеса-Броди» фактично має стратегічне значення: трубопровід може стати альтернативним маршрутом постачання нафти до регіону, що в результаті зменшить його залежність від російської «Дружби». Однак розбудова нафтопроводу може початися лише після закінчення війни, адже нині Україна не може гарантувати безпечне перевезення нафти танкерами до терміналу «Південний» через часті російські обстріли.

Ще одним — і доволі важливим — українським партнером PGNiG є «Енергетичні ресурси України» (ЕРУ; ERU) — група компаній, що займається переформатуванням і модернізацією ринку природного газу в Україні. У 2018 році PGNiG та ЕРУ погодилися разом постачати газ незалежному оператору газосховищ «Укртрансгазу». Відомо, що з серпня 2016 року до кінця червня 2018 року PGNiG S.A. за допомогою ЕРУ експортувала до України понад 1,3 мільярда кубічних метрів палива⁴². Також наприкінці 2019 року було підписано угоду про спільну діяльність з розвідки та експлуатації вуглеводнів на заході

---

⁴² MyOrlen. *Dla domu. myORLEN sp. z o.o. (dawniej PGNiG Obrót Detaliczny sp. z o.o.)*. 2018. 3 жовт. URL: <https://myorlen.pl/aktualnosci/-/news-list/id/kolejny-wspolny-sukces-pgnig-i-eru-na-ukrainie/newsGroupId/10184>

України⁴³, а в 2021 році польська компанія придбала контрольний пакет акцій дочірньої компанії ЕРУ «Карпатгазвидобування», яка має дозвіл на видобуток аналогічних речовин у Львівській області⁴⁴. Буріння свердловини в цій місцевості мало розпочатися влітку-восени 2022 року, проте через триваючу повномасштабну війну подальша доля цієї справи поки що невідома. Натомість у листопаді 2023 року ERU Europe GmbH — ще одна дочірня компанія Групи «Енергетичні ресурси України» — змогла отримати дві ліцензії від Польського енергетичного регулятора терміном на 10 років, які надають їй право на внутрішню та зовнішню торгівлю природним газом⁴⁵.

Як відомо, істотних змін стан енергетичної співпраці між Польщею та Україною зазнав у 2022 році. Нові геополітичні обставини, у яких опинилися обидві держави, — а насамперед Україна — змусили їх згуртуватися навколо масштабної регіональної проблеми — військової агресії Російської Федерації проти українського народу та її зазіхань на суверенітет інших східноєвропейських країн. Зважаючи на це, того ж року влада Республіки Польща схвалила рішення про остаточну відмову від російської сировини. До 2022 року велика частина нафти надходила до Республіки через трубопровід «Дружба», проте в 2023 році польська компанія PKN Orlen вирішила не продовжувати контракт із російським «Роснефть» і почала імпортувати продукцію зі Сполучених Штатів Америки, Близького Сходу (зокрема з Саудівської Аравії) та Норвегії. Аналогічною є ситуація з вугіллям: держава запровадила ембарго на сировину з РФ у квітні — після двох місяців від початку повномасштабної війни. Натомість відмова від зрідженого нафтового газу (ЗНГ) видалася дещо складнішою: лише у 2023 році Польща придбала в Російській Федерації 1,2 мільйона тонн сировини, що складає приблизно 45%

---

⁴³ MyOrlen. *Dla domu. myORLEN sp. z o.o. (dawniej PGNiG Obrót Detaliczny sp. z o.o.)*. 2019. 9 груд. URL: <https://myorlen.pl/aktualnosci/-/news-list/id/pgnig-wspolnie-z-eru-rozpoznawczosc-poszukiwawczo-wydobywcza-na-ukrainie/newsGroupId/10184>

⁴⁴ PGNiG та ЕРУ розпочнуть спільні розвідувальні та видобувні роботи в Україні. *ERU - Energy Resources of Ukraine*. 2021. 30 серп. URL: https://eru.com.ua/ua/press_centr/news/-pgnig-and-eru-to-commence-joint--ep-operations-in-ukraine/

⁴⁵ ERU отримала ліцензії в Польщі. *ERU - Energy Resources of Ukraine*. 2023. 21 листоп. URL: https://eru.com.ua/ua/press_centr/news/eru_was_licensed_in_poland-/

від усього обсягу поставок цього газу до країни⁴⁶. Очікується, що після того, як у грудні 2024 року Європейський Союз заборонив імпортувати зріджений нафтовий газ з Росії, торгівля між польською і російською сторонами повністю припиниться. Альтернативним джерелом постачання ЗНГ потенційно може стати Швеція, оскільки Польща вже імпортувала звідти сировину.

У контексті диверсифікації джерел енергії слід згадати міждержавне об'єднання «Тримор'я», статус партнера-учасника якого Україна здобула в 2022 році. Зважаючи на те, що, за словами Президента Володимира Зеленського, Україна має власні потужні газові сховища й розгалужену мережу постачання цієї сировини, вона здатна задовольнити енергетичні потреби інших членів ініціативи завдяки подальшій інфраструктурній консолідації з ними⁴⁷.

Аналогічним прикладом є взаємодія України з європейською мережею операторів системи передачі електроенергії ENTSO-E (European Network of Transmission System Operators for Electricity). Як відомо, до неї Україну було офіційно під'єднано у 2022 році. З огляду на те, що ця мережа сприяє синхронізації держави з енергетичним ринком Європейського Союзу й фактично об'єднує національні енергетичні системи багатьох країн в єдиний транскордонний простір, вона може допомогти дещо послабити енергетичний вплив Росії на Європу. До того ж завдяки ENTSO-E Україна може безперешкодно експортувати свою електроенергію до Республіки Польща й певною мірою замінити частку РФ у енергетичному секторі держави.

Саме ж прагнення Республіки стати незалежною від російської паливно-енергетичної сировини не є безпідставним. На Національному економічному саміті (OSG) у Любліні в 2023 році колишній заступник Міністра енергетики України Ярослав Демченков заявив, що майбутній стан європейської енергетичної безпеки значно залежить від того, наскільки успішно буде

---

⁴⁶ Stało się. Koniec z gazem z Rosji w Polsce. *Money.pl*. 2024. 20 груд. URL: <https://www.money.pl/gospodarka/klamka-zapadla-koniec-z-gazem-z-rosji-w-polsce-7105082994281216a.html>

⁴⁷ Україна отримала статус партнера-учасника Ініціативи Тримор'я. *Посольство України в Республіці Польща*. 2022. 21 черв. URL: <https://poland.mfa.gov.ua/news/ukrayina-otrimala-status-partnera-uchasnika-iniciativi-trimorya>

втілений польсько-український енергетичний потенціал⁴⁸. Міністр закордонних справ Польщі Радослав Сікорський, зі свого боку, в 2024 проголосив, що для Республіки партнерство з Україною в сфері енергетики та докладання спільних зусиль для підтримки енергетичної безпеки в регіоні має особливе та важливе значення⁴⁹. Отже, співробітництво Польщі та України в цій галузі має здебільшого стратегічний характер для обох держав.

Велику, невід'ємну роль відіграла польська допомога Україні у підтримці працездатності енергетичної інфраструктури в умовах російських ракетних обстрілів. У жовтні 2022 року, коли Російська Федерація вперше масовано атакувала українську критичну інфраструктуру, Республіка Польща передала Україні спеціальне обладнання для реконструкції пошкоджених енергетичних об'єктів. Також відомо, що в 2023 році задля стабілізації енергетичної ситуації в Україні в Польщі було відкрито відповідний енергетичний хаб, який називається rescUE. Він являє собою резервну систему ресурсів Європейського Союзу, що покликана своєчасно реагувати на надзвичайні ситуації в регіоні. RescUE передбачає об'єднання спільних зусиль для боротьби з критичними обставинами. У межах RescUE Україні було передано кілька тисяч трансформаторів, генераторів і запасних частин до них.

Розглядається можливість передачі Польщею деталей, які більше не використовуються на її електростанціях, оскільки були замінені на нові. Ці компоненти можна використовувати для ремонту енергетичної інфраструктури України, адже вони є нескладними та легкодоступними⁵⁰.

У 2024 році Міністерка довілля Республіки Польща Пауліна Хенніг-Клоска запевнила, що польська сторона має намір продовжувати допомагати Україні відновлювати пошкоджену критичну інфраструктуру та у разі потреби

⁴⁸ Співпраця України і Польщі у розвитку стійкої енергетики важлива для європейської безпеки. *Міністерство енергетики України*. 2023. 9 жовт. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/spivpratsia-ukrainy-i-polshchi-u-rozvytku-stiikoi-enerhetyky-vazhlyva-dlia-ievropeiskoi-bezpeky>

⁴⁹ Informacja ministra spraw zagranicznych o zadaniach polskiej polityki zagranicznej w 2024 roku. *Ministerstwo spraw zagranicznych*. 2024. 25 квітн. С. 12.

⁵⁰ Raport BGK: Wojna a transformacja energetyczna Polski i Ukrainy. *Bank Gospodarstwa Krajowego*. 2024. 28 листоп. URL: <https://media.bgk.pl/komunikat-prasowy/raport-bgk-wojna-a-transformacja-energetyczna-polski-i-ukrainy/>

забезпечить свого сусіда-партнера екстреним енергопостачанням, аби надати громадянам України доступ до електроенергії⁵¹. Така заява, своєю чергою, свідчить про те, що Республіка планує й надалі підтримувати український народ у боротьбі з енергетичною кризою. Цей намір простежується і у завданнях зовнішньої політики держави, виділених польським МЗС Радославом Сікорським. У них зазначено, що підтримка працездатності енергетичної інфраструктури України є зовнішньополітичним пріоритетом Польщі⁵².

На окрему увагу в цьому контексті заслуговує 17 Балтійський бізнес-форум, що відбувся в 2025 році в польському прибережному місті Свіноуйсьце. Його організувала Польсько-українська господарча палата, а участь у ньому взяли представники уряду та підприємств, дотичних до сфери енергетики. Протягом зустрічі було обговорено питання, пов'язані з відбудовою зруйнованої української енергетичної інфраструктури, а також розглянуто можливий варіант її модернізації з урахуванням європейських стандартів. До останнього процесу мають бути залучені польські інвестори. Варто зазначити, що близьке географічне розташування Польщі з Україною та добре розвинені прикордонні механізми передачі електроенергії можуть суттєво покращити якість енергетичного співробітництва між сторонами.

Важливість участі Польщі у відновленні енергетичних ресурсів України підтвердив також і чинний Міністр енергетики Республіки Польща Мілош Мотика. У 2026 році він заявив, що без впливу й допомоги Польщі енергетична система України не зможе бути відбудованою належним чином. Він також наголосив на потребі створення транскордонних «енергетичних мостів» між двома державами, які могли б вільно забезпечувати Україну електроенергією у періоди аварійних відключень, спричинених ворожими обстрілами трансформаторних підстанцій і теплових електростанцій.

---

⁵¹ Podpisano polsko-ukraińskie porozumienie o współpracy w dziedzinie energii. *Teraz środowisko*. 2024. 2 квіт. URL: <https://www.teraz-srodowisko.pl/aktualnosci/polsko-ukrainskie-porozumienie-energia-14869.html>

⁵² Informacja ministra spraw zagranicznych o zadaniach polskiej polityki zagranicznej w 2024 roku. *Ministerstwo spraw zagranicznych*. 2024. 25 квітн. С. 11.

У 2026 році в Гданську пройде міжнародна конференція з відновлення України (URC), що має стати своєрідним майданчиком для проведення дискусій щодо подальшого захисту української енергетичної інфраструктури та презентації рішень щодо довгострокових програм двосторонньої співпраці. До того ж буде погоджено питання збільшення поставок зрідженого природного газу (ЗПГ) до України через спеціальні інтерконектори.

Як зазначають польські експерти в галузі енергетики, постачання зрідженого природного газу до України є ключовим елементом не тільки підтримки держави під час енергетичної кризи, а і розширення польсько-українського співробітництва в газовій інфраструктурі до глобальних масштабів. Так, наприклад, на початку 2026 року до України надійшла перша партія ЗПГ зі Сполучених Штатів Америки через Республіку Польща: 100 мільйонів кубометрів сировини були вивезені через термінал у місті Свіноуйсьце й подані до української газотранспортної системи⁵³. Передача відбулася у межах партнерства НАК «Нафтогаз України» з енергетичним концерном Польщі «Orlen». У зв'язку з цим Республіка намагається і надалі нарощувати свій газовий потенціал, інвестуючи у нього, аби в майбутньому стати основним логістичним хабом у регіоні.

Крім того, Польща та Україна погодилися примножити обсяги експорту природного газу. Польський оператор газотранспортних систем Gaz-System та «Оператор ГТС України» домовилися про поступове нарощування пропускної спроможності для експорту газу з Республіки Польща: йдеться про зростання обсягів з 15 мільйонів кубометрів до 18 на добу⁵⁴.

Однак польська підтримка України не обмежується виключно урядовими енергетичними програмами та ініціативами. Цікавою є кампанія «Тепло з Польщі для Києва»: в 2026 році небайдужі громадяни Республіки зібрали

---

⁵³ Україна отримала першу у 2026 році партію американського LNG. *Міністерство енергетики України*. 2026. 11 лют. URL: <https://mev.gov.ua/novyna/ukrayina-otrymala-pershu-u-2026-rotsi-partiyu-amerykansko-ho-lng>

⁵⁴ Свобода Р. Україна та Польща домовилися про збільшення потужностей для імпорту газу – Шмигаль. *Радіо Свобода*. 2026. 27 січ. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/news-ukrayina-polshcha-haz-import/33661458.html>

більше 10 мільйонів злотих для допомоги українцям. Також повідомляється, що в січні цього ж року польські волонтери відправили до Києва велику партію генераторів. Були зібрані й церковні пожертви: благодійна організація польського відділу Caritas передала Україні приблизно 6 мільйонів злотих.

У зв'язку з тим, що дедалі більше європейських держав прагнуть зробити виробництво електроенергії безпечнішим та екологічнішим для довкілля, одним із найпріоритетніших напрямків енергетичного співробітництва Республіки Польща та України є ядерна енергетика. Оскільки Польща — це країна, де атомна інфраструктура лише починає розвиватися, Україна, яка, своєю чергою, має цінний досвід у цій галузі і велику кількість фахівців, дотичних до неї, може запропонувати своїм польським партнерам виняткову допомогу.

Прагнення Польщі трансформувати власну енергетичну систему обґрунтовано насамперед бажанням врегулювати та знизити ціни на електроенергію для польських споживачів, позаяк експлуатація АЕС не вимагає дорогого обслуговування⁵⁵. По-друге, Республіка хоче відмовитися від надмірного використання вугілля, яке призводить до викидів неконтрольованої кількості діоксиду вуглецю в повітря. Цього також вимагає і кліматична політика Європейського Союзу. Для належної реалізації таких намірів у 2014 році польською владою було створено Програму ядерної енергетики (оновлено в 2020) — стратегічний урядовий документ, що являє собою дорожню карту будівництва першої польської атомної електростанції⁵⁶. У Програмі наведені основні завдання, які мають бути виконані національним урядом, інвесторами, залученими до цього проєкту, державним агентством атомної енергетики та іншими суб'єктами, що беруть участь в ініціативі⁵⁷. Колишній прем'єр-міністр Польщі Матеуш Моравецький загалом описує плани Республіки як «чудову спробу зміцнити національний суверенітет в галузі енергетичної безпеки та

---

⁵⁵ Program polskiej energetyki jądrowej - Polski Atom - Portal Gov.pl. *Polski Atom*. URL: <https://www.gov.pl/web/polski-atom/program-polskiej-energetyki-jadrowej>

⁵⁶ Там само.

⁵⁷ Там само.

побудувати в Європейському Союзі енергетичну систему, незалежну від російського імпорту»⁵⁸. Крім того, у Стратегії польської зовнішньої політики 2026-2030 років вказано, що будівництво ядерного енергетичного комплексу сприятиме підвищенню безпеки держави⁵⁹.

В Україні ж, як було зазначено раніше, ситуація з використанням ядерної енергетики є зовсім іншою. До початку широкомасштабного вторгнення Російської Федерації понад 50% виробництва електроенергії припадало саме на атомну енергетику. Все завдяки роботі чотирьох атомних електростанцій: Запорізької, яка є найбільшою АЕС в Європі, Рівненської, Хмельницької та Південноукраїнської. Більше того, Україна має власні вітчизняні підприємства, що спеціалізуються на модернізації енергоблоків (приміром, Северодонецьке науково-виробниче об'єднання «Імпульс»)⁶⁰, а також тісно співпрацює з американською компанією Westinghouse. Важливим є той факт, що держава здатна постачати собі до 70% товарів і послуг — окрім лише готового ядерного палива — для розвитку й будівництва нової атомної інфраструктури⁶¹. Україна має достатні запаси уранової сировини, яку вона видобуває в Новокостянтинівському родовищі — місці, де знаходяться найбільші в Європі поклади уранових руд.

Отож потужний енергетичний потенціал України був помічений Польщею. Цікавим є те, що співробітництво між двома сторонами в питаннях атомної енергетики підтримується Посольством України в Республіці Польща, зокрема його комерційним відділом, відповідальним за торговельно-економічні відносини. Співробітники установи активно працюють над проектами, пов'язаними з такими сферами, як видобуток нафти та газу, а також з ядерною

---

⁵⁸ Цюпин Б. Польща взяла курс на атомну енергетику: кого обрала в партнери?. *Radio Свобода*. 2022. 1 листоп. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/polshcha-budivnytstvo-aes-enerhetychna-nezalezhnist/32110583.html>

⁵⁹ Strategia polskiej polityki zagranicznej na lata 2026-2030. *Ministerstwo Spraw Zagranicznych*. URL: <https://www.gov.pl/web/dyplomacja/strategia-polskiej-polityki-zagranicznej-na-lata-2026--2030>

⁶⁰ Меморандум про підсумки дискусії на другому круглому столі Форуму енергетики та клімату ZPP. 2023. С. 1-17.

⁶¹ Меморандум про підсумки дискусії на другому круглому столі Форуму енергетики та клімату ZPP. 2023. С. 4.

енергетикою; вони беруть участь у різноманітних конференціях, присвячених розвитку атомної промисловості в Республіці⁶².

З огляду на те, що Польщі бракує досвідчених фахівців з ядерної енергетики, вона налаштована на посилення наукового співробітництва з Україною. У Меморандумі про підсумки дискусії на другому круглому столі Форуму енергетики та клімату Співки підприємців і роботодавців (ZPP) за 2023 рік наведено слова директора варшавського Інституту ядерної хімії та технологій Анджея Хмілевського. Він розповів про те, як студенти польського інституту час від часу приїздили до Чорнобиля, аби дізнатися більше інформації про особливості переробки та зберігання радіоактивних відходів⁶³. Через небезпечну ситуацію в Україні поїздки було призупинено на невизначений термін, тому наразі всі навчальні лекції відбуваються в дистанційному форматі. Натомість українським докторантам надається підтримка у вигляді грантів, які дозволяють їм перебувати в Польщі шість місяців і займатися своєю науковою діяльністю у сприятливих умовах⁶⁴.

Розглядається можливий варіант залучення українських експертів до процесу будівництва першої польської атомної електростанції (заплановано на 2028 рік), яка буде розташована неподалік узбережжя Балтійського моря — в Любятово-Копаліно. Ця локація найбільше відповідає усім потрібним екологічним вимогам. Польська сторона натомість може інвестувати у побудову, відновлення та подальшу модернізацію українських АЕС.

Під час проведення міжнародної виставки-конференції «ReBuild Ukraine Construction and Energy» колишній міністр енергетики України Герман Галущенко заявив, що «У переговорах з польськими та американськими партнерами українська сторона наголосила на тому, що вона готова всебічно сприяти розвитку атомної інфраструктури в Республіці Польща»⁶⁵.

---

⁶² Там само. С. 9.

⁶³ Там само. С. 4.

⁶⁴ Там само. С. 4-5.

⁶⁵ Ukrinform. Україна готова допомагати Польщі розвивати атомну енергетику - Галущенко. *Укрінформ - актуальні новини України та світу*. 2024. 15 листоп. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/3927476-ukraina-gotova-dopomagati-polsi-rozvivati-atomnu-energetiku-galusenko.html>

Втім, практична співпраця Польщі й України в сфері атомної енергетики не обмежується лише обміном досвідом між фахівцями з ядерної галузі. Тут передусім варто згадати про проєкт «Енергомист Україна-ЄС», який було схвалено в 2015 році внаслідок підписання угоди між «Укренерго» та приватною компанією «Поленергія» про експорт електроенергії в межах Мосту. Спочатку очікувалося, що постачання електроенергії з Хмельницької АЕС до польського Ряшева та угорського Альбертірша допоможе отримати більше коштів для побудови нових енергоблоків (№3 та №4) на ХАЕС. Другий енергоблок станції мав бути відключений від загальнонаціональної мережі України й синхронізований з мережею Європейського Союзу⁶⁶. Однак нічого з цього не відбулося, оскільки проєкт втратив свою актуальність: як уже було згадано раніше, у 2022 році Україну було приєднано до європейської мережі операторів системи передачі електроенергії ENTSO-E. Відтак, у червні того ж року українську електроенергію почали активно експортувати до країн-членів ЄС. Тоді Україна поставила до Республіки Польща приблизно 210МВт⁶⁷. Отож проєкт «Енергомист Україна-ЄС» став своєрідним підґрунтям для майбутньої інтеграції держави з енергетичним ринком Європейського Союзу.

Проте ідея постачання електроенергії з Хмельницької АЕС до Ряшева не залишилася поза увагою. У 2023 році було проведено триденне тестування інтерконектору Хмельницька АЕС-Ряшів і згодом введено в експлуатацію (востаннє він функціонував у 1990 році)⁶⁸. Таким чином було збільшено пропускну спроможність енергосистеми Польщі, України та Європейського Союзу загалом. Існує також аналогічна лінія електропередачі Замостя-Добротвір, але вона працює виключно на експорт електроенергії з України⁶⁹.

---

⁶⁶ Nuclear Power in Ukraine - World Nuclear Association. *Home Page - World Nuclear Association*. URL: <https://world-nuclear.org/information-library/country-profiles/countries-t-z/ukraine>

⁶⁷ Інтеграція у європейську електромережу ENTSO-E. Міністерство енергетики України. URL: <https://mev.gov.ua/reforma/intehratsiya-u-yevropeysku-elektromerezhu-entso-e>

⁶⁸ Ukrinform. Ukraine launches modernized power line with Poland. *Ukrinform - Ukrainian National News Agency*. 2023. 2 трав. URL: <https://www.ukrinform.net/rubric-economy/3703788-ukraine-launches-modernized-power-line-with-poland.html>

⁶⁹ Енергетичне сполучення між Польщею та Україною буде відновлено. *MonitorInfo*. 2023. 19 квітн. URL: <https://monitor-press.info/uk/news/19435-energeticne-spolucennya-miz-polshheyu-ta>

Тож лінія Хмельницька АЕС-Ряшів компенсує ці витрати й забезпечує енергією обидві сторони.

Деякі польські компанії серйозно розглядають перспективу імпорту відносно дешевої української ядерної енергії. Прикладом є компанія Orlen Synthos Green Energy, що займається розробкою малих модульних реакторів: вона має намір спроектувати енергетичне сполучення між Рівненською АЕС та Холмом⁷⁰ за схожою схемою — використовуючи транскордонні лінії електропередач.

З огляду на нову енергетичну політику Польщі, яка виключає участь Російської Федерації у ній, актуальним у польсько-українському енергетичному співробітництві є також питання експлуатації відновлювальних джерел енергії. Республіка Польща може стати для України справжнім прикладом для наслідування у цій галузі, адже вона має багаторічний досвід використання «зеленої» енергетичної інфраструктури. Попри те, що енергетичний сектор держави переважно ґрунтується на вугіллі, частка відновлювальних джерел — насамперед фотовольтаїки та вітрової енергетики — у виробництві електроенергії поступово й впевнено зростає. Так, відомо, що у 2016 році потужність польських фотоелектричних систем становила всього 0,2 ГВт; однак вже у 2023-му — 16 ГВт⁷¹. Крім того, згідно з даними Міністерства клімату та навколишнього середовища Польщі, у 2025 році частка відновлювальної енергетики у загальній генерації електроенергії Республіки досягла раніше небаченого 31%⁷². Отже, наведені факти, безперечно, свідчать про те, що хоч Польща й досі має великі проблеми із надмірним використанням викопного палива, широка мережа вітрової енергетики та фотовольтаїки в цій країні продовжує невпинно розвиватися.

[ukrayinoyu-bude-vidnovlene](#)

⁷⁰ Там само.

⁷¹ [Raport] Ukraina droga do Unii Europejskiej. Polskie doświadczenia. Sektor energetyczny - Warsaw Enterprise Institute. *Warsaw Enterprise Institute*. 2024. 25 лип. URL: <https://wei.org.pl/2024/aktualnosci/admin/raport-ukrainska-droga-do-unii-europejskiej-polskie-doswiadczenia-sektor-energetyczny/>

⁷² Renewables surpassed 50% of Poland's power capacity at the end of 2025. *Enerdata*. 2026. 23 лют. URL: <https://www.enerdata.net/publications/daily-energy-news/renewables-surpass-50-polands-power-capacity-end-2025.html>

Водночас в Україні відновлювальна енергетика не є надто популярною. До того ж внаслідок цілеспрямованих повітряних атак Російської Федерації на енергетичну інфраструктуру держави було зруйновано майже 50% від усіх українських сонячних панелей і більше 90% вітряків⁷³. Примітним також є знищення агресором Каховської гідроелектростанції в червні 2023 року. Отож для України співробітництво з Польщею у сфері декарбонізації енергетики є доволі пріоритетним — здебільшого через те, що це може допомогти унеможливити успіх Росії у спробі зробити Україну знову залежною від її енергетичних ресурсів у майбутньому.

У зв'язку з цим у 2024 між урядами обох країн було підписано Меморандум про співробітництво у сфері енергетики, який охоплює особливості спільної координації дій польських і українських фахівців у сфері розвитку відновлювальних джерел енергії.

Відомо також і про те, що під час зустрічі членів енергетичних підприємств і асоціацій Республіки Польща та України у Варшаві в листопаді 2025 року Олександром Домбровським — керівником української організації з розвитку відновлювальної енергетики «Global 100 RE Ukraine» — було зроблено заяву, що за умови залучення польської допомоги Україна матиме весь потрібний потенціал для того, щоб стати державою-прецедентом, де будуть формуватися нові моделі декарбонізованої інфраструктури з використанням зеленого водню та біометану.

У тому ж році польська незалежна енергетична група Unimot підписала угоду про стратегічну співпрацю з Eсо-Optima — львівською компанією, діяльність якої зосереджена на розробці відновлювальної енергетики. Представники обох підприємств домовилися про запровадження спільних інноваційних проєктів в Україні, пов'язаних з розбудовою нової мережі сонячних панелей і сучасних систем накопичення енергії⁷⁴. Цікаво, що компанія

---

⁷³ Меморандум про підсумки дискусії на другому круглому столі Форуму енергетики та клімату ZPP. 2023. С. 10.

⁷⁴ UNIMOT we współpracy z ECO-OPTIMA inwestuje w rozwój odnawialnych źródeł energii w Ukrainie. *Lider na rynku energii - paliwa, gaz, asfalty i OZE.* Unimot S.A. 2025. 20 жовт. URL: <https://www.unimot.pl/aktualnosci/unimot-we-wspolpracy-z-eso-optima-inwestuje-w-rozwoj->

Unimot працює на енергетичному ринку України ще з 2018 року та виявляє особливий інтерес до можливості адаптації українського енергетичного сектору до європейських екологічних стандартів.

У контексті співробітництва держав у сфері відновлювальних джерел енергії слід розглянути закордонні проекти приватного інвестору енергетичної галузі України «ДТЕК». Зокрема у 2024 році компанія вирішила спробувати вийти на польський ринок «зеленої» енергетики. У межах цієї ініціативи вона придбала найбільший проєкт акумуляторних накопичувачів енергії у Польщі — це має посприяти створенню пан'європейської енергетичної системи, яка має сполучити інфраструктуру Європейського Союзу та України⁷⁵. Ця подія також посилює співпрацю ДТЕК з польською компанією Columbus Energy, з якою було укладено угоду.

Отже, таким чином, можна зробити висновок, що розвиток енергетичного співробітництва між Республікою Польща та Україною є в достатній мірі інтенсивним. Дві країни можуть обмінюватися досвідом у будівництві атомних електростанцій і відновлювальних джерел енергії. Їх також об'єднує спільна мета — повна відмова від російської енергетичної сировини. Польські державні та приватні компанії активно співпрацюють з українськими, як-от Укртрансгаз, ДТЕК і Енергетичні ресурси України. Водночас транскордонна енергетична інфраструктура потребує більшої уваги: має бути залучено якомога більше інвестицій задля розбудови новітніх механізмів для передачі електроенергії та транспортування сировини. Екзистенційно важливою є польська допомога Україні в період енергетичної кризи; Польща — це головний партнер держави в енергетичних питаннях.

2.3. Військово-політичне співробітництво Польщі та України в умовах російської агресії

---

odnawialnych-zrodel-energii-w-ukrainie

⁷⁵ DTEK Group enters Polish renewables market to build the first large-scale battery storage project in the country. 2024. 27 берез. URL: <https://dtek.com/en/media-center/news/dtek-group-enters-polish-renewables-market-to-build-the-first-large-scale-battery-storage-project-in-the-country/>

2014 рік в Україні ознаменувався трагічними подіями, зокрема незаконним військовим вторгненням Російської Федерації на її територію. Воно являло собою анексію Кримського півострову та розгортання бойових дій на сході держави. Такі агресивні дії з боку Росії призвели до значної політичної та безпекової дестабілізації не тільки в межах кордонів України, а й у всьому регіоні Центральної та Східної Європи. Через це багато країн — як-от Литва, Латвія, Естонія та Польща — були змушені переглянути свою оборонну політику й визнати РФ загрозою для свого суверенітету. Так, приміром, у листопаді 2014 року — після семи місяців з моменту окупації Криму — тодішнім Президентом Республіки Польща Броніславом Коморовським було прийнято Стратегію національної безпеки, у якій наголошувалося на нагальній потребі реформатування польської армії та поліпшення її оборонної здатності. Коморовський також стверджував, що ситуація на сході України не є тимчасовою, і тому Польщі слід готуватися до затяжного періоду безпекової кризи в регіоні. Його погляди відобразилися і на Стратегії зовнішньої політики Польщі 2017-2021 років: у документі зазначалося, що протягом найближчих років одним з найбільших викликів для міжнародної політики Республіки залишатиметься дестабілізація Східної Європи⁷⁶.

Російська агресія цілком передбачувано призвела до необхідності активізувати міжнародну підтримку України з боку її найближчих політичних партнерів. Республіка Польща стала найнадійнішим з них: з 2014 року вона безперервно лобіює інтеграційні настрої України в Європейському Союзі та Північноатлантичному альянсі, намагаючись відстояти право держави-сусідки стати членом цих двох наднаціональних організацій. Варто пригадати, що до цього, у 2008 році, Республіка спільно з Швецією стала головним ініціатором європейської програми Східного партнерства — проекту, що був спеціально розроблений для наближення України та інших східноєвропейських держав до інституцій Європейського Союзу. Ця програма надавала можливість

---

⁷⁶ Strategia polskiej polityki zagranicznej 2017-2021. *Ministerstwo spraw zagranicznych*. URL: <https://www.gov.pl/attachment/8196524f-687b-40e6-aca8-82c53ff8e6db>

удосконалити державні інституції та здійснити якісні правові й економічні реформи, щоб вони змогли відповідати вимогам і стандартам ЄС.

Крім того, з початку бойових дій на сході України Польща постійно намагалася посилити європейський тиск на Російську Федерацію, аби та відмовилась від анексованих земель і відновила територіальну цілісність України. Такі політичні заходи фактично зробили Республіку головною захисницею українських стратегічних інтересів на міжнародній арені.

Водночас, попри прагнення підтримувати Україну в довгостроковій перспективі та зробити її стійкішою до внутрішніх і зовнішніх викликів, Республіка Польща не планувала розривати регулярні контакти з Російською Федерацією і не мала на меті повністю ізолювати її від європейського політичного середовища⁷⁷. Польський уряд бажав і надалі дотримуватися принципів політики м'якої сили стосовно Росії. Саме тому до 2022 року підтримка України здійснювалася переважно на декларативному рівні. Як відомо, у період між 2014 та 2021 роками вагомих змін у польсько-українському військовому партнерстві зафіксовано не було. Помітною була хіба що діяльність литовсько-польсько-української бригади «LITPOLUKRBRIG» — військового об'єднання трьох країн-союзниць, яке складається з окремих підрозділів збройних сил кожної держави. Починаючи з 2015 року ця бригада забезпечує українських військовослужбовців спеціальною підготовкою, яка відповідає усім потрібним стандартам Північноатлантичного альянсу. Особиста зацікавленість Польщі у продовженні тристороннього співробітництва в межах такого формату була зафіксована у Стратегії її зовнішньої політики 2017-2021 років. Проте слід зазначити, що військові з Республіки Польща та Литви не брали безпосередньої участі в бойових діях на Донеччині та Луганщині: вони лише сприяли належному реформуванню Збройних сил України та їхній інтеграції до євроатлантичного безпекового простору за допомогою спільних навчань.

---

⁷⁷ Там само.

Схожим за форматом діяльності на «LITPOLUKRBRIG» є Люблінський трикутник — регіональний військово-політичний, а також економічний альянс, членами якого є три історично й культурно споріднені держави: Литовська Республіка, Польща та Україна. Його було засновано в липні 2020 року внаслідок підписання відповідної декларації Міністрами закордонних справ трьох країн. Одним із ключових напрямків реалізації оборонної політики в межах Люблінського трикутника стала спільна боротьба сторін з російською пропагандою та дезінформацією, основною метою якої є послабити добросусідські та союзницькі відносини між Литвою, Україною і Польщею. Так, приміром, у грудні 2021 року відбулася зустріч віце-міністрів закордонних справ, під час якої вони обговорили безпекове становище регіону та підписали спільний план дій на 2022-2023 роки щодо протидії загрозам, спричинених дезінформаційною політикою Російської Федерації⁷⁸.

Лютий 2022 року, безсумнівно, став переломним моментом у сучасній системі європейської безпеки. Визнання урядом Росії незалежності так званих «ЛНР» і «ДНР» та початок повномасштабної війни в Україні зруйнували вже існуючі уявлення і поняття про загальноєвропейську модель спільної оборони. Старі засади виявились неспроможними запобігти відкритій збройній агресії в регіоні, а попередні принципи безпекового співробітництва похитнулися через відчутну полярність політичних поглядів і орієнтирів офіційних представників деяких країн-членів ЄС. З іншого боку, за таких обставин Європейський Союз істотно посилив свою антиросійську політику. Певною мірою це сталося саме завдяки активним діям і проукраїнській позиції уряду Польщі. До прикладу, Республіка неодноразово наполягала на невідкладній потребі запровадити санкції проти Російської Федерації, а також підтримала ідею накладання торговельних обмежень на російське вугілля у квітні 2022 року, а в грудні — на нафту. До того ж у 2022 році Польща очолила Організацію з безпеки та

---

⁷⁸ Representatives of the Lublin Triangle agree to strengthen cooperation to tackle disinformation. *Ministry of Foreign Affairs of the Republic of Lithuania*. 2021. 13 груд. URL: <https://www.urm.lt/en/news/928/representatives-of-the-lublin-triangle-agree-to-strengthen-cooperation-to-tackle-disinformation:34830>

співробітництва в Європі (ОБСЄ), завдяки чому змогла сконсолідувати міжнародні зусилля для протидії повномасштабній російській агресії й зберегти присутність моніторингових груп на фронті принаймні до кінця березня того року.

Раніше згадана тенденція лобізму українських євроатлантичних інтересів збереглася і після 2022 року. У березні того ж року колишній прем'єр-міністр Польщі Матеуш Моравецький, залучившись підтримкою Латвії та Литви, у писемній формі звернувся до Голови Європейської ради Шарля Мішеля та Голови Європейської комісії Урсули фон дер Ляен з проханням пришвидшити процес приєднання України до Європейського Союзу. Пізніше, вже у травні, колишній Президент Республіки Польща Анджей Дуда спільно з президенткою Словаччини вирушив до країн Західної Європи з дипломатичною кампанією. Метою було переконати лідерів ЄС надати Україні статус держави-кандидата. Через місяць — у червні — під час проведення засідання Європейської ради представники Польщі силкувалися змінити скептичне ставлення низки країн (зокрема Данії, Нідерландів та Португалії) до перспективи набуття Україною членства в Європейському Союзі. Таким чином 23 червня 2022 року Європейська рада офіційно надала Україні статус кандидата на вступ до ЄС⁷⁹.

Далі, у травні 2023 року, Сенат Республіки Польща закликав своїх партнерів застосувати пришвидшену процедуру вступу України до НАТО. Польські політики заявили, що з огляду на те, що Україна нині самостійно чинить опір Росії і в такий спосіб захищає інші європейські держави від агресора, вона має абсолютне право на набуття повноправного членства в Північноатлантичному альянсі. Вони також підтримали розширення військової підтримки та збільшення кількості спільних навчань Збройних сил України та Об'єднаних збройних сил НАТО. У 2024 році Міністр закордонних справ

---

⁷⁹ Офіційно! Україна отримала статус кандидата на членство в ЄС. *Національний інститут стратегічних досліджень*. 2022. 23 черв. URL: <https://niss.gov.ua/news/novyny-nisd/nadannya-ukrayini-statusu-kandydata-na-chlenstvo-v-yes>

Польщі Радослав Сікорський заявив, що стратегічною метою Республіки є поступове залучення України до євроатлантичних структур⁸⁰.

Польща також стала однією з тих держав, які офіційно визнали уряд Російської Федерації терористичним. Ухвалення відповідної резолюції відбулося 26 жовтня 2022 року; у ній зазначалося, що «Сенат Республіки Польща рішуче засуджує російську агресію і закликає всі країни, які виступають за мир, демократію та права людини, визнати уряд Росії терористичним режимом»⁸¹. Отже, риторика польської влади стосовно РФ кардинально змінилась. Колишнє бажання зберегти діалог із представниками російської держави втратили свою актуальність і сенс, а єдиним способом тиску на Росію стала концепція «peace through strength» («мир через силу»)⁸². Більше того, в Стратегії зовнішньої політики Польщі на 2026-2030 роки атака Російської Федерації на Республіку визнається потенційно можливою.

Змінилися також і політичні погляди Республіки Польща на Україну, як свого союзника. Після початку 2022 року двостороннє партнерство набуло стратегічного значення, і роль України в зовнішній політиці Польщі стала більш чіткою. Наразі у польсько-українській співпраці діє старий, але дуже актуальний принцип «без вільної України немає вільної Польщі». Польські політики вважають сусідню державу східним щитом Європи, який захищає цю частину світу від російської агресії ціною власної незалежності. 4 лютого, за двадцять днів до початку повномасштабного вторгнення, Сенат Республіки Польща ухвалив резолюцію, яка визнала суверенітет і стабільність України невід'ємною складовою безпеки їхньої держави та всього регіону Центрально-Східної Європи. Було заявлено, що ефективний захист від агресії з боку Російської Федерації може знизити й навіть зовсім нівелювати ризик подальшої ескалації війни. Пізніше, у 2024 році Міністр закордонних справ Республіки

---

⁸⁰ Informacja ministra spraw zagranicznych o zadaniach polskiej polityki zagranicznej w 2024 roku. *Ministerstwo spraw zagranicznych*. 2024. 25 квітн. С. 10.

⁸¹ Ukrinform. Сенат Польщі визнав російську владу терористичним режимом. *Укрінформ - актуальні новини України та світу*. 2022. 26 жовт. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-polytics/3601635-senat-polsi-viznav-rosijsku-vladu-teroristicnim-rezimom.html>

⁸² Informacja ministra spraw zagranicznych o zadaniach polskiej polityki zagranicznej w 2025 roku. *Ministerstwo spraw zagranicznych*. 2025. 23 квітн. С. 1-27.

Радослав Сікорський сказав, що головним зовнішньополітичним інтересом Польщі є утримання РФ якнайдалі від своїх державних кордонів⁸³. Наступного року він визнав закінчення війни в Україні — не замороження фронту — найважливішим викликом для реалізації польської зовнішньої політики, від якої залежить безпека країни⁸⁴. Крім того, у Стратегії зовнішньої політики Польщі на 2026-2030 роки поразка України трактується також як і поразка польської сторони.

Саме тому активна збройна підтримка України повністю відповідає національним інтересам Республіки. Так, за даними польського Міністерства національної оборони відомо, що понад 90% від усієї військової допомоги для України проходить через територію Польщі⁸⁵. Вагому роль у цьому відіграють аеропорт Ряшів-Ясьонка, що знаходиться поблизу кордону, й польські залізничні шляхи. Фактично, сучасна Республіка — це своєрідний плацдарм для допомоги Україні.

Оскільки Польща безпосередньо межує з Україною, вона стала першою країною, чия військова допомога найшвидше досягла лінії фронту. Республіка віддала своїй східній сусідці надзвичайно велику кількість важкого озброєння, а також стала головним ініціатором формування «танкової коаліції» — формату співробітництва дев'яти союзних держав, створеного для полегшення і прискорення процесу постачання Україні танків Леопард 2. Сталося це в січні 2023 року, й з того моменту державі було передано понад 150 одиниць техніки цього типу. Одним з ключових здобутків діяльності коаліції можна назвати підписання угоди між Польщею та Німеччиною, відповідно до якої остання, як країна-виробник моделі Леопард 2, надала дозвіл на їхню передачу Україні. Другий здобуток — це схвалення німецькою стороною ідеї побудови на території Республіки Польща окремого сервісного центру для ремонту танків

---

⁸³ Informacja ministra spraw zagranicznych o zadaniach polskiej polityki zagranicznej w 2024 roku. *Ministerstwo spraw zagranicznych*. 2024. 25 квітн. С. 7.

⁸⁴ Informacja ministra spraw zagranicznych o zadaniach polskiej polityki zagranicznej w 2025 roku. *Ministerstwo spraw zagranicznych*. 2025. 23 квітн. С. 11.

⁸⁵ Polska pomoc Ukrainie 2022-2023. Rada do spraw współpracy z Ukrainą. *Kancelaria Prezesa Rady Ministrów*. Вересень 2025. С. 1-84.

Леопард 2. Наприкінці липня 2023 року ремонтний хаб розпочав свою роботу в місті Глівіце.

Крім моделей Леопард 2 Польща пожертвувала для України й іншу бронетехніку, зокрема 240 радянських танків Т-72 (серед них і модифіковані моделі Т-72М1R), сто броньованих машин, 42 бойові машини піхоти (БМП-1) і 60 одиниць танків РТ-91 Twardy⁸⁶. Загалом за перші два роки повномасштабної війни Варшавою було передано 586 одиниць бронетехніки (як-от розвідувальні машини БРДМ-2 та бронетранспортери КТО Rosomak), 350 танків і 137 артилерійських систем різного типу (радянські 2С1 «Гвоздика» та БМ-21 «Град»; сучасні польські розробки на кшталт самохідних артилерійських установок «Krab» і мінометних комплексів «Rak»)⁸⁷.

Такі немалі обсяги важкої військової техніки цілком дозволяють сформувати гідне оснащення для двох бронетанкових бригад, незважаючи на те, що частина пожертв є доволі старою — виготовленою ще за часи СРСР — та має деякі недоліки. Радянське озброєння користується широкою популярністю серед українських солдат, адже воно давно експлуатується ними й не потребує тривалого навчання та додаткових інструктажів. Як стверджується у публікації Канцелярії Президента Республіки Польща за 2025 рік, Польща є провідною державою у світі за кількістю передачі Україні танків і БМП. Загальна польська військова допомога Києву оцінюється у понад 3,5 мільйони євро.

Від армії Республіки Повітряні сили Збройних сил України отримали 14 бойових літаків МіГ-29 та 12 ударних гелікоптерів Мі-24. Польща також просувала питання передачі Києву американських багатоцільових винищувачів F-16 і обіцяла навчати українських пілотів. Було передано і кілька десятків безпілотних літальних апаратів польського виробництва, призначених для

---

⁸⁶ Polska pomoc Ukrainie 2022-2023. Rada do spraw współpracy z Ukrainą. *Kancelaria Prezesa Rady Ministrów*. Вересень 2025. С. 29.

⁸⁷ Cztery lata wojny. Polskie wsparcie dla Ukrainy: sprzęt, przeszkoleni żołnierze i logistyka. 2026. 24 лют. URL: <https://rzeszow.tvp.pl/91758832/cztery-lata-wojny-polskie-wsparcie-dla-ukrainy-sprzet-przeszkoleni-zolnierze-i-logistyka>

здійснення ближньої розвідки, 100 мільйонів боєприпасів різного типу й калібру, протиракетні та зенітні системи й сотні безпілотників-камікадзе⁸⁸.

До того ж Польща відправила до України приблизно 20 000 систем Starlink — мобільних пристроїв, які забезпечують українські війська вільним доступом до Інтернету в умовах відсутності будь-якого зв'язку. Більше того, польський уряд фінансово покриває їхнє обслуговування.

Однак не все озброєння, яке мала у своїх арсеналах Республіка Польща, було віддано Україні виключно безкоштовно. Київ неодноразово здійснював замовлення за власні кошти або ж за гроші, виділеними для нього міжнародними партнерами. Так, наприклад, у 2022-2023 роках до України було експортовано військову техніку на суму в 2 мільярди євро⁸⁹. Відбувалося це в межах раніше підписаних контрактів з польськими оборонними підприємствами, зокрема з компанією «Huta Stalowa Wola», що виробляє артилерійські установки «Krab», з «Польською групою озброєнь» (PGZ; також співпрацює з українськими партнерами задля розробки нових видів озброєння), «Rosomak S.A.», «Mesko S.A.» і «WB Electronics».

Польща зробила великий внесок в організування навчальних заходів для української армії: вона стала ініціатором і співорганізатором більше п'ятиста відповідних курсів для ЗСУ й підготувала приблизно 25 000 солдат (серед них: танкісти, пілоти, артилеристи, техніки та логісти)⁹⁰. Важливою в цьому контексті стала діяльність EUMAM Ukraine — спеціальної місії Європейського Союзу, заснованої у жовтні 2022 року з метою забезпечення колективного, індивідуального та спеціалізованого навчання Збройних сил України й сил територіальної оборони. Командування EUMAM Ukraine базується у Польщі; станом на середину 2024 року було підготовлено майже 60 000 українських солдат, одну третину з яких навчили саме польські фахівці.

---

⁸⁸ Polska pomoc dla Ukrainy. *Oficjalna strona Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej*. 2025. 23 лют. URL: <https://www.prezydent.pl/kancelaria/archiwum/andrzej-duda/aktualnosci/wydarzenia/polska-pomoc-dla-ukrainy-plen,93620>

⁸⁹ Там само.

⁹⁰ Там само.

Окремо слід розглянути Центр аналізу, навчання та освіти НАТО-Україна (JATEC), що розташований у польському місті Бидгощ і керівником якого є досвідчений польський генерал Войцех Озга. JATEC офіційно розпочав свою роботу в лютому 2025 року і являє собою безпрецедентний елемент поглиблення стратегічного та інституційного співробітництва між Північноатлантичним альянсом і Україною. Його основна діяльність спрямована на систематичний аналіз російсько-української війни, покращення структур оборони та безпеки як членів Альянсу, так і України, й адаптацію Збройних сил України до стандартів НАТО. JATEC фактично є унікальною організацією, адже вона синтезує цивільні та мілітарні складові: майже 60% особового складу є військовослужбовцями, а інші 40% — аналітиками, оборонними експертами, науковцями та штатськими фахівцями⁹¹.

Республіка Польща кваліфікує JATEC як особисте досягнення, оскільки пропозиція створення цього центру належить колишньому Президентові держави Анджею Дуді. Її було озвучено під час проведення саміту Північноатлантичного альянсу у Мадриді в 2022 році.

Польська сторона також зацікавлена в тому, щоб український оборонно-промисловий комплекс виходив за межі внутрішнього ринку та об'єднав потужності свого виробництва з військовими підприємствами Польщі та Європейського Союзу. З огляду на те, що через триваючу повномасштабну війну розвиток і будівництво оборонних заводів України є складним та обмеженим у можливостях процесом, польські партнери пропонують розгорнути спільне виробництво зброї безпосередньо на території Республіки. За словами віце-голови «Польської групи озброєнь» Яна Грабовського, Україна наразі активно виробляє власну зброю, однак не є спроможною продавати її іншим країнам через відсутність належної сертифікації. Втім, за сприяння Польщі вона може отримати такі можливості.

---

⁹¹ JATEC ma już rok. Połączone Centrum Analiz, Szkolenia i Edukacji - NATO Ukraina świętuje w Bydgoszczy - Bydgoszcz Informuje. *Bydgoszcz Informuje*. URL: <https://bydgoszczinformuje.pl/jatec-ma-juz-rok-polaczone-centrum-analiz-szkolenia-i-edukacji-nato-ukraina-swietuje-w-bydgoszczy/>

За чотири роки повномасштабної війни Україна стала своєрідним полігоном для випробування нової іноземної зброї. Так, багато військового знаряддя польського виробництва було використано в реальних бойових умовах на українському фронті, де воно мало змогу довести свою беззаперечну ефективність. Через це оборонно-промислові комплекси Республіки вирішили зосередитися на виготовленні антидронових ракет-перехоплювачів. Відомо, що «Польська група озброєнь» та естонська компанія Frankenburg Technologies підписали угоду, яка передбачає побудову в Польщі заводу з виробництва ракет «Mark 1», що згодом мають бути протестовані в Україні під час збиття іранських дронів-камікадзе «Шахед-136».

Однак допомога, надана Республікою Польща Києву у 2022-2026 роках, охоплює не лише військовий вимір. Унікальним є наступний приклад: у 2022 році уряд Польщі погодився зберігати на своїй території резервні копії інформаційних ресурсів і державних реєстрів України, таким чином захищаючи цінну базу даних від можливого захоплення Російською Федерацією і забезпечуючи безперервність української державності⁹².

Вдосталь яскравого характеру набула і гуманітарна складова польської підтримки. У 2022 році Польща здобула роль «держави-прихистку» для багатьох українських біженців, а самі громадяни Республіки (приблизно 77% з них) радо долучилися до різноманітних програм допомоги. За результатами аналізу Центрального статистичного офісу у Варшаві, більше, ніж 115 000 неприбуткових організацій розпочали свою роботу на території Польщі й опосередковано в деяких містах України⁹³. Їхня діяльність головно спрямована на надання потрібної допомоги потерпілим від військових дій українцям. Чудовим прикладом є фонд «Польський центр міжнародної допомоги», який займається відбудовою зруйнованих внаслідок російських ракетних атак будинків й інфраструктурних об'єктів та організовує евакуаційні заходи на прифронтових територіях чи в небезпечних регіонах (приміром, було

---

⁹² Polska pomoc Ukrainie 2022-2023. Rada do spraw współpracy z Ukrainą. *Kancelaria Prezesa Rady Ministrów*. Вересень 2025. С. 30.

⁹³ Там само. С. 64.

евакуйовано 1200 мешканців Харкова до Світловодська, звідки їх було перевезено до Польщі).

Поза тим за сприяння Канцелярії Президента Республіки Польща було здійснено безпечне транспортування поранених українських військовослужбовців та тяжкохворих дітей. На території Республіки їм було надано відповідні медичні послуги.

Варто також пригадати події березня 2022 року, коли польська влада ухвалила рішення щодо скасування низки дозволів і дорожніх зборів для вантажних перевізників, які доставляють гуманітарні продукти до України⁹⁴. Ця ініціатива, як і очікувалося, призвела до зменшення бюрократичних обмежень на контрольно-пропускних пунктах і прискорила процеси поставки вантажів до українських міст.

Отже, до 24 лютого 2022 року польсько-українське мілітарне співробітництво мало здебільшого дипломатичний і декларативний характер. Втім, нині Республіка Польща є головним стратегічним союзником України у війні з Російською Федерацією, у яку вона водночас намагається бути не залученою безпосередньо. Завдяки добре розвиненій логістичній інфраструктурі територія Польщі стала ключовим транзитним хабом, через який до України надходить лівова частка всіх міжнародних поставок: як військових, так і гуманітарних. Багато вантажів такого типу приймає аеропорт Ряшів-Ясьонка, який неодноразово страждав від російських диверсійних дій гібридного характеру. Польський уряд зацікавлений у тому, аби й надалі підтримувати Київ, оскільки вбачає у цьому можливість не допустити розгортання бойових дій на власних землях; і вважає незалежну й мирну Україну запорукою стабільності Польщі.

---

⁹⁴ Там само. С. 20.

РОЗДІЛ 3

ЛИТВА ЯК СТРАТЕГІЧНИЙ ПАРТНЕР РЕСПУБЛІКИ ПОЛЬЩА

3.1. Безпековий вимір співпраці між Польщею і Литвою в рамках НАТО

Сучасне військове співробітництво між Республікою Польща та Литвою ґрунтується на старих історичних традиціях, коріння яких сягає часів існування Речі Посполитої — спільної польсько-литовської держави ранньомодерної доби. Мілітарні звичаї, які встигли сформуватися у той період, віднайшли своє логічне продовження й у сьогоднішні під виглядом тісного оборонного партнерства, що визначається відповідними принципами та стандартами Північноатлантичного альянсу, до якого Польща приєдналася у 1999 році, а Литва — в 2004. У 2024 уряд Литовської Республіки визнав, що партнерство з Республікою Польща має стратегічне значення для країни, особливо в питаннях регіональної безпеки. Влада Польщі, зі свого боку, визначила Литву як одного зі своїх ключових військових союзників у власній Стратегії зовнішньої політики 2017-2021 років. На сьогодні така позиція і погляди є незмінними. Партнерство, серед іншого, регулюється низкою угод, укладених Міністерством національної оборони Республіки Польща та Міністерством національної оборони Литовської Республіки в 1993 році.

Польща та Литва мають багатий досвід багатогранного співробітництва у військовій сфері. Наприклад, з 1997 по 2008 рік діяв Польсько-литовський миротворчий батальйон (LITPOLBAT), який брав участь у миротворчих операціях Організації Об'єднаних Націй, ОБСЄ та НАТО в таких країнах, як Ліван, Сирія, Афганістан і частково визнаному іншими державами Косово⁹⁵. Крім того, Польща відіграла важливу роль у реструктуризації Збройних сил Литви: у 2014 та 2015 роках за сприяння польської сторони Литовська Республіка істотно видозмінила політику своєї безпеки шляхом відновлення регулярної військової служби та збільшення оборонного бюджету до майже

⁹⁵ Potencjał współpracy polsko-litewskiej w dziedzinie bezpieczeństwa. *Polski instytut spraw międzynarodowych*. 2016. 5 лют. URL: https://pism.pl/publikacje/Potencja_wsp_pracy_polsko_litewskiej_w_dziedzinie_bezpiecze_stwa

1,5% від валового внутрішнього продукту⁹⁶. Станом на 2026 рік виділена сума сягнула рекордних 5,3%⁹⁷.

Значущість й актуальність військової співпраці обох Республік значно зросла після анексії Кримського півострову Російською Федерацією у 2014 році. Війна, розпочата Росією проти України, похитнула безпекове становище в регіоні Центральної та Східної Європи, що стало причиною і каталізатором перегляду стратегії колективної безпеки в межах Альянсу. Того ж року під час засідання ради НАТО в Уельсі було підписано резолюцію, згідно з якою Литва та Польща зобов'язувалися за допомогою використання спільних зусиль зміцнити східний фланг Північноатлантичного альянсу. Задля реалізації запланованого в 2015 році було засновано Бухарестську дев'ятку — організацію, відповідальну за захист східного флангу — й організовані навчання НАТО з кодовою назвою «Noble Jump», метою яких було оцінити готовність сил швидкого реагування держав-членів Альянсу⁹⁸. Відбувалися вони на території Республіки Польща, на західному військовому полігоні «Жагань»; у них були задіяні литовські й польські бійці сил спеціальних операцій. Сценарій навчань відтворював ситуацію, що склалася в регіоні.

Унікальним елементом оборонного співробітництва Польщі та Литовської Республіки є вже раніше згадана литовсько-польсько-українська бригада «LITPOLUKRBRIG». В нових геополітичних умовах, сформованих внаслідок початку російсько-української війни, вона набула важливого значення для Республік. Її основну структуру складають один піхотний батальйон «князь Маргіріс» піхотної бригади «Грифон» сухопутних військ Збройних сил Литви, два батальйони та один дивізіон Збройних сил Республіки Польща, й один батальйон Збройних сил України. Діяльність бригади переважно зосереджена на проведенні спільних тренувань, як-от навчання «Три

---

⁹⁶ Там само.

⁹⁷ Литва має намір до 2030 року витратити 5-6% свого ВВП на оборону. Polska agencja prasowa. 2025. 17 січ. URL: <https://www.pap.pl/ua/ukrainian/news/litva-mae-namir-do-2030-roku-vitrachati-5-6-svogo-vvp-na-oboronu>

⁹⁸ Potencjał współpracy polsko-litewskiej w dziedzinie bezpieczeństwa. *Polski instytut spraw międzynarodowych*. 2016. 5 лют. URL: https://pism.pl/publikacje/Potencja_wsp_pracy_polsko_litewskiej_w_dziedzinie_bezpiecze_stwa

мечі 21» («TS21»), які відбулися в липні 2021 року на Яворівському військовому полігоні, що знаходиться в Україні. До них, крім вище наведених підрозділів, було залучено інструкторів і спостерігачів з Литви, Польщі та України, а також зі Сполучених Штатів Америки. «Три мечі 21» мали перевірити й у разі потреби покращити оперативну сумісність підрозділів «LITPOLUKRBRIG»; вони проводилися як у форматі командно-штабної комунікації, так і в режимі реального часу⁹⁹. У 2024 році такі навчання продовжилися (отримали оновлену назву «Три мечі 24» або ж «TS24»). «Три мечі 24» стали другим етапом тренувань у межах трирічного підготовчого циклу, в якому взяли участь піхотний батальйон «князь Маргіріс» піхотної бригади «Грифон» сухопутних військ литовської армії, оперативна група від командування та десантно-штурмових військ ЗС України, командний батальйон 19 польської механізованої бригади, представники зенітно-артилерійського дивізіону, батальйону логістики та інженерного полку Республіки Польща.

Подальша ескалація безпекової ситуації в Європі після початку повномасштабної війни в Україні в 2022 році збільшила потребу в ефективному військовому міждержавному співробітництві на регіональному рівні. З огляду на те, що Польща та Литва межують з Російською Федерацією та Білоруссю, — двома країнами, які становлять потенційну небезпеку для членів НАТО — вони фактично стають основними державами, що забезпечують стабільність у регіоні Східної та Центральної Європи й протидіють ворожим провокаціям¹⁰⁰.

Одним з ключових інструментів, що допомагають підтримувати безпеку східного флангу НАТО, є постійна місія «Baltic Air Policing», яку запровадив Північноатлантичний альянс для захисту повітряного простору Литви, Латвії та Естонії. Вона була заснована в 2004 році — одразу після приєднання цих країн до НАТО — через те, що балтійські держави не мають власних бойових літаків. «Baltic Air Policing» є практичним уособленням принципу колективної оборони,

---

⁹⁹ Historia. Strona główna pl. URL: <https://litpolukrbrig.wp.mil.pl/tradycje/historia/>

¹⁰⁰ Strategia polskiej polityki zagranicznej na lata 2026-2030. Ministerstwo Spraw Zagranicznych. URL: <https://www.gov.pl/web/dyplomacja/strategia-polskiej-polityki-zagranicznej-na-lata-2026--2030>

адже ця місія працює наступним чином: країни-члени Північноатлантичного альянсу розміщують свої винищувачі та відповідні підрозділи на балтійських авіабазах і здійснюють цілодобове чергування повітряного простору, в такий спосіб забезпечуючи його постійний контроль. В разі виникнення небезпечної ситуації — приміром, виявлення у небі союзника невідомого літака — вони супроводжують цей об'єкт або перехоплюють його. Подібний до цього випадок стався 23 жовтня 2025 року, коли повітряний простір Литви порушили російський винищувач Су-30 та літак-заправник Іл-78¹⁰¹. Тоді на їхнє перехоплення було піднято винищувачі Альянсу.

Республіка Польща, свою чергою, є невід'ємним учасником «Baltic Air Policing». У 2023 році вона відправила чергову зміну польського військового контингенту «Орлік-12» до Балтійського регіону, який пробув там до березня 2024. В наступному році було повідомлено, що військовослужбовці 32 тактичної авіаційної бази завершили свою сертифікацію і доєдналися до контингенту «Орлік-13». Так, у квітні 2025 пілоти «Орлік-13» вирушили до Литви, де вони були зобов'язані дотримуватися цілодобового бойового чергування.

Іншим інструментом дотримання стабільності є регулярне проведення військових навчань Північноатлантичного альянсу. До прикладу, в квітні 2024 року було успішно організовано навчання «Siber Strike 24», які пройшли в Польщі — в селищі Бемово Піске, де розташована база для тренувань сил НАТО — під егідою сухопутних військ Сполучених Штатів Америки. Їхня головна ціль полягала у якісному відпрацюванні сценаріїв стримування умовних супротивників на полі бою, а також у посиленні бойової готовності та міці Балтії. Пізніше оперативні групи країн-членів Альянсу були передислоковані до литовського Пабраде. Всього в навчаннях «Siber Strike 24»

---

¹⁰¹ Сааков В. Вільнюс: Літаки РФ порушили повітряний простір Литви. *dw.com*. 2025. 23 жовт. URL: <https://www.dw.com/uk/litva-zaavila-pro-porusenna-litakami-rf-ii-povitranogo-prostoru/a-74477981>

взяло участь приблизно 40 000 військовослужбовців з 13 держав-членів НАТО¹⁰².

Ще один випадок — військово-морські навчання «Baltops». «Baltops» являє собою низку щорічних міжнародних навчань військово-морських сил Північноатлантичного альянсу, які зазвичай проводяться у червні й спрямовані на координування спільних дій НАТО в морі. Балтійське море нині вважається особливо вразливим через постійну присутність військово-морського флоту Російської Федерації (передусім «Балтійського флоту») у його водах, через що ці навчання стали більш пріоритетними та масштабними. В 2025 році «Baltops» мало виняткове значення для Республіки Польща: тоді до них було залучено представників майже всіх видів збройних сил країни. Від Литовської Республіки натомість було надано три кораблі, що перебувають у власності її військово-морських сил, зокрема судно для ведення протимінної боротьби, один флагман і патрульний корабель. Під час проведення навчань союзні сили НАТО сформували спеціальні тактичні групи, які діяли сумісно з морською авіацією. Увагу було головно зацентровано на заходах протичовнової боротьби, роботі систем протиповітряної оборони, протимінній боротьбі та на десантних операціях.

Цінним є і масштабний комплекс навчань «Iron Defender 25», що відбувся в Центральній та Східній Європі в 2025 році й став відповіддю на підвищену військову активність з боку Збройних сил Російської Федерації та армії Білорусі поблизу кордонів Північноатлантичного альянсу. Мета навчань — оцінити оперативну сумісність Збройних сил Республіки Польща в багатодоменному середовищі; перевірити ефективність і злагодженість роботи колективних сил НАТО в умовах можливого нападу на територію держави, використовуючи при цьому уроки, які було здобуто в російсько-українській війні¹⁰³. «Iron Defender 25» передбачало проведення мілітарних місій як на суші,

---

¹⁰² Wystartowały manewry Saber Strike 24. NATO pokazuje gotowość do skutecznej obrony. *Wojsko, przemysł, wiadomości, wojna na Ukrainie*. 2024. 12 квітн. URL: <https://defence24.pl/sily-zbrojne/wystartowaly-manewry-saber-strike-24-nato-pokazuje-gotowosc-do-skutecznej-obrony>

¹⁰³ Federation of Exercises codenamed IRON DEFENDER-25 - One Goal, Many Forces, Shared Readiness - Ministry of National Defence - Gov.pl website. *Ministry of National Defence*. 2025. 26

так і в небі та морі. Майже 30 000 військовослужбовців Альянсу долучилися до цих навчань; для тренування їм було надано 600 одиниць важкої техніки. Відомо, що литовські солдати активно взаємодіяли з польськими підрозділами та намагалися виконувати окреслені союзниками завдання належним чином. Загалом в межах «Iron Defender 25» було заплановано використання новітніх розвідувальних та ударних платформ у тактичних операціях, вдосконалення оперативно-тактичних рішень у регіональних оборонних місіях, а також поживлення інтеграції з Національною програмою стримування та оборони «Східний щит»¹⁰⁴. Остання відіграє невід’ємну роль у Стратегії національної оборони Республіки Польща за 2025 рік і визнається частиною колективної оборони Північноатлантичного альянсу.

Національна програма стримування та оборони «Східний щит» — це оборонна ініціатива, створена урядом Республіки Польща в травні 2024 року задля посилення і зміцнення східних кордонів своєї держави на тлі триваючої повномасштабної війни в Україні. Вона спрямована проти можливої військової агресії з боку Російської Федерації або фактично окупованої владою Росії Республіки Білорусь. «Східний щит», серед іншого, є складовою чималого процесу трансформації Збройних сил Польщі та передбачає будівництво додаткових укріплень і систем оборонної інфраструктури на кордонах¹⁰⁵. Для якісної реалізації проекту планується залучити до транскордонного співробітництва такі держави, як Литва, Латвія, Естонія та Фінляндія.

Хоча Програма має здебільшого національний характер, вона тісно пов’язана зі схожими ініціативами, що наразі поступово запроваджуються у Литовській Республіці. Так, приміром, у січні 2024 року було оголошено про створення Балтійської оборонної лінії — великого проекту з будівництва оборонних споруд на кордонах з Росією та Білоруссю. Згодом, у 2025 році, Міністри оборони Республіки Польща та Литви погодили питання

серп. URL: <https://www.gov.pl/web/national-defence/federation-of-exercises-codenamed-iron-defender-25--one-goal-many-forces-shared-readiness>

¹⁰⁴ Там само.

¹⁰⁵ О programie. *Wojsko-Polskie.pl*. URL: <https://tarczawschod.wp.mil.pl/o-programie/>

поглибленого співробітництва в межах Балтійської оборонної лінії та «Східного щита», які до цього були визнані Європейським Союзом як стратегічна ініціатива. Було обговорено побудову укріплень на польсько-білоруському, литовсько-білоруському та польсько-російському кордонах, створення протидронових систем, протидію гібридним загрозам різного виду та захист критичної інфраструктури в Балтійському морі¹⁰⁶.

Зважаючи на дії Росії в Україні та порушення повітряного простору Литовської Республіки й Республіки Польща російськими безпілотними апаратами, нагальною є потреба у посиленні захисту енергетичної інфраструктури обох країн. На цьому наголошується у Стратегії польської зовнішньої політики 2026-2030 років: у документі зазначено, що безперервність роботи найважливіших галузей промисловості напряму залежить від рівня захищеності енергетичних об'єктів¹⁰⁷. Саме тому польською і литовською сторонами було узгоджено деталі плану з будівництва підземних сховищ, у яких розмістяться підстанції енергомереж, та зі створення антидронових сіток, що зможуть покрити критично важливу інфраструктуру¹⁰⁸. Однак гідного захисту потребують не тільки ті енергетичні об'єкти, що розташовані на суші. На дні Балтійського моря пролягають підводні комунікаційні кабелі й газопроводи, які останнім часом зазнають частих диверсій, за здійснення яких несе безпосередню відповідальність Російська Федерація. Це спонукає уряд Польщі та Литви до пошуку можливих дієвих способів, які могли б інтенсифікувати моніторинг над підводними стратегічними об'єктами, зокрема в межах ініціативи «Східний щит» та Балтійської оборонної лінії.

---

¹⁰⁶ Ministrowie obrony Polski i Litwy o ścisłej współpracy w ramach Tarczy Wschód i Bałtyckiej Linii Obrony - Ministerstwo Obrony Narodowej - Portal Gov.pl. *Ministerstwo Obrony Narodowej*. 2025. 13 берез. URL: <https://www.gov.pl/web/obrona-narodowa/ministrowie-obrony-polski-i-litwy-o-scislej-wspolpracy-w-ramach-tarczy-wschod-i-baltyckiej-linii-obrony>

¹⁰⁷ Strategia polskiej polityki zagranicznej na lata 2026-2030. *Ministerstwo Spraw Zagranicznych*. URL: <https://www.gov.pl/web/dyplomacja/strategia-polskiej-polityki-zagranicznej-na-lata-2026--2030>

¹⁰⁸ Andrius Sytas, Marek Strzelecki. On NATO's eastern flank, bunkers and anti-drone nets set to protect power grids. *Reuters*. 2025. 29 верес. URL: <https://www.reuters.com/business/energy/natos-eastern-flank-bunkers-anti-drone-nets-set-protect-power-grids-2025-09-29/>

Актуальною у цьому контексті є загострення ситуації в регіоні Сувалкського коридору — прикордонної зони, що сполучає Республіку Польща та інші країни євроатлантичного блоку з балтійськими державами, насамперед з Литвою. Цей коридор має особливе значення для Польщі: добре розвинена місцева залізнична та автомобільна транскордонна інфраструктура дозволяє їй безперешкодно торгувати з країнами Балтійського регіону. Крім того, Сувалкський перехресток виступає в ролі стратегічного логістичного вузла НАТО, який суттєво спрощує процес переміщення військової техніки, частин та матеріалів на територію Литви, Латвії й Естонії; і разом із тим надає змогу проводити спільні багатонаціональні навчання Альянсу на польських і литовських землях¹⁰⁹. Сувалкський коридор фактично є найвразливішою територією Північноатлантичного альянсу, оскільки він являє собою єдиний існуючий сухопутний шлях до Балтії, в окупації якого зацікавлена Російська Федерація. Володіння цією зоною може надати Росії можливість повністю відрізати Литву, Латвію та Естонію від їхніх союзників. Тож польсько-литовське партнерство в цьому питанні є надважливим, адже воно гарантує регіональну стійкість та стабільність всієї архітектури безпеки Європейського Союзу¹¹⁰.

Отже, основними засобами протидії загрози анексії з боку Російської Федерації є раніше згадані «Східний щит» та Балтійська оборонна лінія. Об'єднавши свої зусилля, Республіка Польща та Литва активно розбудовують додаткові військові об'єкти й фортифікації вздовж кордонів — переважно навколо Калінінграду, — і встановлюють різноманітні системи спостереження у небезпечних та погано захищених зонах. Повна реалізація таких проєктів має закінчитися до 2028 року. До того ж постійна присутність сил Північноатлантичного альянсу на території Польщі та Литовської Республіки

---

¹⁰⁹ Przesmyk Suwalski: strategiczny punkt zapalny między Rosją a NATO - BBC News Polska. *BBC News Polska*. 2025. 3 верес. URL: <https://www.bbc.com/polska/articles/cn8582x4zy7o>

¹¹⁰ Polsko-litewska współpraca na rzecz bezpieczeństwa regionu - Ministerstwo Obrony Narodowej - Portal Gov.pl. *Ministerstwo Obrony Narodowej*. 2025. 13 берез. URL: <https://www.gov.pl/web/obrona-narodowa/ministrowie-obrony-polski-i-litwy-o-scislej-wspolpracy-w-ramach-tarczy-wschod-i-baltyckiej-linii-obrony>

також частково забезпечує Сувалкський коридор від військового втручання Росії.

Водночас деякі аналітики та політичні експерти, як-от професор кафедри національної безпеки Ягеллонського університету Даріуш Козеравський, вважають такі заходи недостатніми. На думку професора Козеравського, для дійсно ефективного розвитку й подальшої підтримки військового потенціалу східного флангу НАТО необхідно періодично організовувати багатонаціональні навчання в регіоні Сувалкський коридору за участі вищого командування Альянсу¹¹¹. Такої самої думки дотримується і президент Литовської Республіки Гітанас Науседа. Під час свого офіційного візиту до Варшави в січні 2026 року він закликав польський уряд детально й серйозно розглянути ідею створення спільного навчального полігону Північноатлантичного альянсу на литовсько-польському кордоні.

Після повномасштабного вторгнення Російської Федерації на територію України Республіка Польща та Литва почали разом відстоювати потребу в зміцненні східного флангу НАТО. Внаслідок цього в 2022 році під час проведення саміту Північноатлантичного альянсу в Мадриді союзники домовилися відправити додаткові військові сили до регіону Східної Європи. Було також започатковано програму «Східний вартовий», яка, як зазначив головнокомандувач Об'єднаних збройних сил НАТО Алекс Гринкевич, зможе синтезувати наземну та повітряну оборону, посилити міждержавний обмін важливою інформацією й затвердити позиції Альянсу в питаннях захисту союзних країн¹¹².

Одначе сучасні збройні конфлікти характеризуються не лише прямим мілітарним втручанням. Російсько-українська війна довела, що поза увагою не можна залишати ще одну галузь — інформаційно-технологічну. Цей факт був визнаний урядами Республіки Польща та Литви. Як відомо, в 2022 році в

---

¹¹¹ Przesmyk Suwalski: strategiczny punkt zapalny między Rosją a NATO - BBC News Polska. *BBC News Polska*. 2025. 3 верес. URL: <https://www.bbc.com/polska/articles/cn8582x4zy7o>

¹¹² НАТО запускає операцію "Східний вартовий" для посилення оборони на східному фланзі. Суспільне новини. 2025. 12 верес. URL: <https://suspilne.media/1113804-nato-zapuskae-operaciu-shidnij-vartovij-dla-posilenna-oboroni-na-shidnomu-flanzi/>

Польщі було засновано Сили кібероборони. Литовська Республіка ж, своєю чергою, досягла статусу регіонального лідера у захисті інформаційного простору. Того ж року було підписано угоду про співпрацю в галузі кібербезпеки: представники сил кіберзахисту та кібербезпеки обох країн домовилися підтримувати тісне партнерство, консолідуючи зусилля своїх підрозділів для боротьби з дезінформацією та для відбиття атак на державні установи й об'єкти критичної інфраструктури. Це дало помітний результат: у 2022 році польсько-литовська команда посіла друге місце в найбільших у світі кібернавчаннях «LockShield 2022».

Сьогодні у Стратегії польської зовнішньої політики 2026-2030 років цифрова безпека визнана невід'ємною складовою національної безпеки, що безпосередньо впливає на стабільність міжнародного середовища, у якому знаходиться Польща¹¹³. Тому на початку 2026 року Литовська Республіка та Республіка Польща домовилися інтенсифікувати своє співробітництво в цифровій сфері, сфері інформаційної безпеки та роботи супутникових навігаційних систем у регіоні Балтійського моря¹¹⁴. Останній напрям є ключовим, оскільки Російська Федерація та Білорусь неодноразово намагалися стати на заваді належного функціонування систем супутникового зв'язку.

Підсумовуючи, можна дійти висновку, що сучасне оборонне співробітництво між Польщею та Литвою характеризується передусім багаторівневістю та комплексністю, які виникли ще за часів існування Речі Посполитої і затвердилися внаслідок подій 2014 та 2022 років. Певною мірою безпекова ситуація у Литві безпосередньо залежить від її польського партнера, оскільки Республіка Польща має потужнішу армію і більший збройний арсенал. Через це Польща охоче бере участь у різноманітних операціях, місіях і програмах Північноатлантичного альянсу, пов'язаних з підтримкою

---

¹¹³ Strategia polskiej polityki zagranicznej na lata 2026-2030. *Ministerstwo Spraw Zagranicznych*. URL: <https://www.gov.pl/web/dyplomacja/strategia-polskiej-polityki-zagranicznej-na-lata-2026--2030>

¹¹⁴ Polska i Litwa zacieśniają współpracę w zakresie sztucznej inteligencji - *Ministerstwo Cyfryzacji* - Portal Gov.pl. *Ministerstwo Cyfryzacji*. 2026. 26 січ. URL: <https://www.gov.pl/web/cyfryzacja/polska-i-litwa-zaciesniaja-wspolprace-w-zakresie-sztucznej-inteligencji>

стабільності в державах Балтійського регіону. Як Литва, так і Польща регулярно залучають свої збройні сили до багатонаціональних навчань, організованими Альянсом. НАТО ж формує основи польсько-литовського оборонного партнерства, а головними задачами збройних сил Республіки Польща та Литви в межах Альянсу є захист Сувальського коридору та східного флангу НАТО.

3.2. Транскордонне співробітництво як інструмент регіональної взаємодії Польщі та Литви

Перші основоположні засади транскордонного партнерства Польщі та Литви було закладено у вересні 1995 року внаслідок підписання Угоди між Урядом Республіки Польща та Урядом Литовської Республіки про транскордонне співробітництво. Зокрема, сьома стаття цього документа передбачала створення Міжурядової польсько-литовської комісії з питань транскордонної співпраці, діяльність якої відтоді регулюється її офіційним Статутом. Так, серед головних завдань і обов'язків Комісії виділяють наступні: розгляд і обговорення пропозицій, внесених органами державного управління та органами місцевого самоврядування локального і регіонального рівнів; затвердження статутів спільних координаційних органів; розробка пропозицій щодо створення сприятливих фінансових, правових і торговельних умов для взаємовигідного економічного співробітництва, розвитку підприємств, бізнесу та іншої діяльності в межах міжрегіонального партнерства (після чого Комісія подає ці проекти компетентним органам Республіки Польща та Литовської Республіки для прийняття остаточного рішення щодо них); визначення головних напрямків і передумов розвитку транскордонної співпраці та її координування; підготовка спільних програм для покращення міжетнічних відносин на прикордонних територіях; вжиття потрібних заходів для вирішення дискусійних, конфліктних питань, що заважають вільно здійснювати регіональну політику; забезпечення дотримання положень Угоди 1995 року¹¹⁵.

---

¹¹⁵ Statut polsko-litewskiej komisji międzyrządowej do spraw współpracy transgranicznej.

Безпосередній зв'язок між представниками Комісії підтримується завдяки постійному проведенню засідань, які зазвичай організуються не рідше одного разу на рік і виключно в разі виникнення такої потреби¹¹⁶. Платформу для діалогу Республіка Польща та Литовська Республіка надають послідовно: один раз зустріч проходить на території однієї країни, а наступний — уже на території іншої. У Статуті зазначається, що засідання можуть бути скликані за згодою обох учасників Угоди, а відповідальним за його проведення буде Голова сторони-ініціатора. Питання, що розглядаються під час зібрання, повинні бути заздалегідь узгоджені представниками. Представником Польщі є заступник державного секретаря Міністерства внутрішніх справ та адміністрації Республіки, а Литви — заступник Міністра внутрішніх справ та адміністрації.

Нещодавня нарада Міжурядової польсько-литовської комісії з питань транскордонної співпраці відбулася на початку червня 2024 року у південно-західному місті Литовської Республіки Маріямполі. Вона стала двадцять другою такою зустріччю. Зважаючи на всю важливість роботи цього міжурядового органу, варто проаналізувати вміст Протоколу ХХІІ засідання Комісії, у якому визначено провідні теми, обговорені представниками сторін протягом усього процесу ведення двостороннього діалогу.

Отже, спершу було висвітлено проблему помірної дестабілізації в регіоні, зумовленої повномасштабною російсько-українською війною та провокаціями з боку Республіки Білорусь, що уособлюють створення штучної міграційної кризи на польських та литовських державних кордонах. Втім, як відзначили обидві сторони, попри всі політичні негаразди та гібридні загрози Польщі й Литві чудово вдається підтримувати стійкість свого регіону — переважно завдяки інтенсифікації транскордонного співробітництва в напрямках розвитку місцевої інфраструктури та покращення добросусідських відносин. З огляду на глибоку історичну та частково культурну взаємопов'язаність обох Республік,

---

¹¹⁶ Там само.

підтримка довіри як у політичних, так і міжетнічних відносинах має велике значення для міждержавного партнерства.

Визнання Російської Федерації своїм головним ворогом, а також ідентичні погляди на потребу у формуванні оновленої стратегії і концепції регіональної безпеки допомагають Польщі та Литві швидко реагувати на небезпечні інциденти, спричинені диверсійною діяльністю на прикордонних землях. Тому представники Комісії погодилися подвоїти зусилля у спільному координуванні дій задля збереження такого результату і в майбутньому.

Польсько-литовська транскордонна співпраця водночас охоплює і позаполітичний вимір. Йдеться про згуртовану відповідь на надзвичайні ситуації в регіоні, які можуть виникати внаслідок природних катаклізмів або випадків, зумовлених негативним впливом людини на навколишнє середовище. У 2024 році Комісія схвалила низку ініціатив щодо обміну досвідом і розробки спільних рішень для підвищення рівню безпеки населення в прикордонних регіонах¹¹⁷. Окремо було наголошено на важливості безперервної взаємодії між рятувальними службами Польщі та Литовської Республіки: сторони погодилися забезпечити пожежно-рятувальні підрозділи необхідним обладнанням та інфраструктурою, аби ті могли вчасно реагувати на критичні ситуації та ліквідувати їх¹¹⁸. Таким чином, безпека прикордоння стає спільною відповідальністю Республіки Польща й Литви.

Також було згадано проєкт, який називається «Розвиток і зміцнення партнерства Європейського об'єднання територіального співробітництва (ЄОТС) «Польсько-литовська транскордонна функціональна зона»». ЄОТС уособлює кооперацію між трьома районами Литовської Республіки (Лаздияй, Кальварія і Вілкавішкіс) та дев'ятьма муніципалітетами Республіки Польща (Гіби, Єленево, Кроснополь, Пуньск, Рутка-Тартак, Сейни та його центр, Шиплішки і Віжайни), формуючи у такий спосіб платформу для довгострокового розвитку регіону, поглиблення економічної інтеграції та

---

¹¹⁷ Protokół z XXII posiedzenia Polsko-Litewskiej Komisji Międzyrządowej ds. Współpracy Transgranicznej w dniach 3-4 czerwca 2024 r.

¹¹⁸ Там само.

зміцнення міжнаціональної єдності¹¹⁹. Визначальна ціль цього проєкту — сприяння тісній транскордонній польсько-литовській співпраці та встановлення якісного колективного контролю над зоною, що пролягає вздовж державних кордонів. ЄОТС покликане усунути головну прогалину в транскордонному врядуванні, а саме — брак узгоджених і зіставних даних про практичні міжтериторіальні контакти. Його стратегічне завдання — створити зручний і комфортний для життя регіон для всіх вікових груп. У зв'язку з цим як польська, так і литовська сторона докладають чималих зусиль для вдосконалення системи охорони здоров'я та розширення регіонального ринку праці, аби молодь могла знайти собі роботу в рідному місті. Приміром, у 2004 році було засновано Польсько-литовську торгово-промислову палату в Маріямполі, а в 2015 — у Вільнюсі. Очікується, що втілення схожих намірів зможе позитивно вплинути на місцеві демографічні показники й запобігти відтоку населення з прикордонних земель. Тому Комісія оптимістично налаштована на подальше співробітництво в межах ЄОТС.

За словами представників Міжурядової польсько-литовської комісії з питань транскордонної співпраці, а також згідно з балтійською частиною Стратегії польської зовнішньої політики 2026-2030 років, одним з найвизначніших і найпріоритетніших на сьогодні проєктів, до якого насамперед залучені Республіка Польща та Литва, є побудова залізничної мережі Rail Baltica — транс'європейського маршрутного коридору, який з'єднує країни Балтії (а згодом — і Фінляндію) з Німеччиною та Польщею. У перспективі ця адаптована та модернізована мережа буде відповідати загальним залізничним стандартам Європейського Союзу. Так, на території Польщі шлях починається у її столиці — Варшаві, — далі простягається до Білостоку, а з Білостоку — до міста Елк. Кінцевою станцією у Республіці стане місто Тракішки, що

---

¹¹⁹ EGTC PLCFA Poland-Lithuania – European Grouping of Territorial Cooperation “Polish-Lithuanian Cross-border Functional Area”. *EGTC PLCFA Poland-Lithuania – European Grouping of Territorial Cooperation “Polish-Lithuanian Cross-border Functional Area”*. URL: <https://egtc-polska-lietuva.eu/#:~:text=Empowering%20Evidence-Based%20Cross-border%20Development,%20The%20European%20Grouping,integration,%20and%20social%20cohesion%20across%20national%20borders>.

знаходиться на польсько-литовському кордоні. Задля досягнення визначених цілей Польща побудувала, а також провела реконструкцію чотирьох станцій та 14 зупинок; вона замінила старі колії на нові й модернізувала вісім мостів і 24 залізничні переїзди¹²⁰. Повідомляється, що фінальною точкою побудови польської частини Rail Baltica буде оновлення 94-кілометрового відрізка між Елком і Тракішками, а повне закінчення будівництва всієї залізничної ділянки заплановане на 2029 рік. Її загальна довжина в Польщі буде становити приблизно 340 кілометрів.

Водночас заступник Міністра інфраструктури Республіки Польща Пйотр Малепшак вважає, що завершення проєкту значно затримається і припадатиме на 2040-ті роки — все через проблеми, пов'язані з фінансуванням, стрімким зростанням цін та безпековим становищем у Східній Європі. Європейський суд аудиторів, своєю чергою, фактично підтверджує думку заступника заявою про те, що кінцевий строк наразі є нечітким, а попередній термін не відповідає дійсності.

Натомість стан іншого проєкту — Via Baltica — є набагато кращим, адже велика частина маршруту вже є побудованою. Via Baltica — це автомобільний шлях, який пролягає через територію Польщі, Литви, Латвії, Естонії та Фінляндії, і є частиною міжнародного маршруту E67 та двох коридорів транс'європейської транспортної мережі (TEN-T). З польської Варшави він тягнеться до Ломжі й Сувалків, а з них — до литовського кордону, до міста Кальварія, і потім до Каунасу. Via Baltica дозволяє мешканцям Польщі вільно подорожувати як і північним сходом своєї країни, так і Литвою. Крім того, дорога також становить важливе значення для Північноатлантичного альянсу: вона уможлиблює швидке й безперешкодне пересування військової техніки та персоналу територією Республіки, і робить Балтійський регіон менш ізольованим від інших держав-членів Європейського Союзу та НАТО. Via Baltica використовується і вантажними перевізниками, що позитивно впливає на товарообіг між Литвою та Польщею.

---

¹²⁰ О inwestycji. *Kolej na wschód*. URL: <https://rail-baltica.pl/o-inwestycji/>

У жовтні 2025 року стало відомо, що польська ділянка маршруту готова. Про це доповіла Комісія. Ключове транскордонне з'єднання між обома державами нині є відкритим і справно працює; проте останні частини, розташовані в Литві, все ще активно добудовуються. Будівництво самої ж дороги на території Польщі співфінансувалося європейськими фондами та урядом Республіки.

Оскільки розвиток TEN-T та інших міжнародних транспортних коридорів відіграє стратегічну роль у політичних відносинах між Литовською Республікою та Польщею, під час засідання Комісії сторони узгодили деталі проведення підготовчих заходів для реконструкції низки прикордонних доріг поблизу, зокрема тих, що знаходяться біля литовського міста Лаздияй. Було також наведено приклад успішної реалізації ініціативи, впровадженої в межах двостороннього партнерства: в грудні 2022 року пасажирський потяг з маршрутом «Краків-Варшава-Каунас-Вільнюс-Краків» здійснив свою першу поїздку. У 2023 році ним скористалося понад 38 тисяч пасажирів¹²¹, і його популярність не згасає і донині.

Транскордонне партнерство Польщі та Литви також має ознаки співробітництва більш глобального масштабу: воно поширюється і на інші держави — не лише на Латвію та Естонію. Йдеться про Україну та товари, які вона експортує до обох Республік. Представники країн-членів Комісії дійшли висновку, що можливості транспортного коридору в напрямку до України та навпаки не використовуються належним чином. У цьому контексті було наголошено на необхідності створення регулярного графіка руху вантажних потягів між Україною, Республікою Польща та Литовською Республікою. Це має забезпечити більш скоординоване та ефективне надання послуг у сфері залізничних вантажних перевезень. Задля цього сторони передали одна одній вичерпну інформацію про організацію руху на контрольних-пропускних пунктах

---

¹²¹ Protokół z XXII posiedzenia Polsko-Litewskiej Komisji Międzyrządowej ds. Współpracy Transgranicznej w dniach 3-4 czerwca 2024 r.

та окреслили заходи, спрямовані на налагодження взаємодії з використанням стратегічної транспортної інфраструктури¹²².

У 2024 році Комісія представила новий, унікальний для Польщі та Литви проєкт — «водний шлях через Августовський канал і річку Німан». Августовський канал — це штучно створений коридор на північному сході Республіки Польща, що поєднує річкові системи Вісли з Чорною Ганчею, яка впадає у Німан. Він відомий тим, що має велику кількість збудованих і гарно облаштованих шлюзів, які привертають увагу місцевих туристів. Тому сьогодні Августовський канал визнається частиною культурної спадщини Польщі та є одним з популярних напрямків регіонального туризму в країні. З огляду на те, що річка Німан протікає вздовж території Литовської Республіки, Комісія заявила, що представникам прикордонних поселень варто шукати джерела фінансування цієї ініціативи, адже «Водний шлях через Августовський канал і Німан» має доволі виражений потенціал стати провідним об'єктом транскордонного водного туристичного маршруту. Пропонується інтегрувати Августовський канал у регіональну туристичну систему за допомогою очистки водної ділянки, поліпшення засобів навігації для туристів, створення додаткових зон для відпочинку, а також побудови нових пристаней, пірсів і місць для спуску човнів. Проєкт фактично стане доповненням до вже існуючої спільної польсько-литовської екологічної програми, оскільки він вимагатиме посилення захисту природних ресурсів навколо каналу.

Наостанок Комісія проаналізувала роботу програми «Interreg Lithuania-Poland 2021-2027»: вона позитивно оцінила нещодавно завершені проєкти, які змогли налагодити співробітництво між місцевими оперативно-рятувальними, а також прикордонними службами й підвищити рівень безпеки в прикордонних містах та селищах. Завдяки створенню спільних патрулів сторонам вдалося відновити контроль над організованою міжнародною злочинністю в регіоні та поступово протидіяти їй. Справа триває і надалі: в жовтні 2025 року в польському місті Шельмент відбувся перший з шести запланованих навчальних

---

¹²² Там само.

курсів для військових, у якому взяли участь офіцери Підляського прикордонного підрозділу й Служби охорони державного кордону при Міністерстві внутрішніх справ Литовської Республіки¹²³.

Сама ж програма «Interreg Lithuania-Poland 2021-2027» являє собою сукупність двосторонніх ініціатив, орієнтованих на поліпшення якості життя населення прикордонних районів Польщі та Литовської Республіки. Вона є продовженням попередніх етапів 2007-2013 і 2014-2020 років, і розповсюджується на такі регіони, як Каунаський, Вільнюський, Маріямпільський, Тауразький та Алітуський повіти, що в Литві, та польські Сувалки, Ломжу, Елк, Ольштин і Білосток. Керуючими органами програми визнано Міністерство фінансів і регіональної політики Республіки Польща та Міністерство внутрішніх справ Литовської Республіки. Секретаріат програми, обов'язком якого є підтримка контактів з бенефіціарами, знаходиться у Вільнюсі¹²⁴.

Як було зазначено в офіційному документі програми, наразі основну проблему для процвітання регіону польсько-литовського прикордоння становить негативна демографічна тенденція і економічна диспропорція між місцевими населеними пунктами. Слабка заселеність територій пояснюється насамперед складними, не дуже сприятливими для життя географічними умовами (густі лісові хащі, розлогі озера та не надто родючі ґрунти), відсутністю потрібної кількості робочих місць на локальному ринку праці та «периферійним ефектом». До того ж на це впливає загроза, яку становить Російська Федерація для Сувалкського коридору — зони, що з'єднує польські Сувалки та Сейни з литовськими Кальварією і Лаздіяєм. Тому діяльність «Interreg Lithuania-Poland 2021-2027» фокусується головним чином на захисті

---

¹²³ Wspólne szkolenia funkcjonariuszy Straży Granicznej z Polski i Litwy. *Podlaski Oddział Straży Granicznej*. 2025. 16 жовт. URL: <https://www.podlaski.strazgraniczna.pl/pod/komenda/fundusze-pomocowe/projekty-w-realizacji/interreg-via/ltpl00353border-guards-joint-a/68419,Wspolne-szkolenia-funkcjonariuszy-Strazy-Granicznej-z-Polski-i-Litwy.html>

¹²⁴ Program Interreg Litwa – Polska 2021-2027 - Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej. *Europejska Współpraca Terytorialna - Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej*. URL: <https://www.ewt.gov.pl/strony/o-programach/programy-interreg-2021-2027/program-interreg-litwa-polska-2021-2027/>

довкілля і добробуту регіону, на розвитку туристичної індустрії і співпраці між локальними організаціями та підприємствами, та на реставрації історичних і культурних пам'яток. Загалом серед пріоритетів програми виділяють наступні: врегулювання відносин між органами місцевого самоврядування, оптимізація й урізноманітнення інтермодальної мобільності, зменшення викидів діоксиду вуглецю в регіоні під час опалювального сезону, розбудова відновлювальних джерел електроенергії, а також збільшення фінансування центрів охорони здоров'я.

На сьогодні основні зусилля учасників програми зосереджені на збереженні природних ресурсів прикордонних земель та їхньої популяризації серед іноземних і місцевих туристів. Зважаючи на це, представники Республіки Польща та Литовської Республіки окреслили види сталого туризму, які можуть допомогти досягти мети. Так, увагу було приділено вітрильному спорту, веслуванню, пішим прогулянкам, велоспорту й оздоровчому туризму. Зокрема вже відомо про проєкт «Велосипедні регіони», цілями якого є проведення інвентаризації декількох існуючих велосипедних маршрутів, оновлення спеціальної розмітки, модернізація дрібної туристичної інфраструктури вздовж доріжок і встановлення нової (лавки, інформаційні таблички, навігаційні позначки, схованки на випадок негоди), та проведення спланованої маркетингової кампанії проєкту¹²⁵.

Аби забезпечити мандрівників зручним і легким доступом до дестинацій, сторони вдалися до активної розбудови дорожньої автомобільної мережі. Йдеться про реконструкцію районних і муніципальних доріг із загальною протяжністю у понад 22 кілометри¹²⁶. Отже, передбачається, що «Interreg

---

¹²⁵ Inauguracja projektu "Rowerowe regiony" - Powiat Hajnowski - Portal gov.pl. *Powiat Hajnowski*. 2026. 6 лют. URL: <https://samorzad.gov.pl/web/powiat-hajnowski/inauguracja-projektu-rowerowe-regiony>

¹²⁶ Remont dróg w powiecie sejneńskim w ramach programu INTERREG - Portal informacyjny województwa podlaskiego – podlaskie.eu. *Portal informacyjny województwa podlaskiego – podlaskie.eu*. 2025. 4 лип. URL: <https://podlaskie.eu/fundusze-eu/remont-drog-w-powiecie-sejnenskim-w-ramach-programu-interreg.html>

Lithuania-Poland 2021-2027» підвищить видимість транскордонної зони як нового туристичного напрямку в Європі¹²⁷.

Слід наголосити на тому, що деякі ініціативи в межах програми є доповнюючими компонентами масштабніших політичних заходів. Приміром, Польща та Литва є членами Стратегії Європейського Союзу для регіону Балтійського моря (EUSBSR), яка опікується питаннями захисту екологічного середовища. У цьому контексті транскордонне співробітництво між Республіками набуває особливого значення, адже через їхню територію протікає кілька взаємопов'язаних між собою річок, що впадають у Балтійське море. Цей факт суттєво збільшує ризик забруднення і отруєння морської екосистеми в разі виникнення надзвичайної ситуації на узбережжях внутрішніх водних ресурсів обох країн. Крім того, озера і річки в Республіці Польща та Литві характеризуються високим вмістом нітратів — усе через надмірне використання добрив і пестицидів на сільськогосподарських угіддях¹²⁸. Тому сторони намагаються координувати практичні дії задля очищення води.

Транскордонне співробітництво Республіки Польща та Литовської Республіки також поширюється і на питання диверсифікації постачання первинних енергоресурсів. Наприклад, у 2022 році було введено в експлуатацію 508-кілометровий польсько-литовський газовий інтерконектор (GIPL), що сполучає північні та східні держави Європейського Союзу з іншими, у такий спосіб дозволяючи сировині надходити до будь-якого замовника¹²⁹. Будівництво газопроводу дало змогу інтегрувати ізольовані від загальної європейської енергосистеми країни — Литву, Естонію, Латвію і Фінляндію — до єдиного ринку ЄС, а також зменшило попит на вугілля у регіоні. Таким чином, інтерконектор «GIPL» цілком відповідає вимогам кліматичної політики і принципам енергетичної безпеки Європейського Союзу.

---

¹²⁷ Protokół z XXII posiedzenia Polsko-Litewskiej Komisji Międzyrządowej ds. Współpracy Transgranicznej w dniach 3-4 czerwca 2024 r.

¹²⁸ Там само.

¹²⁹ Polsko-Litewski gazociąg (GIPL) - Mazowiecki Urząd Wojewódzki w Warszawie - Portal Gov.pl. *Mazowiecki Urząd Wojewódzki w Warszawie*. 2022. 5 трав. URL: <https://www.gov.pl/web/uw-mazowiecki/polsko-litewski-gazociag-gipl>

Отже, з цього випливає, що транскордонне партнерство Польщі та Литви має інституалізований характер і є системним. Його цінність визнається Стратегією польської зовнішньої політики 2026-2030 років. Провідну роль у ньому відіграє Міжурядова польсько-литовська комісія з питань транскордонної співпраці. Таке міждержавне співробітництво охоплює широкий спектр сфер, оскільки обидві Республіки працюють як над створенням спільного регіонального туристичного продукту, так і над розбудовою енергетичної і транспортної інфраструктури (як-от Rail Baltica та Via Baltica), що, безсумнівно, виключно позитивно впливає на підтримання добробуту регіону Центральної та Східної Європи. Водночас, попри великі досягнення, транскордонному партнерству Литви та Польщі притаманні й деякі недоліки на кшталт нерівномірності розвитку прикордонних територій, уповільнення роботи над проєктами через дещо нестабільну безпекову ситуацію і надмірної залежності від фінансування ініціатив Європейським Союзом.

3.3. Основні пріоритети економічного співробітництва Республіки Польща та Литви

Події 2004 року, а саме набуття Республікою Польща та Литовською Республікою членства в Європейському Союзі, суттєво трансформували й видозмінили характер їхнього двостороннього економічного співробітництва. Інтенсивна інтеграція у загальноєвропейський ринок, лібералізація торгівлі, усунення митних бар'єрів і, найголовніше, впорядкування правових внутрішньополітичних стандартів призвели до закріплення статусу Польщі як одного з ключових торговельних партнерів Литви. Відтоді — у період з 2004 по 2022 рік — вартість товарообігу між обома державами зросла більше, ніж у сім разів, а сукупний обсяг польських прямих іноземних інвестицій у Литву сягнув рекордних 1 236 мільйонів євро (для порівняння, раніше, до приєднання цих країн до ЄС, сума ПІІ становила 34 мільйони євро)¹³⁰. Наразі у Стратегії польської зовнішньої політики 2026-2030 років вказано, що між Польщею та

¹³⁰ Brzozowski P., Malarewicz-Jakubów A., Grabowiecki J. "Borders Are Scars of History". Selected Legal and Economic Aspects of Cross-Border Cooperation at the Polish-Lithuanian Borderland. *Studies in Logic, Grammar and Rhetoric*. 2025. Vol. 70, no. 1. P. 977–1001.

балтійськими країнами існує великий потенціал розвитку економічних відносин¹³¹. Варто також зазначити і на тому, що Литва є своєрідним економічним мостом між Польщею й іншими державами Балтії, адже саме через її територію пролягають численні транспортні зв'язки, що сполучають Східну Європу з Центральною.

Договірно-правова підвалина польсько-литовського економічного співробітництва почала формуватися ще у 1990, коли у вересні 1992 року урядами було підписано Угоду про взаємну підтримку і захист інвестицій, а у 1994 — Договір про дружні відносини і добросусідське партнерство. Сучасна ж співпраця головно ґрунтується на засадах єдиного ринку Європейського Союзу, діяльності Польсько-литовської торгової палати і щорічного заходу Polish Business Awards, та Стратегії польської зовнішньої політики 2026-2030 років. Базуючись на інформації, викладеній в останньому документі, серед основних пріоритетів такого партнерства можна виділити наступні: розвиток транспортно-логістичних коридорів, як-от Via Baltica, Rail Baltica і Via Carpatia, поглиблення міждержавної енергетичної інтеграції, збільшення кількості інвестицій, розширення товарообігу, а також консолідація економічних потужностей прикордонних зон. Крім того, сьогодні, під впливом нових геополітичних викликів та інформаційно-технологічних інновацій, співробітництво поступово переорієнтовується на сферу новаторської економіки, яка визначатиме його стратегічну значущість у довгостроковій перспективі.

Отже, спираючись на вище наведені пріоритети, спочатку слід проаналізувати торговельно-економічний та інвестиційний виміри партнерства між Республікою Польща і Литвою. Масштабних змін товарообіг між Литовською Республікою і Польщею зазнав у 2014 році. До анексії Кримського півострову Російська Федерація була основним торговельним партнером Литви: понад 19% литовського експорту припадало саме на російський ринок.

---

¹³¹ Strategia polskiej polityki zagranicznej na lata 2026-2030. *Ministerstwo Spraw Zagranicznych*. URL: <https://www.gov.pl/web/dyplomacja/strategia-polskiej-polityki-zagranicznej-na-lata-2026--2030>

Втім, через запровадження урядом Росії контрсанкцій проти Європейського Союзу Литва була змушена переорієнтувати зовнішні ринки збуту, адже вона втратила змогу постачати свою харчову продукцію до цієї країни. Новим таким клієнтом стала Республіка Польща, внаслідок чого за наступні чотири роки торговельний оборот між обома державами виріс більше, ніж на 50%¹³². Отож станом на сьогодні Польща імпортує з Литви сільськогосподарську продукцію (зокрема пшеницю та суміші з неї), меблі й вироби з деревини, фармацевтичні вироби, мінеральні продукти (нафтові олії та олії, отримані з бітумінозних мінералів (окрім сирих)), пластмаси, електроенергію, легкові автомобілі, продукти хімічної та металургійної промисловості.

В 2023 році Литовська Республіка посіла друге місце серед усіх держав-імпортерів польських продуктів. Структуру експорту польських товарів до Литви переважно складають мінеральні продукти (нафтові олії та олії, отримані з бітумінозних мінералів), залізо, сталь, сільськогосподарські й харчові продукти, легкові автомобілі й інші моторні транспортні засоби, трактори, природний газ та інші газоподібні вуглеводні, пластмаси й вироби з них, а також ліки, що складаються зі змішаних чи не змішаних продуктів для терапевтичного або ж профілактичного застосування¹³³. У 2021-2022 роках додатково спостерігалось певне збільшення постачання електроенергії з Польщі до Литви: вартість таких послуг зросла з 0,4 мільярдів євро до 0,6 мільярдів¹³⁴. Загалом з 2004 по 2022 рік частка польських товарів у структурі імпорту Литви виросла з 7,7% до 11,7%¹³⁵.

---

¹³² Brzozowski P., Malarewicz-Jakubów A., Grabowiecki J. "Borders Are Scars of History". Selected Legal and Economic Aspects of Cross-Border Cooperation at the Polish-Lithuanian Borderland. *Studies in Logic, Grammar and Rhetoric*. 2025. Vol. 70, no. 1. С. 987.

¹³³ Platforma Wsparcia Eksportu PKO Banku Polskiego. *Platforma Wsparcia Eksportu PKO Banku Polskiego*. URL: <https://wspieramyeksport.pl/znajdz-rynki-eksportowe/lt/litwa>

¹³⁴ Polska kluczowym partnerem gospodarczym Litwy. Instytut Europy Środkowej. *Instytut Europy Środkowej*. 2024. 26 лют. URL: <https://ies.lublin.pl/komentarze/kies-1062/>

¹³⁵ Там само.

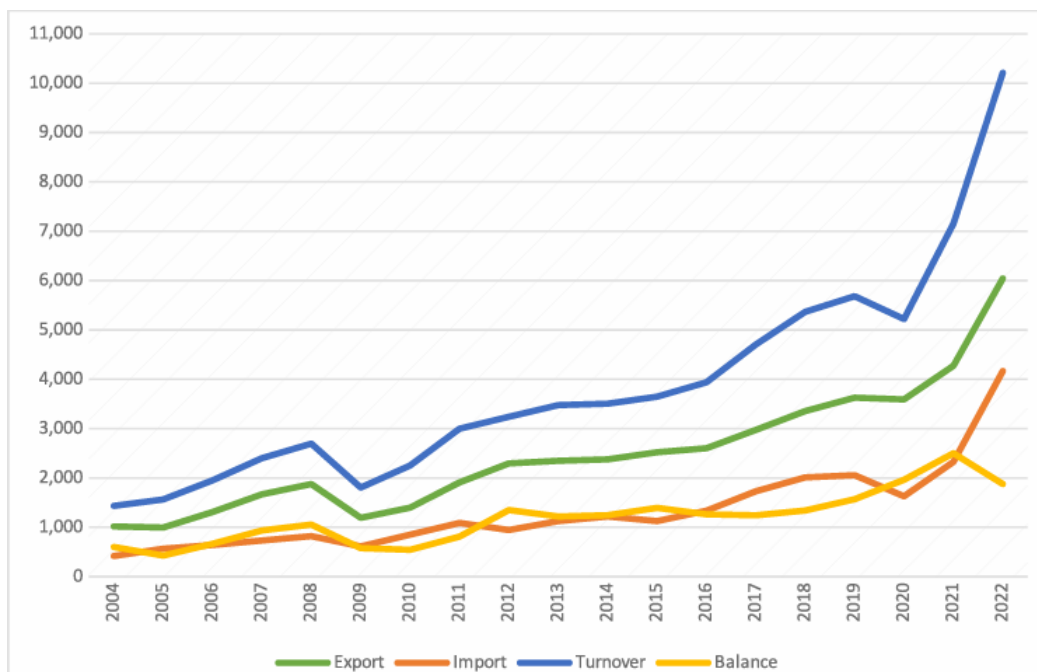

Рис. 3.1. Торгівля між Польщею і Литвою: баланс і оборот за період з 2004 по 2022 рік (у тисячах євро)¹³⁶

Важливою складовою торговельно-економічного виміру співробітництва Республіки Польща та Литви є торгівля послугами, у якій остання відзначилась помітним профіцитом. Оскільки Литовська Республіка є лідером з надання цифрових (ІТ) і бізнес-послуг у Балтійському регіоні, польська сторона зацікавлена розвивати з нею тісну співпрацю у цьому напрямку. У 2021 році загальна вартість торгівлі послугами між державами досягла 1,5 мільярдів євро, а домінуючими в цій сфері стали транспортні послуги — передусім ті, що пов'язані з транспортуванням товарів¹³⁷. Йдеться як про автомобільні і вантажні перевезення, так і про корабельні, адже порт міста Клайпеда, що в Литві, є невід'ємним елементом усього логістичного ланцюгу Балтійського моря, до якого також залучена і Польща.

Інвестиційному виміру польсько-литовського економічного партнерства, як і торговельному, притаманна надзвичайна динамічність. Станом на кінець

¹³⁶ Brzozowski P., Malarewicz-Jakubów A., Grabowiecki J. "Borders Are Scars of History". Selected Legal and Economic Aspects of Cross-Border Cooperation at the Polish-Lithuanian Borderland. *Studies in Logic, Grammar and Rhetoric*. 2025. Vol. 70, no. 1. С. 986.

¹³⁷ Polska kluczowym partnerem gospodarczym Litwy. Instytut Europy Środkowej. *Instytut Europy Środkowej*. 2024. 26 лют. URL: <https://ies.lublin.pl/komentarze/kies-1062/>

2024 року обсяг польських ПІІ в Литву становив 1 380 мільйонів євро¹³⁸. Цей здобуток робить Республіку десятим найбільшим інвестором на внутрішньому ринку її балтійського сусіда. Провідним польським інвестором у Литовській Республіці є найпотужніший у Польщі енергетичний концерн «Orlen», який ще у 2006 році став єдиним власником нафтопереробного заводу у литовському місті Мажейкяй¹³⁹. Також помітною є діяльність таких польських компаній, як страхове підприємство «PZU», виробник скляних ємностей «Warta Glass», виробник кабелів високої і надвисокої напруги «Tele-Fonika Kable», дистриб'ютор автомобільних частин «Inter Cars» та ІТ-компанія «Sygnity»¹⁴⁰. Натомість, згідно з даними Центрального статистичного управління Польщі, станом на кінець 2024 року на польському ринку було зареєстровано 388 литовських компаній¹⁴¹. Серед них — енергетична компанія «Ignitis Group», яка побудувала вітрову електростанцію у Поморському воєводстві, міжнародний холдинг «Modus Group», що спеціалізується на відновлювальних джерелах енергії (обидва проекти цілком відповідають пріоритету поглиблення міждержавної енергетичної інтеграції), група компаній з роздрібною торгівлю «Maxima Grupė», що володіє польською мережею магазинів «Stokrotka», та підприємство з постачання аеропортових послуг «Avia Solutions Group». Загальна ж сума литовських інвестицій у Польщу зросла з абсолютно негативного значення у 2004 році до 556 мільйонів євро у 2022¹⁴². У 2024 році сума сягнула 843,5 мільйонів євро¹⁴³.

В контексті наступного пріоритету, а саме запровадження інформаційно-технологічних інновацій, слід розглянути «Литовський інноваційний простір»,

---

¹³⁸ Litwa (Republika Litewska). Informacja o sytuacji gospodarczej i stosunkach gospodarczych z Polską. *Ministerstwo Rozwoju i Technologii*. 2026. С. 1-7.

¹³⁹ Brzozowski P., Malarewicz-Jakubów A., Grabowiecki J. “Borders Are Scars of History”. Selected Legal and Economic Aspects of Cross-Border Cooperation at the Polish-Lithuanian Borderland. *Studies in Logic, Grammar and Rhetoric*. 2025. Vol. 70, no. 1. С. 983.

¹⁴⁰ Там само. С. 983.

¹⁴¹ Litwa (Republika Litewska). Informacja o sytuacji gospodarczej i stosunkach gospodarczych z Polską. *Ministerstwo Rozwoju i Technologii*. 2026. С. 4.

¹⁴² Polska kluczowym partnerem gospodarczym Litwy. Instytut Europy Środkowej. *Instytut Europy Środkowej*. 2024. 26 лют. URL: <https://ies.lublin.pl/komentarze/kies-1062/>

¹⁴³ Litwa (Republika Litewska). Informacja o sytuacji gospodarczej i stosunkach gospodarczych z Polską. *Ministerstwo Rozwoju i Technologii*. 2026. С. 5.

який являє собою мережу інноваційних центрів у Литві. Як відомо, Польща та Литовська Республіка є державами з доволі розвинутими технологічними екосистемами: у 2024 році вони посіли 39 і 35 місце у рейтингу Глобального інноваційного індексу¹⁴⁴. Всього до цього списку входять 133 країни. Завдяки такому успіху та ідентичному прагненню обох держав до подальшого розвитку в цій сфері, у жовтні 2024 року в посольстві Литовської Республіки у Варшаві було відкрито офіційну установу «Литовського інноваційного простору», покликану підтримувати діалог між представниками польського і литовського бізнесу та науки¹⁴⁵. Наступного року литовський посол відвідав захід «Інноваційний міст Литва-Польща», на якому сторони обмінялися своїм досвідом і новими відкриттями у галузі інформаційно-комунікаційних технологій та зеленої енергетики. Було визнано, що схожий формат співробітництва допомагає обом Республікам швидко й водночас послідовно пристосуватися до сучасних геополітичних та економічних викликів. Раніше на безумовній важливості такої адаптації наголошував колишній Міністр розвитку та технологій Польщі Вальдемар Буда. Під час своєї зустрічі з Міністеркою розвитку та технологій Литви у 2023 році він заявив, що двостороннє партнерство між Республікою Польща та Литовською Республікою в межах інновацій хоч і вирізняється інтенсивністю, та має певні прогалини й потребує подальшої інтенсифікації.

Ще один пріоритет, який фактично є стратегічним як для Польщі, так і для Литви — це розвиток транспортно-логістичних коридорів у регіоні. Він реалізується завдяки діяльності міжнародної економічної, енергетичної та інфраструктурної «Ініціативи трьох морів». Тримор'я забезпечує дванадцять європейських держав, розташованих поміж Балтійським, Чорним і Адріатичним морями, платформою для спільного й постійного діалогу, присвяченого питанням розбудови транспортно-логістичної інфраструктури — зокрема вже

---

¹⁴⁴ Nowe wymiary współpracy polsko-litewskiej: zaawansowane technologie dla bezpieczeństwa i innowacyjna gospodarka. Instytut Europy Środkowej. *Instytut Europy Środkowej*. 2024. 2 груд. URL: <https://ies.lublin.pl/komentarze/nowe-wymiary-wspolpracy-polsko-litewskiej-zaawansowane-technologie-dla-bezpieczenstwa-i-innowacyjna-gospodarka/>

¹⁴⁵ Там само.

раніше згаданих Via Baltica та Rail Baltica. Проте найвизначнішим інфраструктурним проектом Ініціативи трьох морів є Via Carpatia — масштабна транс'європейська швидкісна автомагістраль, що має сполучити Північ і Південь Європейського Союзу та інтегрувати дорожні системи країн-членів Тримор'я. Станом на квітень 2026 року більша частина шляху на території Польщі вже є добудованою. Наразі триває робота з будівництва ділянки траси S19 в Люблінському воєводстві. Литовська Республіка, своєю чергою, продовжує модернізувати вже готові частини маршруту.

Тримор'я також охоплює й інший пріоритет польсько-литовського економічного співробітництва, а саме поглиблення міждержавної енергетичної інтеграції. Так, наприклад, у польському порту в місті Свіноуйсьце працює морський термінал імені президента Леха Качинського, призначений для перевалки та регазифікації зрідженого природного газу, поставленого з країн Близького Сходу, Норвегії та США. Через цей термінал також надходить сировина і з північного газопроводу «Baltic Pipe» — міжнародного проекту, створеного для захисту енергетичних інтересів Європейського Союзу. Варто зазначити, що інтерконектор «Baltic Pipe» має надзвичайно важливе значення для регіону Центрально-Східної Європи, адже він дозволяє зменшити залежність держав-членів ЄС від російської нафти та газу. Оскільки в Стратегії польської зовнішньої політики 2026-2030 років визначено, що «Республіка Польща зацікавлена у здобутті Європейським Союзом енергетичної незалежності в сфері критично важливих сировинних матеріалів, а також у розвитку передових технологій, які забезпечують належну енергетичну трансформацію»¹⁴⁶, можна дійти висновку, що «Baltic Pipe» цілком задовольняє зовнішньополітичні інтереси Республіки.

Транскордонне співробітництво Литовської Республіки та Польщі є оригінальним інструментом для реалізації пріоритету консолідації економічних потужностей прикордонних територій. Так, відомо, що у польській

¹⁴⁶ Strategia polskiej polityki zagranicznej na lata 2026-2030. *Ministerstwo Spraw Zagranicznych*. URL: <https://www.gov.pl/web/dyplomacja/strategia-polskiej-polityki-zagranicznej-na-lata-2026--2030>

прикордонній зоні значну роль у діяльності комерційних підприємств відіграє литовський компонент. Яскравим прикладом може слугувати Підляське воєводство, яке межує з Литвою і де знаходиться друга за величиною (після Мазовецького воєводства) частка компаній з литовським капіталом¹⁴⁷. У зв'язку з активним будівництвом і розвитком транс'європейської автомагістральної мережі (як-от Via Carpatia, Via Baltica і Rail Baltica), підприємства, що діють на цих територіях, зосереджені головно на веденні бізнесу, дотичного до транспортної інфраструктури. Втім, нещодавно було прийнято рішення не обмежуватися виключно автомобільними та залізничними шляхами: на початку 2026 року Міністр економіки та інновацій Литовської Республіки Едвінас Грікшас запропонував Польщі створити спільну економічну зону в місті Капчяместіс поблизу Сувалкського коридору. За його словами, вона зможе забезпечити прикордонний регіон більшою кількістю робочих місць. Польська сторона, своєю чергою, позитивно відреагувала на таку ініціативу: наразі уряд Республіки проводить аналітичні консультації, на яких розглядаються можливості впровадження потрібних для втілення проекту заходів.

Таким чином, можна дійти висновку, що сучасний етап економічного співробітництва Республіки Польща та Литовської Республіки характеризується помітною динамічністю та високим рівнем залучення інвестицій. Майбутнє партнерства безпосередньо визнано важливим для Польщі в Стратегії її зовнішньої політики 2026-2030 років. На сьогодні польська сторона є одним з провідних торговельних партнерів Литви, що підтверджується збільшенням її частки в структурі литовського імпорту. Основними пріоритетами співпраці є розвиток транспортно-логістичних коридорів, поглиблення міждержавної енергетичної інтеграції, збільшення кількості інвестицій, зміцнення партнерства в інноваційній галузі, розширення товарообігу, а також консолідація економічних потужностей прикордонних зон. Економічне співробітництво Литви та Польщі здійснюється як на

---

¹⁴⁷ Brzozowski P., Malarewicz-Jakubów A., Grabowiecki J. Borders Are Scars of History. Selected Legal and Economic Aspects of Cross-Border Cooperation at the Polish-Lithuanian Borderland. *Studies in Logic, Grammar and Rhetoric*. 2025. Vol. 70, no. 1. С. 993.

двосторонньому рівні, так і на багатосторонньому — обидві держави взаємодіють у межах Ініціативи трьох морів, яка передбачає реалізацію масштабних транспортних та енергетичних проєктів. Серед таких проєктів найважливішим є газопровід «Baltic Pipe», що допомагає Республіці Польща та Литві формувати інтегрований і незалежний від Російської Федерації енергетичний ринок у регіоні. Крім того, польсько-литовська економічна співпраця підкріплюється транскордонним партнерством, якому притаманний поступове впровадження спільних підприємницьких ініціатив.

ВИСНОВКИ

У результаті дослідження було детально проаналізовано роль та місце Литовської Республіки й України в системі зовнішньополітичних пріоритетів Республіки Польща, а також визначено вектори їхнього співробітництва. Було встановлено, що за останні десятиліття Польща здобула статус основного політичного та економічного партнера України та Литви, а сам характер співпраці набув стратегічних ознак. Це засвідчує помітна зміна політичних позицій Литви та України в Стратегіях зовнішньої політики Республіки Польща: якщо у 2017-2021 роках партнерство визнавалося «пріоритетним» і було зосереджено в основному на розвитку регіонального співробітництва та взаємодії у межах європейських і євроатлантичних структур, то Стратегія 2026-2030 років передбачає повну трансформацію взаємовідносин і піднесення їхньої значущості до стратегічного рівня. У ній Україна визнається ключовим елементом регіональної безпеки та одним з головних стратегічних партнерів Польщі у протидії російській агресії. Водночас Литовська Республіка набула статусу важливого союзника Республіки Польща в межах оновлених безпекових ініціатив та співпраці в межах НАТО та ЄС. Наразі партнерству між зазначеними державами передусім притаманна надзвичайна динамічність та помітне розширення сфер і форматів співробітництва.

У межах першого завдання було *досліджено стан наукової розробки проблеми та сформовано теоретико-методологічний базис для вивчення зовнішньополітичних пріоритетів Республіки Польща*. Було встановлено, що ця тематика є досить популярною як серед вітчизняних, так і серед іноземних дослідників. Разом із тим, питання ключових векторів співпраці між країнами в контексті геополітичних змін залишаються малодослідженими. Було також сформовано теоретико-методологічну базу дослідження, яка сприяла комплексному аналізу зовнішньополітичних пріоритетів Польщі та особливостей їх реалізації.

У процесі дослідження *економічного та енергетичного виміру співпраці між Республікою Польща та Україною* було виявлено, що партнерство зазнало

істотних трансформацій. Обґрунтовано, що сучасні економічні відносини базуються на трьох ключових чинниках: 1) торговельно-інвестиційний та логістичний фактор: на основі статистичних даних продемонстровано якісний стрибок у торговельних відносинах. Якщо у 2014 році польський експорт в Україну становив 3,1 млрд євро, а імпорт українських товарів до Польщі – 1,7 млрд євро, то вже у 2024 році ці показники зросли до 11,8 млрд євро та 4,4 млрд євро відповідно. Цей чинник доповнюється високим рівнем інвестиційної залученості, активною транспортно-логістичною взаємодією та розвиненим прикордонним співробітництвом. 2) Транзитний потенціал: територіальна близькість держав забезпечує їх вигідними транзитними можливостями. Оскільки Україна виступає логістичним хабом, що сполучає ринки Азії та Європейського Союзу, Варшава стратегічно зацікавлена у підтримці стабільних економічних зв'язків із Києвом для забезпечення безперервної торгівлі. 3) Міграційний фактор: після початку повномасштабної війни до Республіки Польща виїхало приблизно 977 тисяч українських громадян, частина з яких становлять вагомий сегмент робочої сили в країні.

Було з'ясовано, що діяльність різноманітних спеціалізованих інституцій (зокрема Польсько-української господарської палати, Українського Бізнес Центру та Польського Бізнес Центру), а також бізнес-платформ (Дія Бізнес, Міжнародний форум «Польсько-українські бізнес-дні», Балтійський бізнес-форум, Європейський економічний конгрес), позитивно впливає на підтримання і розвиток партнерства. Попри триваючу війну, сторони й надалі шукають можливості розширювати контакти між своїми підприємствами. Польські власники бізнесу мають на меті інвестувати у відбудову України й вважають цей напрямок доволі перспективним і прибутковим.

Серед проблем економічного співробітництва Польщі та України варто зазначити недостатню ефективність роботи контрольно-пропускних пунктів, яка ускладнює і уповільнює процес вантажних перевезень; конкуренцію на європейському ринку та зіткнення національних економічних інтересів на ньому.

У контексті аналізу енергетичного виміру було визначено, що енергетичне партнерство між двома державами має здебільшого позитивний характер. Перші спільні проекти були започатковані в 1990 та 2000 роках, проте більшість з них зазнали невдачі. Натомість сучасний стан двостороннього енергетичного співробітництва характеризується інтенсивністю. Важливим чинником у ньому є спільна зацікавленість Польщі та України в зміцненні енергетичної безпеки регіону, подальшій диверсифікації джерел енергопостачання та зменшенні й повній відмові від російських енергоресурсів. Крім того, Республіка Польща відіграє невід'ємну роль у постачанні допомоги для України для боротьби з енергетичною кризою, спричиненою російськими ракетними обстрілами. Таке прагнення було затверджено документом про завдання зовнішньої політики Польщі в 2024 році. Польські та українські підприємства співпрацюють у сферах транспортування газу і розвитку атомної енергетичної інфраструктури. Республіка Польща активно залучає українських фахівців з ядерної енергетики до консультацій, пов'язаних із побудовою першої АЕС на території держави. Вона також постачає Україні американський ЗПГ.

Важливими для належної реалізації енергетичної співпраці є такі проекти, як інтерконектор Хмельницька АЕС-Ряшів, лінія електропередач Замостя-Добротвір, а також співробітництво між енергетичними групами Unimot (Польща) та Eсо-Optima (Україна), які мають на меті побудувати мережу фотоелектричних систем на території України. Разом із тим є потреба у модернізації транскордонної енергетичної інфраструктури, яка могла б допомогти безперешкодно імпортувати та експортувати електроенергію у більшому обсязі.

У процесі визначення основних напрямів військово-політичного співробітництва та обсягів безпекової допомоги Польщі Україні в умовах російсько-української війни було виявлено наступні напрями співпраці: безпосередня дипломатична, військова та гуманітарна підтримка України, проведення спільних військових навчань на території Польщі згідно зі

стандартами НАТО, а також спільна координація безпекової політики в регіоні в межах Люблінського трикутника.

Було встановлено, що Польща є ключовим логістичним хабом для постачання військової допомоги Україні: 90% техніки проходить через її територію, зокрема через аеропорт Ряшів-Ясьонка. Польща також стала ініціатором створення танкової коаліції, організатором багатьох навчань для українських військових і передала Україні військову допомогу загальною вартістю у 3,5 мільйони євро.

Було також з'ясовано, що після 2022 року двостороннє оборонне партнерство набуло стратегічних ознак. Під час аналізу зовнішньополітичних стратегій Республіки Польща було виявлено, що польський уряд розглядає підтримку України як спосіб забезпечити собі політичну та безпекову стабільність. В 2024 році головним зовнішньополітичним і національним інтересом Польщі було утримання РФ якнайдалі від своїх державних кордонів. На сьогодні у польсько-українській співпраці діє принцип «без вільної України немає вільної Польщі», а в 2025 році Міністр закордонних справ Польщі Радослав Сікорський визнав закінчення війни в Україні пріоритетом польської зовнішньої політики, від якої залежить безпека країни.

У межах четвертого завдання *було розкрито зміст стратегічного партнерства Польщі та Литви*. З'ясовано, що йому притаманний високий рівень інституціоналізації, багатовекторність і передусім яскраво виражена зосередженість на військовому співробітництві. Останнє особливо інтенсифікувалося після анексії Російською Федерацією територій України в 2014 році та початку повномасштабної війни у 2022. Було з'ясовано, що важливу роль у польсько-литовському оборонному співробітництві відіграє саме Республіка Польща, оскільки вона має значно потужніший військовий потенціал та розвинену оборонну інфраструктуру. У зв'язку з цим Польща вважається одним із ключових гарантів безпеки Балтійського регіону. Вона разом з Литвою бере активну участь у зміцненні обороноздатності Східного флангу НАТО та у посиленні захисту Сувальського коридору – стратегічного

об'єкту обох держав. Крім того, обидві країни регулярно співпрацюють в межах військових навчань Альянсу, як-от Saber Strike, Iron Defender, Noble Jump та Valtops. Невід'ємним елементом партнерства також є спільна протидія гібридним та кіберзагрозам.

Згідно зі Стратегією зовнішньої політики Польщі на 2026-2030 роки ще одним пріоритетним напрямом співпраці з Литвою є транскордонне партнерство, що охоплює доволі широкий спектр галузей: культурну, гуманітарну, оборонну, економічну, природоохоронну та інфраструктурну. Таке співробітництво координується програмою, визначеною в межах ініціативи «Interreg Poland-Lithuania 2021-2027».

Було встановлено, що стратегічним напрямом є також економічне співробітництво. На сьогодні Польща є найбільшим торговельним партнером Литовської Республіки. Це насамперед підтверджується стабільним зростанням польської частки в структурі литовського імпорту (відомо, що з 2004 по 2022 рік частка польських товарів виросла з 7,7% до 11,7%) та високими інвестиційними потоками (у 2024 році обсяг польських ПІІ в Литву сягнув 1 380 мільйонів євро, а обсяг литовських ПІІ в Польщу – 843,5 мільйонів євро).

У межах останнього завдання було *визначено ключові напрями енергетичної та інфраструктурної співпраці Польщі та Литви*. Обидві держави беруть активну участь у стратегічних проєктах Ініціативи трьох морів, пов'язаних із розвитком транспортної та енергетичної інфраструктури в регіоні Центрально-Східної Європи. Серед них: інтерконектор Baltic Pipe, залізничне сполучення Rail Baltica та автомобільний маршрут Via Baltica, а також Via Carpatia – масштабна транс'європейська швидкісна автомагістраль, що має сполучити Північ і Південь Європейського Союзу. Особливе значення мають саме Via Baltica та Rail Baltica, адже вони належать до ініціативи Європейського Союзу з розширення TEN-T, та сприяють підвищенню транспортної мобільності та економічній інтеграції між польськими та литовськими прикордонними регіонами.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1) Стратегічні та офіційні документи уряду Республіки Польща:

1. Informacja ministra spraw zagranicznych o zadaniach polskiej polityki zagranicznej w 2024 roku. *Ministerstwo spraw zagranicznych*. 2024. 25 квітн. С. 1-29. URL: <https://www.gov.pl/web/libia/informacja-ministra-spraw-zagranicznych-o-zadaniach-polskiej-polityki-zagranicznej-w-2024-r>
2. Polska pomoc Ukrainie 2022-2023. Rada do spraw współpracy z Ukrainą. *Kancelaria Prezesa Rady Ministrów*. Вересень 2025. С. 1-84.
3. Strategia polskiej polityki zagranicznej 2017-2021. *Ministerstwo spraw zagranicznych*. URL: <https://www.gov.pl/attachment/8196524f-687b-40e6-aca8-82c53ff8e6db>
4. Strategia polskiej polityki zagranicznej na lata 2026-2030. *Ministerstwo Spraw Zagranicznych*. URL: <https://www.gov.pl/web/dyplomacja/strategia-polskiej-polityki-zagranicznej-na-lata-2026--2030>

2) Матеріали офіційних веб-сайтів державних установ:

5. Інтеграція у європейську електромережу ENTSO-E. *Міністерство енергетики України*. URL: <https://mev.gov.ua/reforma/intehratsiya-u-ievropeysku-elektromerezhu-entso-e>
6. Співпраця України і Польщі у розвитку стійкої енергетики важлива для європейської безпеки. *Міністерство енергетики України*. 2023. 9 жовт. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/spivpratsia-ukrainy-i-polshchi-u-rozvytku-stiikoi-enerhetyky-vazhlyva-dlia-ievropeiskoi-bezpeky>
7. Україна отримала першу у 2026 році партію американського LNG. *Міністерство енергетики України*. 2026. 11 лют. URL: <https://mev.gov.ua/novyna/ukrayina-otrymala-pershu-u-2026-rotsi-partiyu-amerykansko-ho-Ing>
8. Україна отримала статус партнера-учасника Ініціативи Тримор'я. *Посольство України в Республіці Польща*. 2022. 21 черв. URL: <https://poland.mfa.gov.ua/news/ukrayina-otrymala-status-partnera-uchasnika-initsiativi-trimorya>

9. Україна та Європейський Союз продовжили «транспортний безвіз». *Міністерство розвитку громад та територій України*. 2025. 25 верес. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/ukraina-ta-ieuropeiskyi-soiuz-prodovzhyly-transportnyi-bezviz>
10. Federation of Exercises codenamed IRON DEFENDER-25 - One Goal, Many Forces, Shared Readiness - Ministry of National Defence - Gov.pl website. *Ministry of National Defence*. 2025. 26 серп. URL: <https://www.gov.pl/web/national-defence/federation-of-exercises-codenamed-iron-defender-25--one-goal-many-forces-shared-readiness>
11. Inauguracja projektu "Rowerowe regiony" - Powiat Hajnowski - *Portal gov.pl. Powiat Hajnowski*. 2026. 6 лют. URL: <https://samorzad.gov.pl/web/powiat-hajnowski/inauguracja-projektu-rowerowe-regiony>
12. Litwa (Republika Litewska). Informacja o sytuacji gospodarczej i stosunkach gospodarczych z Polską. *Ministerstwo Rozwoju i Technologii*. 2026. С. 1-7. URL: file:///D:/Downloads/Litwa_-_notatka_2025.pdf
13. Ministrowie obrony Polski i Litwy o ścisłej współpracy w ramach Tarczy Wschód i Bałtyckiej Linii Obrony - Ministerstwo Obrony Narodowej - Portal Gov.pl. *Ministerstwo Obrony Narodowej*. 2025. 13 берез. URL: <https://www.gov.pl/web/obrona-narodowa/ministrowie-obrony-polski-i-litwy-o-scislej-wspolpracy-w-ramach-tarczy-wschod-i-baltyckiej-linii-obrony>
14. Polska i Litwa zacieśniają współpracę w zakresie sztucznej inteligencji - Ministerstwo Cyfryzacji - Portal Gov.pl. *Ministerstwo Cyfryzacji*. 2026. 26 січ. URL: <https://www.gov.pl/web/cyfryzacja/polska-i-litwa-zaciesniaja-wspolprace-w-zakresie-sztucznej-inteligencji>
15. Polska pomoc dla Ukrainy. *Oficjalna strona Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej*. 2025. 23 лют. URL: <https://www.prezydent.pl/kancelaria/archiwum/andrzej-duda/aktualnosci/wydarzenia/polska-pomoc-dla-ukrainy-plen,93620>
16. Polsko-litewska współpraca na rzecz bezpieczeństwa regionu - Ministerstwo Obrony Narodowej - Portal Gov.pl. *Ministerstwo Obrony Narodowej*. 2025. 13

- безпеч. URL: <https://www.gov.pl/web/obrona-narodowa/ministrowie-obrony-polski-i-litwy-o-scislej-wspolpracy-w-ramach-tarczy-wschod-i-baltyckiej-linii-obrony>
17. Polsko-Litewski gazociąg (GIPL) - Mazowiecki Urząd Wojewódzki w Warszawie - Portal Gov.pl. *Mazowiecki Urząd Wojewódzki w Warszawie*. 2022. 5 трав. URL: <https://www.gov.pl/web/uw-mazowiecki/polsko-litewski-gazociag-gipl>
18. Portal Gov.pl. *Gov.pl*. URL: <https://www.gov.pl/>
19. Program polskiej energetyki jądrowej - Polski Atom - Portal Gov.pl. *Polski Atom*. URL: <https://www.gov.pl/web/polski-atom/program-polskiej-energetyki-jadrowej>
20. Representatives of the Lublin Triangle agree to strengthen cooperation to tackle disinformation. *Ministry of Foreign Affairs of the Republic of Lithuania*. 2021. 13 груд. URL: <https://www.urm.lt/en/news/928/representatives-of-the-lublin-triangle-agree-to-strengthen-cooperation-to-tackle-disinformation:34830>
21. Wspólne szkolenia funkcjonariuszy Straży Granicznej z Polski i Litwy. *Podlaski Oddział Straży Granicznej*. 2025. 16 жовт. URL: <https://www.podlaski.strazgraniczna.pl/pod/komenda/fundusze-pomocowe/projekty-w-realizacji/interreg-via/ltpl00353border-guards-joint-a/68419,Wspolne-szkolenia-funkcjonariuszy-Strazy-Granicznej-z-Polski-i-Litwy.html>

3) Матеріали урядових та неурядових інституцій:

22. Звіт про діяльність Польсько-української господарчої палати 2019-2023. Варшава : Polsko-Ukraińska Izba Gospodarcza, 2023. 59 с. URL: <https://pol-ukr.com/wp-content/uploads/%D0%97%D0%B2%D1%96%D1%82-%D0%B4%D1%96%D1%8F%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%BE%D1%81%D1%82%D1%96-2019-2023-1.pdf>
23. Меморандум про підсумки дискусії на другому круглому столі Форуму енергетики та клімату ZPP. 2023. С. 1-17. URL: <https://zpp.net.pl/wp-content/uploads/2023/03/01.03.2023-%D0%90%D1%82%D0%BE%D0%BC>

[%D0%BD%D0%B0-%D0%B5%D0%BD](#)

[%D0%B5%D1%80%D0%B3%D0%B5%D1%82%D0%B8%D0%BA](#)

[%D0%B0-%E2%80%93-%D0%B4%D0%BE](#)

[%D1%81%D0%B2%D1%96%D0%B4-%D0%A3%D0%BA](#)

[%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D0%B8-%D0%B4%D0%BB](#)

[%D1%8F-%D0%9F%D0%BE%D0%BB%D1%8C%D1%89%D1%96..pdf](#)

24. Program Interreg Litwa – Polska 2021-2027 - Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej. *Europejska Współpraca Terytorialna - Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej*. URL: <https://www.ewt.gov.pl/strony/o-programach/programy-interreg-2021-2027/program-interreg-litwa-polska-2021-2027/>

25. Protokół z XXII posiedzenia Polsko-Litewskiej Komisji Międzyrządowej ds. Współpracy Transgranicznej w dniach 3-4 czerwca 2024 r. URL: [file:///D:/Downloads/Protokol_z_XXII_posiedzenia_Polsko-Litewskiej_Komisji_Miedzyrz%C4%85dowej_wersja_dost%C4%99pna_%20\(3\).pdf](file:///D:/Downloads/Protokol_z_XXII_posiedzenia_Polsko-Litewskiej_Komisji_Miedzyrz%C4%85dowej_wersja_dost%C4%99pna_%20(3).pdf)

26. Statut polsko-litewskiej komisji międzyrządowej do spraw współpracy transgranicznej. URL: <https://www.gov.pl/web/mswia/litwa>

27. [Raport] Ukraińska droga do Unii Europejskiej. Polskie doświadczenia. Sektor energetyczny - Warsaw Enterprise Institute. *Warsaw Enterprise Institute*. 2024. 25 лип. URL: <https://wei.org.pl/2024/aktualnosci/admin/raport-ukrainska-droga-do-unii-europejskiej-polskie-doswiadczenia-sektor-energetyczny/>

4) Матеріали веб-сайтів державних і недержавних організацій та ініціатив:

28. Інформація про Палату – Польсько-Українська Господарча Палата. *Polsko-Ukraińska Izba Gospodarcza – Supporting business relations in Poland and Ukraine*. URL: <https://pol-ukr.com/uk/informacje-o-izbie/>

29. DTEK Group enters Polish renewables market to build the first large-scale battery storage project in the country. 2024. 27 берез. URL:

- <https://dtek.com/en/media-center/news/dtek-group-enters-polish-renewables-market-to-build-the-first-large-scale-battery-storage-project-in-the-country/>
30. EGTC PLCFA Poland-Lithuania – European Grouping of Territorial Cooperation «Polish-Lithuanian Cross-border Functional Area». *EGTC PLCFA Poland-Lithuania – European Grouping of Territorial Cooperation «Polish-Lithuanian Cross-border Functional Area»*. URL: <https://egtc-polska-lietuva.eu/#:~:text=Empowering%20Evidence-Based%20Cross-border%20Development.%20The%20European%20Grouping,integration,%20and%20social%20cohesion%20across%20national%20borders.>
31. ERU отримала ліцензії в Польщі. *ERU - Energy Resources of Ukraine*. 2023. 21 листоп. URL: https://eru.com.ua/ua/press_centr/news/eru_was_licensed_in_poland/
32. Historia. *Strona główna pl.* URL: <https://litpolukrbrig.wp.mil.pl/tradycje/historia/>
33. PGNiG та ЕРУ розпочнуть спільні розвідувальні та видобувні роботи в Україні. *ERU - Energy Resources of Ukraine*. 2021. 30 серп. URL: https://eru.com.ua/ua/press_centr/news/-pgnig-and-eru-to-commence-joint--ep-operations-in-ukraine/
34. Nuclear Power in Ukraine - World Nuclear Association. *Home Page - World Nuclear Association*. URL: <https://world-nuclear.org/information-library/country-profiles/countries-t-z/ukraine>
35. UNIMOT we współpracy z ECO-OPTIMA inwestuje w rozwój odnawialnych źródeł energii w Ukrainie. *Lider na rynku energii - paliwa, gaz, asfalty i OZE. Unimot S.A.* 2025. 20 жовт. URL: <https://www.unimot.pl/aktualnosci/unimot-we-wspolpracy-z-eso-optima-inwestuje-w-rozwoj-odnawialnych-zrodel-energii-w-ukrainie>

5) Соціально-економічні статистичні збірники:

36. Ukraine Refugee Situation in Poland. *Operational Data Portal*. 2026. 10 лют. URL: <https://data.unhcr.org/en/situations/ukraine/location/10781>

6) Матеріали періодичної преси:

- 37.Енергетичне сполучення між Польщею та Україною буде відновлено. *MonitorInfo*. 2023. 19 квітн. URL: <https://monitor-press.info/uk/news/19435-energeticne-spolucennya-miz-polshheyu-ta-ukrayinoyu-bude-vidnovlene>
- 38.Литва має намір до 2030 року витратити 5-6% свого ВВП на оборону. *Polska agencja prasowa*. 2025. 17 січ. URL: <https://www.pap.pl/ua/ukrainian/news/litva-mae-namir-do-2030-roku-vitrachati-5-6-svogo-vvp-na-oboronu>
- 39.Логістичні фірми Польщі зазнають збитків через брак українського зерна. *U.P.M.P.* 2025. 30 лип. URL: <https://upmp.news/ua-in-polish/logistychni-firmy-polshhi-zaznayut-zbytkiv-cherez-brak-ukrayinskogo-zerna/>
- 40.На українсько-польському кордоні відкрили пункт пропуску «Нижанковичі — Мальховичі». *Суспільне Львів*. 2024. 21 груд. URL: <https://suspilne.media/lviv/907829-na-ukrainsko-polskomu-kordoni-vidkrili-punkt-propusku-nizankovici-malhovici/>
- 41.НАТО запускає операцію «Східний вартовий» для посилення оборони на східному фланзі. *Суспільне новини*. 2025. 12 верес. URL: <https://suspilne.media/1113804-nato-zapuskae-operaciju-shidnij-vartovij-dla-posilenna-oboroni-na-shidnomu-flanzi/>
- 42.Офіційно! Україна отримала статус кандидата на членство в ЄС. *Національний інститут стратегічних досліджень*. 2022. 23 черв. URL: <https://niss.gov.ua/news/novyny-nisd/nadannya-ukrayini-statusu-kandydata-na-chlenstvo-v-yes>
- 43.Сааков В. Вільнюс: Літаки РФ порушили повітряний простір Литви. *dw.com*. 2025. 23 жовт. URL: <https://www.dw.com/uk/litva-zaavila-pro-porusenna-litakami-rf-ii-povitranogo-prostoru/a-74477981>
- 44.Свобода Р. Україна та Польща домовилися про збільшення потужностей для імпорту газу – Шмигаль. *Радіо Свобода*. 2026. 27 січ. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/news-ukrayina-polshcha-haz-import/33661458.html>

45. У Польщі планують отримати доступ до Чорного моря через український порт. *Суспільне новини*. 2025. 6 квіт. URL: <https://suspilne.media/988139-u-polsi-planuut-otrimati-dostup-do-cornogo-mora-cerez-ukrainskij-port/>
46. Українці відкрили у Польщі майже 30 000 компаній: 10 найбільших за капіталом. *LIGA.net*. 2025. 21 лип. URL: <https://biz.liga.net/ua/all/all/novosti/ukraintsi-vidkryly-u-polshchi-mayzhe-30-000-kompaniy-desiat-naybilshykh-za-kapitalom>
47. Українці принесли Польщі 328,6 млрд злотих: у 8 разів більше, ніж країна витратила на допомогу Україні. *MEGA*. 2026. 26 лют. URL: <https://mega.if.ua/ukrayinczi-prynesly-polshhi-3286-mlrd-zlotyh-u-8-raziv-bilshe-nizh-krayina-vytratyla-na-dopomogu-ukrayini/>
48. Цюпин Б. Польща взяла курс на атомну енергетику: кого обрала в партнери?. *Радіо Свобода*. 2022. 1 листоп. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/polshcha-budivnytstvo-aes-enerhetychna-nezalezhnist/32110583.html>
49. Чи витримає економіка Польщі без українців? Фахівці не мають сумнівів. *inPoland.net.pl*. 2026. 23 лют. URL: <https://inpoland.net.pl/novosti/poland/chi-vitrimaeh-ekonomika-polshhi-bez-ukra%D1%97nciv-fakhivci-ne-mayut-sumniviv/>
50. Andrius Sytas, Marek Strzelecki. On NATO's eastern flank, bunkers and anti-drone nets set to protect power grids. *Reuters*. 2025. 29 верес. URL: <https://www.reuters.com/business/energy/natos-eastern-flank-bunkers-anti-drone-nets-set-protect-power-grids-2025-09-29/>
51. BGK: Wpływ migrantów z Ukrainy na polską gospodarkę. *Bank Gospodarstwa Krajowego*. 2025. 11 берез. URL: <https://www.bgk.pl/aktualnosc/bgk-wplyw-migrantow-z-ukrainy-na-polska-gospodarke-1/>
52. Cech L. Grupa Azoty Koltar directly cooperates with UZ.RAILMARKET.com. *RAILMARKET.com*. 2026. 1 січ. URL: <https://railmarket.com/news/freight-rail/45540-grupa-azoty-koltar-secures->

- [direct-cooperation-with-ukrainian-railways-at-key-border-crossings-with-poland](#)
53. Czekala B. Nowa umowa handlowa UE–Ukraina po 2025 roku. Co czeka polskie rolnictwo?. *Topagrar.pl – portal rolniczy. Wiadomości rolnicze, komentarze, prognozy.* 2025. 5 груд. URL: <https://www.topagrar.pl/articles/zarzadzanie/nowa-umowa-handlowa-ue-ukraina-po-2025-roku-co-czeka-polskie-rolnictwo-2554750>
54. Cztery lata wojny. Polskie wsparcie dla Ukrainy: sprzęt, przeszkoleni żołnierze i logistyka. 2026. 24 лют. URL: <https://rzeszow.tvp.pl/91758832/cztery-lata-wojny-polskie-wsparcie-dla-ukrainy-sprzet-przeszkoleni-zolnierze-i-logistyka>
55. Dynamiczny wzrost polskiego eksportu na Ukrainę w latach 2021–2024 - Trade.gov.pl. *Trade.gov.pl.* 2025. 29 січ. URL: <https://www.trade.gov.pl/aktualnosci/dynamiczny-wzrost-polskiego-eksportu-na-ukraine-w-latach-2021-2024/>
56. Gospodarcze powiązania Polski i Ukrainy – czy migracja zwiększa handel - Trade.gov.pl. *Trade.gov.pl.* 2025. 21 берез. URL: <https://www.trade.gov.pl/wiedza/gospodarcze-powiazania-polski-i-ukrainy-czy-migracja-zwieksza-obroty-handlowe/>
57. Gospodarcze powiązania Polski i Ukrainy – czy migracja zwiększa handel - Trade.gov.pl. *Trade.gov.pl.* 2025. 21 берез. URL: <https://www.trade.gov.pl/wiedza/gospodarcze-powiazania-polski-i-ukrainy-czy-migracja-zwieksza-obroty-handlowe/>
58. Inwestycje zagraniczne w Ukrainie: szanse i możliwości w cieniu wyzwań. *PFR Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych (PFR TFI).* 2025. 25 берез. URL: <https://www.pfrtfi.pl/arttykul/inwestycje-zagraniczne-w-ukrainie-szanse-i-mozliwosci-w-cieniu-wyzwan>
59. JATEC ma już rok. Połączone Centrum Analiz, Szkolenia i Edukacji - NATO Ukraina świętuje w Bydgoszczy - Bydgoszcz Informuje. *Bydgoszcz Informuje.* URL: <https://bydgoszczinformuje.pl/jatec-ma-juz-rok-polaczone-centrum-analiz-szkolenia-i-edukacji-nato-ukraina-swietuje-w-bydgoszczy/>

60. Mroczek W. Wojenny wzrost polskiego eksportu do Ukrainy. *Obserwator finansowy*. 2022. 13 верес. URL: <https://www.obserwatorfinansowy.pl/bez-kategorii/rotator/wojenny-wzrost-polskiego-eksportu-do-ukrainy/>
61. MyOrlen. *Dla domu.myORLEN sp. z o.o. (dawniej PGNiG Obrót Detaliczny sp. z o.o.)*. 2018. 3 жовт. URL: <https://myorlen.pl/aktualnosci/-/news-list/id/kolejny-wspolny-sukces-pgnig-i-eru-na-ukrainie/newsGroupId/10184>
62. MyOrlen. *Dla domu.myORLEN sp. z o.o. (dawniej PGNiG Obrót Detaliczny sp. z o.o.)*. 2019. 9 груд. URL: <https://myorlen.pl/aktualnosci/-/news-list/id/pgnig-wspolnie-z-eru-roz poczyna-dzialalnosc-poszukiwawczo-wydobywacza-na-ukrainie/newsGroupId/10184>
63. Platforma Wsparcia Eksportu PKO Banku Polskiego. *Platforma Wsparcia Eksportu PKO Banku Polskiego*. URL: <https://wspieramyeksport.pl/znajdz-rynki-eksportowe/lt/litwa>
64. Podpisano polsko-ukraińskie porozumienie o współpracy w dziedzinie energii. *Teraz środowisko*. 2024. 2 квіт. URL: <https://www.teraz-srodowisko.pl/aktualnosci/polsko-ukrainskie-porozumienie-energia-14869.html>
65. Polska rozważa przejęcie banku w Ukrainie. Ryzykowny moment czy idealne okno?. *Business Insider Polska*. 2026. 20 лют. URL: <https://businessinsider.com.pl/finanse/polski-rzad-rozwaza-wejscie-na-ukrainski-rynek-bankowy-trudno-o-lepszy-moment/s16efhv>
66. Prognozy dla polskiej gospodarki w związku z wojną w Ukrainie na lata 2026 i 2027 - BCC. *BCC*. 2025. 5 груд. URL: https://www.bcc.org.pl/opinie_ekspertow/prognozy-dla-polskiej-gospodarki-w-zwiazku-z-wojna-w-ukrainie-na-lata-2026-i-2027/
67. Przesmyk Suwalski: strategiczny punkt zapalny między Rosją a NATO - BBC News Polska. *BBC News Polska*. 2025. 3 верес. URL: <https://www.bbc.com/polska/articles/cn8582x4zy7o>

68. Raport BGK: Wojna a transformacja energetyczna Polski i Ukrainy. *Bank Gospodarstwa Krajowego*. 2024. 28 листоп. URL: <https://media.bgk.pl/komunikat-prasowy/raport-bgk-wojna-a-transformacja-energetyczna-polski-i-ukrainy/>
69. Remont dróg w powiecie sejneńskim w ramach programu INTERREG - Portal informacyjny województwa podlaskiego – *podlaskie.eu*. *Portal informacyjny województwa podlaskiego – podlaskie.eu*. 2025. 4 лип. URL: <https://podlaskie.eu/fundusze-eu/remont-drog-w-powiecie-sejnenskim-w-ramach-programu-interreg.html>
70. Renewables surpassed 50% of Poland's power capacity at the end of 2025. *Enerdata*. 2026. 23 лют. URL: <https://www.enerdata.net/publications/daily-energy-news/renewables-surpass-50-polands-power-capacity-end-2025.html>
71. Stało się. Koniec z gazem z Rosji w Polsce. *Money.pl*. 2024. 20 груд. URL: <https://www.money.pl/gospodarka/klamka-zapadla-koniec-z-gazem-z-rosji-w-polsce-7105082994281216a.html>
72. Ukrinform. Ukraine launches modernized power line with Poland. *Ukrinform - Ukrainian National News Agency*. 2023. 2 трав. URL: <https://www.ukrinform.net/rubric-economy/3703788-ukraine-launches-modernized-power-line-with-poland.html>
73. Ukrinform. Сенат Польщі визнав російську владу терористичним режимом. *Укрінформ - актуальні новини України та світу*. 2022. 26 жовт. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-polytics/3601635-senat-polsi-viznav-rosijsku-vladu-teroristicnim-rezimom.html>
74. Ukrinform. Україна готова допомагати Польщі розвивати атомну енергетику - Галущенко. *Укрінформ - актуальні новини України та світу*. 2024. 15 листоп. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/3927476-ukraina-gotova-dopomagati-polsi-rozvivati-atomnu-energetiku-galussenko.html>
75. Ukrinform. Українська економіка втратила понад €1,5 мільярда внаслідок блокади західних кордонів - експерт. *Укрінформ - актуальні новини*

України та світу. 2024. 23 січ. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/3817296-ukrainska-ekonomika-vtratila-ponad-15-milarda-vnaslidok-blokadi-zahidnih-kordoniv-ekspert.html>

76.Ukrinform. Українські інвестиції в Польщі становлять понад €1 мільярд - експерт. *Укрінформ - актуальні новини України та світу*. 2024. 14 берез. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/3839822-ukrainski-investicii-v-polsi-stanovlat-ponad-1-milard-ekspert.html>

77.Wystartowały manewry Saber Strike 24. NATO pokazuje gotowość do skutecznej obrony. *Wojsko, przemysł, wiadomości, wojna na Ukrainie*. 2024. 12 квітн. URL: <https://defence24.pl/sily-zbrojne/wystartowaly-manewry-saber-strike-24-nato-pokazuje-gotowosc-do-skutecznej-obrony>

7) Наукові статті:

78.Brzozowski P., Malarewicz-Jakubów A., Grabowiecki J. Borders Are Scars of History. Selected Legal and Economic Aspects of Cross-Border Cooperation at the Polish-Lithuanian Borderland. *Studies in Logic, Grammar and Rhetoric*. 2025. Vol. 70, no. 1. P. 977–1001. URL: https://www.researchgate.net/publication/399651343_Borders_Are_Scars_of_History_Selected_Legal_and_Economic_Aspects_of_Cross-Border_Cooperation_at_the_Polish-Lithuanian_Borderland

79.Konstantynova Y., Zymenko D. Strategic partnership between Ukraine and Poland during the Russian-Ukrainian war. *Bulletin of Mariupol State University Series History Political Studies*. 2024. Vol. 15, no. 39. P. 76–84. URL: https://www.researchgate.net/publication/388960778_STRATEGIC_PARTNERSHIP_BETWEEN_UKRAINE_AND_POLAND_DURING_THE_RUSSIAN-UKRAINIAN_WAR

80.Kuspys P. Economic Cooperation Between Poland and Ukraine. *Gospodarka Narodowa*. 2008. T. 223, № 4. С. 41–57. URL: <https://doi.org/10.33119/GN/101307>

81. Nowe wymiary współpracy polsko-litewskiej: zaawansowane technologie dla bezpieczeństwa i innowacyjna gospodarka. Instytut Europy Środkowej. *Instytut Europy Środkowej*. 2024. 2 груд. URL: <https://ies.lublin.pl/komentarze/nowe-wymiary-wspolpracy-polsko-litewskiej-zaawansowane-technologie-dla-bezpieczenstwa-i-innowacyjna-gospodarka/>
82. Pietraś M., Baluk W., Perepelytsya H. *Międzynarodowy Zespół Badań Stosunków Polski i Ukrainy*. Raport Stan i perspektywy partnerstwa strategicznego Polski i Ukrainy. Punkt widzenia Polski i Ukrainy. Lublin 2022.
83. Polska kluczowym partnerem gospodarczym Litwy. Instytut Europy Środkowej. *Instytut Europy Środkowej*. 2024. 26 ЛЮТ. URL: <https://ies.lublin.pl/komentarze/kies-1062/>
84. Potencjał współpracy polsko-litewskiej w dziedzinie bezpieczeństwa. *Polski instytut spraw międzynarodowych*. 2016. 5 ЛЮТ. URL: https://pism.pl/publikacje/Potencja_wsp_pracy_polsko_litewskiej_w_dziedzynie_bezpiecze_stwa